Efendim

Düzenleyen:Sigatel2K
2018-07-11

Kutlu Doğum'a Özel
3 YTL
Kampanya

Mustafa İslâmoğlu

Düşün Yayıncılık • 154
Mustafa İslâmoğlu • 34
www.mustafaislamoglu.com

©
Eserin her hakkı DÜŞÜN YAYINCILIK'a aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz
çoğaltılamaz, basılamaz.

Yayına Hazırlayan
İç Düzen ve Kapak • İsra Tanıtım
Baskı ve Cilt • İstanbul Matbaacılık
1. Baskı • Nisan 2008

ISBN 975 550 099 5

Fatma Sultan Mh. Kahhalbağı Sk. No: 49/A Topkapı-İST.
Tel: (0.212) 524 75 24 Fax: (0.212) 635 27 66
www.dusunyayincilik.com
Sipariş Tel: (0.212) 528 12 26 - 27 Fax: (0.212) 528 12 20
www.kidap.com.tr

Efendim

Mustafa İslâmoğlu

DÜŞÜN YAYINCILIK

İÇINDEKILER

Giriş 7

BİRİNCİ BÖLÜM

Efendim 9
"Âlemlere rahmet" 12
O anlattı, ama biz anladık mı? 14
Muhammed muhabbettir, muhabbet müebbettir 18
Ne söveriz, ne sövdürürüz 22
Bir gül ile bahar gelir mi? 25
Gül kokusunu çağa taşımak 28
Peygamberimizi sevmek (1) 31
Peygamberimizi sevmek (2) 34
Peygamberimizi sevmek (3) 38

İKİNCİ BÖLÜM

Boykot 42
Miraç: 'İlerleme' mitine karşı 'yücelme' hakikati 44
Miraç bitmedi, sürüyor... 47
İsra 1 ışığında miracı anlamak (1) 50
İsra 1 ışığında miracı anlamak (2) 53
Hicret beraettir 56
Hicret: Kavuşmak için terk et! 58
Hicri yeni yıl münasebetiyle hicretin hatırlattıkları ... 61
Hayat Hicret'tir 64
Uhud savaşının yıldönümünde akla düşenler 67

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kitap-iman bilmeden muhteşem ahlaka sahip olmak . .69
Modeller üretildikleri kadar yaşar 71
Her kitap bir doğumdur 74
Üç Muhammed 77
Sünnet ve hadis üzerine 80
"Efdaliyyet" hastalığı 83
"Güzel örnek"i kendi hayatlarımıza nasıl taşırız? 87
Hz. Muhammed bugün yaşasaydı
Batılılar gibi giyinmezdi 90
Ümmileşmenin imkanları üzerine (1) 93
Ümmileşmenin imkanları üzerine (2) 96
Lihye-i saadet ziyaretleri 99

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Cahiliyyeden günümüze Ümeyye'ci Hanif tavrı 102
Bedevîce bir putlaştırmaya Nebevîce bir karşı duruş . .108
"Bize vahiy geldi" diyenler 112
Kur'an "makul"e çağırır, Şeytan "mahsus"a 117

Giriş

Allah'a hamd olsun.

Rasulüne salât olsun.

Ona ve onu sevip sevgilerinin hakkını verenlere selam olsun.

Sevginin hakkı da mı var?

Elbette. Hele bu sevgi Âlemlere rahmet Hazreti Muhammed sevgisiyse, elbette ki var.

Ama sevginin hakkına gelmeden, onu sevmenin onun üzerimizdeki hakkı olduğunu hatırlamak lazım.

Üzerimizde hakkı olanları sayarız: Ana hakkı, baba hakkı, evlat hakkı, akrabalık hakkı, komşu hakkı, yenilmiş ekmek içilmiş su hakkı... Hepsinden öte ve hepsinden yüce Allah hakkı...

Ana-baba hakkı, bir gün toprak olup gidecek bedenimizin varlık sebebi oldukları içindir. Ya Peygamber hakkı? O iki cihan saadetimiz için rehberlik yaptı. Bize sonsuz mutluluğun yolunu hayatıyla gösterdi. Allah hariç, onun hakkı her tür hakkın üstünde değil de nedir?

Bunu bilenin iki dudağından şu söz çıkar: Senin hakkın ödenmez ya Rasulallah!

İyi de, onu sevmek "bir kuru sevda" mıdır? İsbat edilmemiş bir iddia mıdır? Onu sevmenin de bir hakkı yok mudur?

Vardır. Her şeyin bir hakkı olduğu gibi onu sevmenin de bir hakkı vardır. Onu sevmenin hakkını vermeden onu sevdiğini iddia etmek hoş ama boştur. Bu sevginin sevene bir yararı olmaz. Peki, nedir onu sevmenin hakkı? Bu

soruya Abdullah b. Muhammed'i "alemlere rahmet" yapan Kur'an cevap versin:

"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız beni izleyin ki Allah da sizi sevsin." (3:31)

Onu sevmenin hakkı neymiş?

Önce Allah'ı sevmek, sonra bu sevginin isbatı olarak Allah Rasulünü izlemek.

Neden ayet Allah'ı izlemeyi emretmedi?

Çünkü yerde yürüyenler iz bırakır. İz bırakanlar izlenir. Peygamberler birbirlerinin izlerinde yürüyen insanlık destanının ufuk şahsiyetleridir. Peygamberler ucu cennete varan yolun hidayet rehberleridir. Peygamberlerin ufku ve mührü ise Hz. Muhammed'dir. Onu izlemek, hem onun hem onu sevmenin hakkını ödemektir.

Bu kitaptaki makaleler, onun ve onu sevmenin hakkını gözetme gayreti içinde olanlara, bunun nasıl yapılacağına dair mütevazı bir kılavuzdur.

Ne mutlu onu sevmenin hakkını verenlere...

Mustafa İslâmoğlu
20 Rebiulevvel 1429

Efendim

Yokluğunda seni özledik.

Sana değen rüzgarı, seni örten bulutu özledik. Özlemeyi, özlenilmeyi, sevmeyi, sevilmeyi, sevindirmeyi, sevindirilmeyi özledik Efendim.

Aşkı, gözyaşını, müsamahayı, ahlâkı, âdâbı, ihsânı, irfânı, iz'ânı, feraseti, basireti, şecaati, celadeti, adaleti, meveddeti, muhabbeti özledik.

İzzeti, hikmeti, fıtratı, şefkati, hürmeti, devleti özledik.

Senden sonra tefrika meşrebimiz, taklit mezhebimiz, cehalet mektebimiz, atalet fıtratımız, hamakat şöhretimiz, ihanet sıfatımız, küffar velinimetimiz oldu.

Efendim,

Sen kendini "*abduhu ve rasuluhu: O'nun kulu ve elçisi*" olarak takdim etmiştin. Sana iman eden bazıları sana hürmet adı altında seni kulluktan "kurtarıp" melekleştirerek hayattan dışladılar. Bu ifrata karşı başka bazıları da tefrite sapıp seni "güzel örnek" olmaktan çıkarıp bir "postacı", bir "ara kablosu" seviyesinde görerek hayattan dışladılar.

Bunların hepsi sana iman ediyordu. Ama seni hayatımızdan çıkarmanın ızdırabını çektirdiler bize. Bu işi, göğe çekerek ya da yere sokarak yapmaları sonuçta hiçbir şeyi değiştirmedi.

Allah seni "güzel örnek" olarak gösterdi. Sen, Kur'an'ın konuşanı, yürüyeni, hareket edeniydin. Tıpkı bir annede spermin insana, bir ağaçta suyun meyvaya, bir arıda tozun bala, bir tavukta darının yumurtaya, bir koyunda

samanın süte dönüşmesi gibi, âyetler sende hayata dönüşüyordu.

Allah ısrarla seni örnek gösterirken, birileri ısrarla "kitab"ı, kitapları örnek göstermekte direndiler. Öylesi işlerine geliyordu, cansız bir nesneyi örnek edinmekle, canlı bir insanı örnek edinmek aynı olur muydu?

Efendim,

Kitapsızlıktan değil "peygambersizlikten" kırıldık. Yokluğumuz peygamber yokluğu. Seni hatırlatan, seni andıran insanların hasretini çekiyoruz. Çocuklarımız peygamberi sorunca "evladım onun ahlâkı tıpkı falancanın ahlâkı gibiydi" diyeceğimiz insanlar yok denecek kadar az.

İnsanlık destanıyla yaşıt olan uzun vahiy sürecinde birçok kitapsız peygamber gelmişti de, bir tek "peygambersiz kitap" gelmemişti. Sayemizde yaşlı dünya ona da şahid oldu Efendim, Peygambersiz Kitab'a, Muhammed aleyhisselamsız Kur'an'a da şahid oldu.

Şimdi Kur'an mahzun efendim, Kur'an öksüz. Seninle Kur'an'ın arasını ayırdık, etle tırnağın, toprakla tohumun, anayla evladın arasını ayırır gibi.

Gel de bir bak Efendim, bu mazlum ümmetin hal-i pür-melaline. Bıraktığın din tanınmaz hale geldi, bıraktığın sitenin harabelerinde baykuşlar tünedi.

Gün geçmez ki ümmetin coğrafyasından feryat yükselmesin, oluk oluk kan akmasın.

Bir olarak bıraktığın ümmetin kaç parçaya ayrıldığının sayısını onu parçalayanlar dahi unuttu.

Bıraktığın kutlu mirası hovarda mirasyediler gibi parçalayarak paylaştık Efendim. Nebevî mirasın irfanî ve ahlâkî boyutuna bir hizip, ilmî ve fikrî boyutuna bir başka hizip, siyasî ve harekî boyutuna ise daha başka bir hizip sahip çıktı. Yüzyıllardır tüm bu hizipler, ellerindeki parçanın "bütünün kendisi" olduğunu iddia etmekle ömür tü-

kettiler. "Her hizip ellerindeki parçayla övünüp durdu." Hepimiz hakikatin merkezine kendimizi oturtup "hak benim" dedik.

Oysa ki Efendim, bazen parçalanan hakikat hakikat olmaktan çıkar. Ait olduğu bütün içerisinde anlamlı olan bir parça o bütünden ayılınca anlamsızlaşabilir. Bunu farkedemedik efendim.

Efendim,

İsrailoğulları peygamberlerini katlediyorlardı. Biz de senin güzel hatıranı, emanetini, adını ve sünnetini katlettik. Seni katlettik Efendim.

Kimilerimiz için sen hiç ölmedin, o ender bahtiyarlar seni hep içlerinde, işlerinde, hayatlarında, düşüncelerinde, duygularında, eylemlerinde, evlerinde yaşattılar.

Kimilerimiz için de sen hiç doğmadın. Onlar hep senden mahrum yaşadılar. *'Şol mahiler ki derya içreydiler, deryayı bilmediler.'*

Varlığının kaç bahara bedel olduğunu bilmeyenler, yokluğunun ıstırabını nasıl duysunlar efendim?

Seni çok seviyoruz, seni çok özlüyoruz...

Bize kırgın mısın sevgili Efendim?

"Âlemlere rahmet"

"[Ey Peygamber!] Biz seni başka bir amaçla değil, bütün bir insanlığa rahmet olarak gönderdik." (21.107)

Rahmeten lil'âlemîn ne demek? "Âlemler"den kasıt ne? Bu "âlemler"in kapsamına kim ve neler dahil?

"Rahmet"ten neyi anlayacağız? Efendimiz nasıl alemlere rahmet olur? Onun rahmet oluşundan tek tek her birimizin payına düşeni nasıl kesbederiz?

Yoksa biz kesbetmesek de, o rahmet ne yapar eder gelip bizi bulur mu? Eğer bulur ise, kendi çağında yaşayıp kendisini bizzat gören, bizzat konuşan, onunla oturup kalkan *Ebu Cehil, Ebu Leheb, Ümeyye b. Halef* gibilerine neden bir pay dokunmadı?

Bütün bu soruların ayrıntılı cevapları elbette bir makaleye sığmaz. Fakat önce "âlemîn"in kapsamından başlayalım.

Fatiha'da da geçen bu kavramı, ilk tefsir otoritelerinden *Katade* "tüm yaratıklardır" diye tefsir eder. İlk neslin tartışmasız en büyük tefsir otoritesi *İbn Abbas* "yalnızca idrak ve irade sahibi varlıklardır" der ve ekler "Nebi hayvanları ya da melekleri uyarmak için gönderilmedi". Buna göre "âlemîn" den maksat "insan ve cin" gibi hitaba muhatap olan irade sahibi varlıklardır.

Aslında "âlemîn" kelimesi Süryanice aracılığıyla Arapça'ya girmiş bir kelimedir. Kelimenin aslı olan *olem*, "yüzyıl, uzun zaman, çağ" anlamına gelir. Buradan, onun çoğulu olarak "tüm zamanlar, o zamanlarda yaşayan tüm insanlar, nesiller ve kuşaklar" karşılığına ulaşılır.

Sonuç şudur: Hz. Peygamber, tüm insanlığa gönderilmiş bir peygamberdir. Irk, dil, soy, renk, coğrafya, kültür farkı gözetmeksizin, onun mesajının muhatabı kendi ça-

ğında yaşayan ve daha sonra gelecek olan bütün bir insanlık ailesidir.

Bu nedenledir ki tüm insanlık onun ümmetidir. Davetine "evet" diyenlere "ümmet-i icabet", henüz davetinin ulaşmadıklarına "ümmet-i davet", yani "potansiyel ümmet" adı verilir.

Peki onun bütün bir insanlığa rahmet oluşunu nasıl açıklayabiliriz?

Elbette "vahiy" ile. Vahiy, Allah'ın insanlığa olan rahmet, şefkat ve muhabbetinin bir eseridir. Vahiy, insanlığın önüne açılmış bir "*gök sofrası*", bir *mâide*'dir.

Allah, insana vahiyle tenezzül buyurmuş, vahiy işte bu tenezzül sonucu nüzul etmiştir. Nüzul, Arapça'da "misafirin önüne çıkartılan mükellef ziyafet sofrasına" verilen isimdir. Kur'an'da da bu anlamda geçtiği yerler vardır.

İşte vahiy, insanlığın önüne serilmiş ilahi bir ziyafet sofrasıdır. Efendimizin "alemlere rahmet" olarak gönderilmesinin anlamı, bu sofranın bütün bir insanlık ailesinin önüne serilmiş olmasıdır.

İnsanlık bu sofraya karşı üç tavır içerisindedirler:

1. Vahiy sofrasının başına oturanlar ve oradan bilgisi, samimiyeti, gayreti oranında nasiplenenler.

2. Vahiy sofrasının başına oturanlar ve fakat ondan hiç yemeyen nasipsizler.

3. O sofranın başına hiç oturmamış olanlar.

Birinciler, Peygamberimizin rahmet oluşundan en çok istifade edenlerdir. Onlar onu vahiyle vahyi onunla tanımaya çabalarlar. Kur'an'a onun aynası, ona Kur'an'ın aynası gibi bakarlar. Onu tıpkı Hz. Aişe'nin dediği gibi "*yürüyen Kur'an*" olarak görürler ve kendileri de "örnek" alarak, izini takip ederler. Onun örnekliğini tüketmezler, üretirler.

Onlar, onun "*âlemlere rahmet*" oluşunun yürüyen şahididirler. Varlıkları, bu âyetin fiili bir tefsiridir. Ne mutlu onlara!..

O anlattı, ama biz anladık mı?

Bu yazıyı ona ayırayım, o *Gül Yüzlü*'den bu karanlık çağa birkaç solukluk gül efiltisi taşıyayım için oturdum yazıya.

Aklım kalbime dedi ki: "Bugün sen dur, onu ben anlatacağım. Onun, tevhidi ruhuna sindirmiş varlık tasavvurunu ben yorumlayacağım."

Ebu Zer'e "Bak ey Ebuzer" deyip, güneşin batışını seyredişlerini, bunun insanlığın bu kutlu öğretmeni tarafından verilen bir "okuma dersi" olduğunu, Ebu Zer'e batan güneşin ardından "*Güneş nereye gitti ey Ebu Zer?*" deyişini, Ebu Zer'in "Allah ve Elçisi daha iyi bilir" diye karşılık verince, bu her gün yaşanan fakat bir çoğumuzun hiç fark etmediği, hatta 'sıradan' karşıladığı kozmolojik olayı, bir âyeti tefsir eder gibi tefsire tâbi tutarak "*Güneş Allah'a secde etmeye gitti!*" deyişini anlatacaktım.

Aslında bununla, güneşin tâbi olduğu kozmik kanunu hatırlattığını, güneşin 'bî-şuur' bir müslüman kardeşimiz olduğunu, onun tesmiyette kusur etmediğini, onun kendisi için konulan yasaya uymasının "güneşin secdesi" anlamına geldiğini anlatacaktım.

Buradan yola çıkarak; biz müslümanların mensup olduğu hareketin değil bir coğrafyayla, bir bölgeyle, bir kavim kabile ya da milletle, insan nesliyle dahi sınırlı olmadığını vurgulayacak; yerlerin ve göklerin, dağların ve denizlerin, ateşin ve suyun da bu hareketin "doğal" bir üyesi olduğunu dillendirecektim. "*İnanmazsanız Hz. Nuh'a sorun; 'müslüman' (Allah'ın yasasına teslim olmuş) su,*

kardeşinin başı sıkıştığında, zî-şuur kardeşi Nuh'a nasıl yardım elini uzattığını bizzat kendisi anlatsın" diyecektim. Yine, "İnanmazsanız İbrahim'e sorun; başı darda kaldığında, ateş kardeşinin nasıl onun yanında yer aldığını anlatsın" diyecektim.

Dahası, Sevgili Nebi'nin bu tavrının, varlığı bir "ayet" bilip okumak olduğunu, okuyabilene etrafımızda okunmayı bekleyen sayısız âyetin bulunduğunu, ders alacak olana etraftaki her şeyin ders verdiğini söyleyecektim. "Hayatı bir okula çevirelim; 'lâ' silgimiz olsun 'illâ' kalemimiz olsun!" diyecektim. *"Lâ ile silip, illâ ile yazalım, 'Lâ ilâhe' deyip temizleyelim enkazı, 'İllallah' deyip yerine inşa edelim yepyeni bir hayatı"* diyecektim.

Aman yanlış anlamayın uyarısında bulunarak bir şey daha söyleyecektim:

Ya Muhammed'in rolünü oyna, öğreten ol! Topla sokaklardan Ebu Zerleri, uzat ellerini çağın yetimlerine, öksüzlerine, kimsesizlerine, itilmiş-kakılmışlarına. Onlara hayatı okumayı, ölümü okumayı, baharı ve yazı, kışı ve güzü okumayı, yıkılışları ve yükselişleri, varlığı ve yokluğu, bolluğu ve darlığı, acıyı ve sevinci, güneşi ve ayı, geceyi ve gündüzü, burayı ve öteyi okumayı öğret.

Ya Ebu Zer'in rolünü oyna, *öğrenen* ol! Oku her bir şeyi bir âyet gibi; ve de ki: *"Ben de kayıtsız şartsız teslim oldum âlemlerin Rabbine!"* Ben de güneş gibi olacağım; yalnız kuzuların değil, sırtlanların üzerine de doğacağım, yalnız güllere değil, ısırganlara da yayacağım ışığımı!

Fakat yarasalardan etkilenmeyeceğim; ne kadar çok olurlarsa olsunlar yok edemeyecekler ışığımı. Ben aydınlığı temsil edeceğim; karanlığın kara yüzlü, kara vicdanlı, kara kalpli, kara katran ruhlu adamları, ben doğduğum zaman, gündüz gelince gece nereye giderse oraya gidecekler!

Evet, aklım bütün bunları söylemek için kalbimi ikna

etmeye çabalarken, kalbim de savunmaya geçti ve aklıma dedi ki: "Aman sen dur. Bu iş senin altından kalkamayacağın kadar ağır. Sözün bittiği yerden konuştuğunu unutma. Onu anlatma iddiası abartılı bir iddia. Hem onu anlatmak, balı tarif etmeye benzemez mi? Bal görmemiş, tatmamış birine onu nasıl tarif edebilirsin ki? Sen en iyisi onun damağına bir parmak bal sür. Günlerce konuşarak yapamayacağını bu şekilde yapabilirsin."

Aklım mazeret sunacak oldu, kalbim üsteledi:

"Hem unutma dedi, unutma, Muhammed muhabbettir. Muhabbet ise, akıl işi değil yürek işidir. Kişi aklıyla değil kalbiyle sever. Onu hissetmeden onu anlamak ne mümkün? Onu sevmeden onu hissetmek ne mümkün?"

Aralarında kaldım. İkisine de dedim ki: "O hâlde siz durun, sizin çocuğunuz şuur konuşsun." Şuur sözü aldı, yürek imbiğinde damıtıp akıl ipine dizdi; şiir oldu:

Ey insan,
Ey yüz akı gönül aydınlığı
Kabul olmuş sadaka kadar güzel
Bir duygu sarıyor seni anan yüreğimi
Bastığın toprakla yıkadığım gözüme
Şimdi güneş bile siyah görünüyor
Ey yüz akı gönül aydınlığı
Ben kendime ağlarken Uhud da ağlar mıymış?
Hıra'yı mahzun gördüm soramadım sevgili,
Hasretinin dışında başka derdi var mıymış?

Ey insan,
İçimde büyüttüğüm tüm çiçekleri
Sana adıyorum
Itırları, yaseminleri, menekşeleri
Lâle bana kalsın

Kapına çiçeklerin karalısı sunmaktan utanıyorum
Dua çıkmayan göğe sevdalar çıkar mıymış?
Bülbülünü kaybetmiş bu evrensel bahçede,
Dikenler bile bir hoş gayrı gül kokar mıymış?

Ey insan
Göklerin öğrencisi, yerlerin öğretmeni ey
Sen öğrettin taşa konuşmayı
Ağaca selam vermeyi
Aya yarılmayı, toprağa dürülmeyi
Göklere kurulmayı, durmayı zamanı
Yılana ve deveye sevmeyi
Ölmeyi, öldürmeyi
Yaşamayı sen öğrettin insana
O bengisu gözünden fışkıran pınar mıymış?
Baharların kaynağı ve yolunu gözleyen
Bir ben sevda şehidi, bir de şu çınar mıymış?

Ey insan
Hıncını hıncıma kat
Sancını sancıma kat
Pamuktan ellerini geçir yürek halkama
İster ayağın katına çek
İstersen yerlere at.

Muhammed muhabbettir, muhabbet müebbettir

Aşk ehli taşı gediğine koymuş:

Muhabbetten Muhammed oldu hasıl

Muhabbetsiz Muhammed'den ne hasıl?

Çölde açan bir güldü o. Rengi solmaz, kokusu tükenmez bir gül. Sevginin bedelini ödeyen Yakub gibi, uzaktaki Yusuf'u koklayan bir yürekle gözlerini takas edenler alabilirdi o gülün kokusunu.

Aşkı ve acıyı ondan öğrendik. Yaşamanın ve ölmenin, ölmeden önce ölüp öldükten sonra yaşamanın sırrını o öğretti bize. Göklerin sofrasını o açtı önümüze. Onun sayesinde tenezzül buyurdu Allah yüreklerimize.

Evet, aşkı ondan öğrendik: Sevdi ama sevdaya "kara" çalmadı. Sevdanın yüzünü karartmadan sevmeyi becerememeyenlere, "ak sevda"yı öğretti. Aşka istikamet açısı verdi. Sadece o açıyı takip edenler aşkın sırrına erdi.

Başkalarının öğrettiği aşk sahibini tutuklayan bir tutkuya dönüşüyordu. Onun aşk öğretisi ise sahibini özgür kıldı. O aşk çizgisini izleyenler sevdikçe özgürleştiler, özgürleştikçe sevdiler ve sonunda hayatı bir demet muhabbete dönüştürdüler; muhabbete, yani insanın harcadıkça çoğalan tek sermayesine...

"*İman etmedikçe cennete giremezsiniz*" diyordu; fakat daha müthiş, insanı iliklerine kadar sarsan bir şey daha söylüyordu: "*birbirinizi sevmedikçe de gerçekten iman etmiş sayılmazsınız!*" Bu, imanı yetiştiren toprağın sevgi olduğunu ifade etmekti. Muhabbetin yürekte istikrar bulmuş

hali olan iman, ancak sevgi toprağında boy verebilirdi.

Dahası "*Mü'min, seven ve sevilen dost olan ve dostluk kurulandır, sevmeyen ve sevilmeyende, dost olmayan ve dostluk kurulmayanda hayır yoktur!*" diyordu. Sadece demekle kalmıyor, bu sözün nasıl hayata dönüştürüleceğinin en güzel örneklerini de veriyordu.

Onun sevgisi, canlıları aşıp cansızları dahi kuşatıyordu. Uhud için diyordu ki; "*Uhud, o bir dağ; ama o bizi sever, biz de onu severiz!*"

Dağla sevişen, dağı seven ve dağ tarafından sevildiğini farkeden bir yürek nasıl bir yürektir? Bu insanı yürekten sarsan muhabbet dersinin, bizim özlemeyen, sızlamayan, yanmayan, inlemeyen, sevmeyen, duyarsız, taşlaşmış ve hatta taştan daha da katılaşmış yüreklerimizde yaptığı yankı nedir?

Modern birey anlayabilir mi bu tavrı? İçinde yürek yerine taş taşıyan modern insanda nasıl bir karşılık bulur bu davranış? Şairin "Şarkı görmez, garbı bilmez, görgüden yok vayesi/Bir utanmaz yüz yaşarmaz göz bütün sermayesi" dediği bedeviden bozma, köylülüğe müptela, varlıkla sınanınca lümpen kaprislerine, yoklukla sınanınca aşağılık komplekslerine kapılanlar, nasıl anlar ve anlatır, nasıl yaşar ve yaşatırlar bu muhabbeti/Muhammed'i?

Muhabbeti Muhammed'den öğrenenler ölmemenin sırrını da öğrenmiş oldular. İşte onlardan biri, bu sırrı şu dizelerle açığa vurdu:

Âşık öldü diye salâ verirler
Ölen hayvan imiş âşıklar ölmez

Âşıkların ölmeyeceğinin ondan güzel kanıtı olur mu? Muhabbetin merkezi olan gönülden yola çıkarak anlayın bunu: Birine "alçak" derseniz hakaret etmiş olursunuz, "alçak gönüllü" derseniz iltifat. Çünkü gönül öyle yüce bir makam ki, kendisine ilişen alçaklığı bile elinden tutup ka-

tına yüceltir, "alçak gönüllülük" bir yücelik olup çıkar.

Acıyı da "Ben hüzünlerin peygamberiyim!" itirafında bulunan o Ufuk İnsan'dan öğrendik: Saçları sevdiklerinin ölümüyle değil, Allah'la ilişkisini örselememek uğruna gösterdiği çabayla ağaran Yüce Önder, Kutlu Rehber'den. Çağların günahını yıkamak için gece yarıları saldığı gözyaşları, yattığı şilteyi ıslatıp Aişe'yi uyandıracak kadar sel olup çağlayan Ayaklı Kur'an'dan.

Bu soylu acı değil miydi, Hıra'da kendi ruhunu yeniden doğuracak bir sancıya ebelik eden? Buna insanın oluş sancısı da diyebilirsiniz. Baksanıza o okyanus misali kutlu sancıdan payına bir damlacık düşenler, yaşadıkları çağın, 'nükleer güç merkezlerinin' dahi yanında yaya kaldığı etkinlikte birer 'gül ve güç merkezi' oluyorlar!

Çağın Ebu Cehillerinin onu anlamasını, onu sevmesini kimse beklemesin. Değil mi ki o, atası İbrahim gibi insanlığa şeytanı, şeytanları taşlamayı öğretti. Şeytan ve dostları da o gülü ve onun gül yüzlü dostlarını taşlayacaklardır.

Ben modern Ebu Cehillerin yaptığından daha çok, ona ümmet olduğunu söyleyenlerin yaptıklarının onu üzdüğünü düşünüyorum. Onun mirasına sahip çıkması gerekenler, sadece sakalına ve hırkasına sahip çıkıp onun öğretisini çağın dışına atmakla onu daha fazla üzüyor olsalar gerek.

Allah'ın bize gönderdiği Hz. Muhammed (sonsuz sayıda selam, hürmet ve muhabbet ona olsun) bir tek Muhammed idi. Fakat, geleneğimiz en az üç Muhammed ortaya çıkardı:

1. Göklere çıkartılan insanüstü Muhammed

2. Ara kablosu, postacı muamelesine maruz bırakılarak aşağılanan Muhammed

3. Kur'an'ın tanıttığı muhteşem bir ahlaka sahip olan örnek insan Muhammed.

Bir de muhaddislerin ömrü boyunca hep konuşan ve

hiç iş yapmayan Muhammed'i, sûfilerin ömrü boyunca içiyle uğraşıp dış dünyaya sırt dönen Muhammed'i ve fakihlerin işi-gücü Kur'an'ı kodifike edip ondan formel hükümler devşirmek olan Muhammed'i var.

İsterseniz, bu birbirinden ayrı "üç Muhammed"in özelliklerine gelecek hafta değinelim.

Ama bu satırları bitirmeden, o insan güzeline bir maruzatım var:

Seni çok özledik, bizi bu çağa karşı dik tutan senin kokundur:

Yel essin Ya Rasullallah...

Kokun gelsin!

Ne söveriz, ne sövdürürüz

Akidemiz: Âlemlere Rahmet Hz. Muhammed'i sevmek imanımızın gereğidir. Vahyin dediği gibi, ne babamız, ne evladımız, ne kardeşimiz, ne eşimiz, ne kavmimiz, ne işimiz, ne aşımız, ne evimiz barkımız *Allah Rasulü'nden daha sevimli olamaz* (9.24). Onu, Allah'ı sevdiğimiz için severiz. Onu, Allah sev dediği için severiz. Onu Allah sevdirdiği için severiz. Onu, Allah bizi sevindirsin diye severiz. Onu, bize sonsuz mutluluğun yolunu gösterdiği için severiz. Onu, bizim saadetimiz için bir ömür eza ve cefaya katlandığı için severiz.

Görevimiz: Hz. Peygamberin bıraktığı risalet mirasını kirletmemek ve kirlettirmemektir. Onu omuzlamak ve taşımaktır. Onu örnek almak ve yaşamaktır. Onu tarihin tozlu sayfalarına gömmek isteyenlere rağmen, şimdi ve buradamıza taşımaktır. Ona olan imanımızın gereğini yapmak ve o yolda yaşamaktır.

Ahlâkımız: Kimsenin kutsalına küfretmeyiz. Kur'an âlemlerin Rabbine laf etmeye yeltenip de kimse kendini daha fazla alçaltmasın diye, bizi, putperestlerin putlarına dahi sövmekten sakındırır. Nerde kaldı onlar Peygamberimiz Hz. Muhammed'e sövdü diye, biz de kalkıp Hz. İsa'ya -hâşâ- sövelim? Onlar Hz. İsa'ya aynı kepazeliği yapsalar, bizim tepkimiz yine aynı olurdu. Çünkü Hz. İsa da İslâm'ın peygamberi, bizim peygamberimiz.

Âdâbımız: Kimsenin kutsalına hakaret, bizim terbiyemize sığmaz. Biz böyle yetiştik. Onun için hakaret söz sarf etmeye bizim geleneğimizde, inkâr etmekle eş anlama ge-

len küfür adı verilmiştir. Biz, başkalarına hakaret etmeyi "küfür" olarak adlandırmakla, hakareti daha baştan mahkûm etmiş oluruz. İnsana yönelik her tür sövgü ve hakareti, insanın kerametini örten bir "küfür" olarak görürüz.

Batılılar, "Muhammed'in Yüzleri" adlı hakaret karikatürlerini sahtekârca bir özgürlük mazeretine sığınarak yayınlamakla, şunları ortaya koydular:

1. Kutsallarının olmadığını: Kutsalı olmayan, kutsala saygı duymaz. Kutsalsız kalmak, imansız kalmaktır. İmanın sahtesi bile sahibine güven sağlar. Onlar kutsalı olanları kıskanıyorlar. Bu kıskançlıklarını hakaretle dile getiriyorlar. Cibilliyetlerinin bozuk olduğunu gösteriyorlar. Azgın ve sapkın bir güruh olduklarını da...

2. Küstahça bir kibir hummasına tutulduklarını: Eceli gelen it cami duvarına bevl eder. Peygamberler Allah'ın elçileridirler. Elçiye zeval olmaz. Elçiye hakaret onu elçi gönderene hakarettir. Peygambere hakaret Allah'a hakarettir. Allah intikamını alır, onlara yaptıklarının acısını tattırır. Aslında böyle pervasızca peygambere hakaret etmek, bizzat belanın büyüğüne uğramaktır.

3. Birlikte yaşama yeteneğine sahip olmadıklarını: İslâm medeniyeti, başlangıcından bugüne başka dinden insanları bünyesinde barındırmış, mensuplarına başkalarıyla birlikte yaşama ahlâkı bahşetmiştir. Tarihimiz bunun örnekleriyle doludur. Fakat Batı, onca gelişmişlik, ilerilik, özgürlük, hak, hukuk ve demokrasi söylemlerine rağmen birlikte yaşamayı asla içine sindiremediğini bir kez daha göstermiştir. Batı'nın maskesi düşmüştür.

4. Bilinçaltında hâlâ Haçlılık bulunduğunu: Bush 11 Eylül bahanesiyle tüm Müslümanlara top yekûn savaş başlatınca "Crusades" (Haçlı Savaşları) kelimesini ağzından kaçırmıştı. Bu bir dil sürçmesiyse dahi, bilinçaltını ifade etti. Şimdi de bu karikatürler eğer kasıt yoksa dahi, Ba-

tı'nın *bilinçaltındaki* birikmiş pisliği ifade eder. İçlerinde sakladıkları kin ağızlarından taştı; hepsi bu.

5. Oryantalizmin dolaylı hakaretten doğrudan hakarete geçtiğini: Oryantalizmin son noktası buymuş. Eski oryantalizm bizi "tanımlamak" için dışımızda *üretildi*. İçimizden devşirdiklerine teslim edildi. İçimizdeki devşirmeler, "Yeni Oryantalizm"i onlar adına ürettiler. Salman Rüşdi, Teslime Nesrin, Turan Dursun, İlhan Arsel, Aziz Nesin, Bessam Tîbî bunlardan bir kaçı. Şimdi, İslâm'a hakareti bizzat üstlendiler.

Ne yapmalı?

1. Kalkıp da karşı sövgüye durmamalı. Onların yaptığını yaparsak onlardan ne farkımız kalır?

2. Mallarını almamalı. Fetvaysa fetva: Bu durumda onların mallarını almak haramdır!

3. Keskin sirke küpüne zarar. Medenice tepki koymalı, bedevice değil. Tepkinin en güzeli, Allah Rasulü'nü çağa taşımak, onu bu çağda yaşamaktır. Sonra da bu edepsizlere edep ve terbiyeyi nasıl yeniden öğreteceğimizin yollarını bulmaktır.

4. Bu küfür furyası, Oryantalizmin son numarası. Fakat Oryantalizmin içimizdeki uzantıları "Yeni/yerli Oryantalistler" var. Onların yaptığını bir kez daha hatırlamalı. 28 Şubat'ın ardından yayınlanan ve askeri bürokrasinin yalanlamak için tepkilerin ayyuka çıkmasını günlerce beklediği "*Laiklik mi-İrtica mı?*" küfür namesinde Peygamberimize yapılan hakaretlerin bundan daha çirkin olduğu hatırlanmalı. İçimizdeki Batıcıların küfrüne ses çıkarmayıp da, Batılıların küfrüne tepki veriyormuş gibi yapanları deşifre etmeli. Onların yaptıklarının münafıklık olduğunu bilmeli. Hamaset köpürtmelerini, suratlarına çarpmalı.

Anamız, babamız, canımız Muhammed'e (a.s.) feda olsun.

Bir gül ile bahar gelir mi?

Sorun bu soruyu! Ya da soruyu şöyle sorun: *"Bir insan ne yapabilir ki?"*

Herkes kendine dönüp sorsun: "Bir gül ile bahar gelir mi?" ya da "Bir insan ne yapabilir?"

Bu sorunun cevabını merak edenler kokusu çağları aşıp bize kadar ulaşan *"Medine'nin Gülü'ne"*, âlemlere rahmet Hz. Muhammed'e baksınlar.

Ki o bir güldü. Çölün ortasında açmış bir gül. Bıtırak tarlasına döndürülmüş bir dünyaya baharı müjdeleyen bir gül.

Cins bir gül fidanıydı, bu açık. Çünkü vahiy, adeta, "Neden başkasını değil de beni seçtin Rabbim!" sorusuna cevap veriyordu şu âyetle:

"Çünkü sen muhteşem bir ahlâka sahipsin!"

Bu gül fidanını Allah seçmişti. Cebrail gibi cins bir bahçıvanın elleriyle, vahyin projesine uygun olarak yetiştirildi. Vahyin o güle dönük iki tasarrufu vardı: Tanıtmak ve inşa etmek; ama daha çok da inşa etmek.

Onu vahiy inşa etti. Öyle bir inşa ki, sonunda o, *"ahlâkı Kur'an olan"* biri oldu. Adeta o şu sorunun canlı cevabıydı: "Kur'an'ı insana dönüştürsek ortaya nasıl biri çıkar?"

Bu sorunun cevabı belliydi: Efendimiz aleyhissalatu vesselam.

Onu kitaba çevirmek mümkün olsaydı, ortaya nasıl biri çıkardı:

Bu sorunun da cevabı belliydi: Kur'an vahyi.

İşte o gül, çölün ortasında tek başına açtığında, kimse bir gül ile baharın geleceğini düşünemezdi. Öyle ya; bir çiçekle bahar gelir miydi?

Eğer o çiçek baharı doğuracak bir bedeli ödemeyi göze alırsa, evet. Bir çiçekle bahar gelirdi. Üstelik bu bahar bin bahara bedel bir bahar olurdu. Öyle ki, bu baharın getirdiği kokuyu bin güz silemezdi. Üzerinden geçen asırlar, o baharın yeryüzünü yeşertme potansiyelini yok edemezdi. Ne kadar şiddetli geçerse geçsin, her kış istese de istemese de sonunda o baharın hizmetkârı olmak zorunda kalırdı.

Bir insan ferişteh olsa ne yapabilirdi ki?

Ferişteh olmasına gerek yok, ölümlü biri olarak dahi bir insan tüm bir dünyayı omuzlayabilir, bırırak tarlasına dönmüş bir dünyayı gülistana çevirebilirdi. Yeter ki, imanı sınırsız bir imkân bilsin. Yeter ki, o gülün bıraktığı mirasa sadakat göstersin. Yeter ki, o gülün kokusunu duyan bir yüreğe sahip olsun.

Hz. Peygamber bir çiçekle gelen baharın, bir kişiyle yeryüzünün gülistana dönüşeceğinin en güzel örneğiydi. Allah onu bunun için "örnek" gösterdi. Gül olmak isteyenlere, adam olmak isteyenlere, kötülüğe karşı mücadele etmek isteyenlere...

Onun örnekliği, en sonunda gelip bir ilahi yasanın şahsında somutlaşıyordu: Bedelsiz ödül olmaz.

Bakın şu örneklere: O Taif'e bir umutla gitmişti. Çünkü Mekke'nin kini, onun varlığını ortadan kaldırmayı düşünecek noktaya gelmişti. Taif'te gülle karşılanmayı umarken gülleyle, taşla, küfürle, hakaretle karşılaştı. Kanrevan geri döndü. Fakat Mekke'sine de giremedi. Bu öyle bir bedeldi ki, artık gücün bittiğinin, kuvvetin tükendiğinin resmiydi.

Ve koyverdi çığlığını: *"Bittim ya Rab!"*

Bu çığlığı bekliyordu öteler. *"Yettim kulum!"* nidası

bunun ardından geldi. Çünkü Allah'ın yasası buydu: Biten ve bittim diyene, "Allah'ın yardımı ne zaman?" diyene, "Allah'ın yardımı çok yakın!" diyen bir Rahim Rab vardı.

İşte onun için ilahi yardım Sevr Dağı'nın tepesinde geldi. Peki, oraya kadar çıkmak şart mıydı? Tepede gelen yardım dağın eteğinde neden gelmedi? Çünkü ilahi yasa buydu. Allah yasası herkes için geçerliydi. Nitekim orada olan da buydu.

Peki, biz neyi bekliyoruz? Allah'ın, kâinatın gülü için bozmadığı yasayı, biz dikenler için bozmasını mı?

İşte buna hakkımız yok, işte bunu yapmamalıyız.

Gül kokusunu çağa taşımak

Sahte kahramanlar. Futbol ve şov dünyasının sahte ilah ve ilaheleri. Televizyon yıldızları ve pop starlar. Ve daha bir yığın sahte değer arasından sevgililer sevgilisinin, alemlere rahmet Hz. Muhammed'in, o insanlık sadakasının kokusunu *çağa taşımak*...

İşte her fırsatta yapılması gereken bu.

Şöyle bir manzarayı gözünüzün önüne getirin:

Ortada kocaman bir pasta. Onun etrafında toplanmış küçüklü büyüklü çocuklar. Hep birlikte serçekuş yürekleriyle hissederek önce bağırıyorlar:

"İyi ki doğdun ya Rasulallah!"

Bir, iki, üç... Ve arkasından salatu selamlar, küçümencik gözlerden süzülen yaşlar ve minnacık yüreklerin kocaman kocaman sevgileri...

Bu manzarayı kaç kişi düşündü, kaç kişi yaşattı ve yaşadı, bilmiyorum. Ama bu manzara aynen yaşandı. Demek ki oluyor, olabiliyor. Bir dahaki "Kutlu Doğum Haftası"na siz de vakfınızda, derneğinizde, lokalinizde, cemiyetinizde, sokağınızda, evinizde, okulunuzda deneyiniz.

Çağa inat, çağın putlarına inat Rasulullah'ı çağa taşımak zorundayız. Onu gönüllerimizde kurduğumuz manevi ülkenin sultanı yapmak zorundayız. Çocuklarımızın hayalini o süslemeli.

Bunun için de sürekli fırsatlar kollanmalı. Var olan fırsatlar daha da genişletilmeli. Her vesileyle Allah Rasulünün gül kokusunu yaymalı. Yaşadığı çağı kenef gibi kokutanlar rahatsız olacaklar. Varsın olsunlar. Onların kenef

kokusuna alışmış burunları rahatsız oluyor diye biz gül kokusundan vazgeçemeyiz.

Onlar kenef kokusunu ele geçirdikleri eğitim sistemiyle mi yayıyorlar. Biz o kokuları gül kokusuyla def edecek alternatif ortamları oluşturacağız. Alternatif eğitim müfredatları uygulayacağız. Tabir caizse çocuklarımızın zihinlerini her gün anti-virüs taramasından geçireceğiz. Onların saf yüreklerine ve zihinlerine sızan virüsleri tek tek imha edeceğiz.

Bunun onlar için taşıdığı hayati önemi onlara usanmadan anlatacağız. Eğer bu yapılmazsa Allah'ın kendisine doğuştan verdiği altyapısının çökeceğini, potansiyelinin kullanılamaz duruma geleceğini anlatacağız.

"Bak yavrum" diyeceğiz, *"Sana her yandan bilgi akıyor. Bu mesajları eğer virüs taramasından geçirmeden alırsan, manen çökersin. İlahi inşa eseri olan muhteşem altyapın harap olur. Bu yüzden mutlaka sana öğretilenleri taramadan geçirmelisin."*

Biz de onların zihin ve kalplerine anti-virüs programı kuracağız. İşte bu programların en etkili olanlarından biri Rasulullah sevgisidir. Bu sevgiye sahip olan bir yürek ve zihin onu sık sık "up-date" etmeli, yenilemeli. İşte Ramazan gibi, kandiller gibi, Kutlu Doğum haftası gibi zamanlar bunun vesilesidirler.

Eğer alternatif müfredatınız yoksa, alternatif kanallarınız yoksa, alternatif kitaplarınız ve kitaplığınız yoksa, ellerinizle besleyip büyüttüğünüz yavrularınızın en değerli yerlerini, yürek ve zihinlerini aç kurtların önüne atıyorsunuz demektir. En dehşetli iğfal akıl ve kalbin iğfalidir.

Sakın kimse dağı taşı dolduran bıtırakları gösterip de "Bu arazide gül mü yetişir?" demesin. Unutmasın ki bıtırak ekilmez. Kendi biter. Çünkü boş bırakılmıştır onun bittiği yer. Bu yasadır: Tabiat boşluk kaldırmaz. Bıtırağın

yetişmesi için fazladan bir şey gerekmez. Boşluk yeter. Ama gül kendi kendine yetişmez. Mutlaka ekip, dikip, sulayan biri olmalıdır. Mutlaka adam eli değmelidir.

Bir çiçekle bahar gelmez. Doğrudur. Ama her baharı ilk haber veren de bir çiçektir. Bu da doğrudur. Bir baharı haber veren gül olmak, gül yetiştiren adam olmak, gül kokusunu çağa taşımak...

Yakınanlar! Ne duruyorsunuz? Unutmayın, yakınmak sabırdan daha çok yorar.

Peygamberimizi sevmek (1)

Peygamberimizi sevmenin en güzel örneğini onun ashabı verdi.

Onlar "*Peygamber, müminlere kendi öz canlarından daha önceliklidir*" âyetinin ilk muhatabıydılar. Onlar, "*De ki: Sizden bu çabam karşılığında bir ücret istemiyorum; istediğim tek şey içinde yakınlık olan bir sevgidir*" âyetinin ilk muhatabıydılar.

Ayetin anahtarı, Ehl-i Beyt okulu müfessirlerinin biraz mezhebi bir yaklaşımla "ehl-i beyt" olarak tefsir ettikleri ve benim lâfzî manayı harfiyen gözeterek "içinde yakınlık olan" diye çevirdiğim "*fi'l-kurbâ*" ibaresidir. Bu anlaşılmadan, âyet anlaşılamaz. Ne yazık ki, bu âyet söz konusu olduğunda en az anlaşılan veya anlaşılmayan da budur. İçinde yakınlık bulunan bir sevgiyi anlatmadan önce, içinde yakınlık bulunmayan bir sevgiyi tasvir etmek lazım.

İçinde yakınlık bulunmayan bir sevgi, uzak bir sevgidir. Bunun daha açık ifadesi, uzaktan sevmektir. Bir başka ifadeyle, sevginin bedelini ödememek için sevilene uzak durmak, bile isteye onun yanında, yöresinde, hizasında, arkasında yer almamak, onun mücadelesine katılmamaktır. Özetle, bedava sevmektir. Yerel deyimle "Kuru kuru kadan alam/takır takır kurban olam" ucuzculuğudur. "Böyle işi nenen de yapar" derler ya, işte öyle.

Sevgi hayatın en soylu, en mübarek tohumudur. Bire sonsuz verir. Fakat onu doğru zamanda, doğru yere, doğru biçimde ekmek gerektir. Ektikten sonra çekip gitmek yerine, ona bakmak, beslemek, otunu ayıklamak, dibini görmek, su-

lamak, beslemek, büyütmek gerektir. Yani emek vermek gerektir. Hz. Peygamber'e, müminlerden istemesi talim edilen sevgi işte bu sevgidir. Sevginin bu türü, Nebi'ye anasının ak sütü gibi helal olan, hatta hakkı olan bir sevgidir.

Peygamberler, Allah'a davet karşılığında bir ücret almaktan men edilmişlerdir. Kur'an birçok peygamberin dilinden "Benim ücretimi sadece Allah belirler" sözünü nakleder. Fakat bu onların, imanlarına vesile oldukları insanlardan sevgi istemelerine mani değildir. Aksine bu onların hakkıdır. Allah, Elçisinin "içinde yakınlık olan" bir sevgi istemesini emretmiştir.

Böylesine bedeli ödenmiş bir sevgi, seveni sevilenin yakınları arasına katar. Değil mi ki içinde "yakınlık" bulunan bir sevgi, seveni sevilene yakın yapar! Seven sevilene yakın olunca, "ehl-i beyt"ten olur. Tıpkı, Allah Rasulü'nü daha görmeden seven, sevgisinin bedelini hayatıyla ödeyen İranlı Hz. Selman gibi. Hz. Peygamber ona "Selman bizdendir, ehl-i beytimizdendir" demişti. Oysa ki Selman ne Haşimoğullarındandı, ne Kureyştendi, ne de Arabdı. O sadece sevdi ve sevgisinin bedelini ödedi.

Kendisini Rasulullah'ın yaşadığı topraklara götürmesi karşılığında, ömürlük tasarrufunu bir kervana vermişti. Sırasıyla zamanının ilim ve irfan merkezleri olan Nusaybin, Harran, Şam, Ammuriye (Afyon yakınlarında) ve Tarsus'ta en yetkin üstatlara şakirt oldu. Sonunda o, çağının hatırı sayılır bir hakîmi/filozofu olmuştu. Son üstadı, kendisini göndereceği kimsenin kalmadığını söyleyerek, gelmesi beklenen peygamberin kitaplarda tarif edilen topraklarına gitmesini tavsiye etmişti. Kervan yolda baskına uğrayınca, oradaki herkesle birlikte o da esir edilmişti. İran'da hatırlı ve nüfuzlu bir yerel yöneticinin varlıklı çocuğu olarak doğup büyüyen Selman, Hicaz'da köle olarak bir Yahudi'ye satılacaktı.

Nihayet ilahi yardım onu sürükleye sürükleye Medine'ye getirmiş, orasını görünce, *"İşte sevgilinin göçüp konacağı iki kayalık arasındaki verimli vadi"* demişti. Allah Rasulü'nün Kuba'ya ulaştığını duyunca, ona ilk kavuşanlar arasında o da vardı. Efendisinden zar zor izin alarak gelmiş, sevdiğine kavuşmuştu.

Rasulullah seven ve sevgisinin bedelini ödeyen bu bilge adamı çok sevdi. Onu en yakınlarının bulunduğu iç halkadan saydı. *"Ehl-i beytim"* diyerek onun derdini paylaştı. Eline geçen ilk savaş gelirinden pay ayırdığı ilk kimseler arasında Hz. Selman da vardı. Yumurta büyüklüğünde bir külçe vererek, özgürlüğünü satın alma sürecini (mukatebe) başlatmasını emretti. Ruhani özgürlük uğruna cismani esarete katlanmış bir bilgeydi o. Şimdi, iki özgürlüğü birleştirecekti.

İşte, Peygamberimizi sevmek budur. Sevmek ve bedelini ödemek budur. Emin olun ki, Rasulullah'ın "sahabe" tarifine uyan her sahabinin buna benzer sevgi hikâyeleri vardır. Eğer sahabe yol gösteren yıldızlar gibiyse, onu sevme iddiası güden her mümine bu yıldızlar yol gösteriyor.

Tıpkı, hicret gecesi suikast düzenleneceğini bile bile Rasulullah'ın yatağında yatmayı, yani göz göre göre ölüme gitmeyi kabullenen Hz. Ali gibi.

Tıpkı, Allah yolunda infak emri gelince tüm varını yoğunu infak edip, Allah Rasulü kendisine *"Çoluk çocuğuna ne bıraktın?"* diye sorunca, *"Allah ve Rasulü onlara yeter"* diyen Hz. Ebubekir gibi.

Tıpkı, *"Artık seni nefsimden de çok seviyorum"* diyen ve bunu haybeden söylemeyip ta yüreğine sindiren, bu sayede Nebi'nin *"Kardeşcik, bana da dua et e mi?"* diye dua istediği biri olan Hz. Ömer gibi.

Ve tabi ki daha 20'sinde, ömrünün baharında darağacını boylayan Hz. Hubeyb gibi ve arkadaşı Hz. Zeyd b. Desinne gibi...

Peygamberimizi sevmek (2)

Hicretin 3. miladın 625. yılıdır. Uhud'un yaraları henüz tazedir. Medine civarındaki kabilelerden biri içlerinden yeni Müslüman olanlar için İslâm'ı öğretecek bir muallim kadrosu istemektedir. Allah Rasulü, öz elleriyle yetiştirdiği seçkin öğretmen kadrosu arasından 6 kişilik bir ekip gönderir. *Kafile bir subaşında* mola verince, haince bir saldırıya uğrar. Saldıran Huzeyl kabilesinin eşkıyasıdır. Öldürmek için değil, Kureyş'e satıp para kazanmak için bu tuzağı kurduklarını söylerler. Buna rağmen kafileden üçü şehid oluncaya kadar çarpışır. Geri kalan üçünü esir edip Mekke'ye götürürler. Abdullah b. Tarık, yolda eline bağlanan ipi keserek ellerinden kaçar. Geriye Zeyd b. Desinne ve Hubeyb b. Adiy kalmıştır.

Hain haramiler Zeyd'i, Saffan b. Ümeyye'ye satarlar. O Müslümanlar tarafından öldürülen babası Ümeyye b. Halef'e karşılık olarak Zeyd'i öldürmek için satın alır. Zeyd asılmaya götürülürken yolda Ebu Süfyan karşı gelir ve ona sorar: *"Şu anda senin yerinde olup asılmasını, senin de ailenin yanında olmanı ister miydin?"* der. Zeyd'in cevabı açıktır: *"Değil onun asılması, ayağına diken batmasına dahi gönlüm razı olmaz"*. Ebu Süfyan, bunun üzerine şu itirafta bulunacaktır: "Vallahi böylesine bir bağlılık ve seygiyi dünyanın hiçbir tarafında görmedim".

Sıra Hubeyb b. Adiyy'e gelmiştir. Yirmili yaşlarının başlarında, fidan gibi bir gençtir Hubeyb. Kendisinden sonrasına muhteşem bir sünnet bırakmıştır: İdamdan önce kılınan iki rekat namaz. Bu namaz, imanın ölüme meydan okumasıdır. Bu namaz, tüm zalimlere "Hiçbir gerçek mü-

mini ölümle korkutamazsınız!" mesajıdır. Bu namaz, "Ölüme giderken dahi Rabbime karşı esas duruşumu bozmadım" mesajıdır.

İşte bu, âyette emredilen "içinde yakınlık bulunan" sevgidir. Zira bedeli ödenmiş, hesabı verilmiş, lafta kalmamıştır.

Şöyle bir soru gelebilir: Allah Rasulü vefat edip gitmiştir. Şimdi biz ona sevgimizi bu şekilde ifade etmeye kalksak bile edemeyiz. O halde, bizim sevgimizin de "yakın" vasfını kazanması için ne yapmamız gerek?

Bu sualde yanlış bir mantık var. Sahabe-i kiram, durduk yerde sevgi edebiyatı yapmadı. Mesela Zeyd ve Hubeyb din öğretmek için Hz. Peygamber'in görevlendirmesiyle yola düştü ve şehid edildi. O asılayım da sevgimi isbat edeyim de demedi. Yaptığı, İslâm'ı öğretmek için ölümü göze almaktı. O da onu yaptı.

Peki, şimdi dini öğretme görevi Müslümanların omzundan kalktı mı? Elbette kalkmadı. O halde, Hz. Hubeyb'in sevgisinin çağımızdaki karşılığı, ucunda ölüm dahi olsa, İslâm'ı öğretmek için hiçbir fedakârlıktan çekinmemektir. Bu, Hubeyb'in yolunu izlemektir. Bu Rasulullah'ı sevmenin bedelini ödemektir.

Bedeli ödenmeyen sevgi zehirlenir. İşte Hıristiyanların Hz. İsa'ya olan sevgisi böyle bir sevgidir. Hıristiyanlar Hz. İsa'yı seviyorlar. Bunu kim inkâr edebilir? Hem de o kadar çok seviyorlar ki, hâşâ onu "Allah'ın oğlu" derecesine (!) yükseltiyorlar. Onun iyi bir insan olması, peygamber olması, Allah'tan vahiy alması, hatta mucizevî bir doğumla dünyaya gelmesi ve kendisine karşı kurulan tuzağa karşı Allah'ın özel yardımını alması, onları tatmin etmiyor, onları kesmiyor. Sonunda onu Allah'tan bir parça sayma sapıklığına düşüyorlar.

Hz. İsa zehirli sevgi sonucu ilahlaştırılınca, Peygam-

ber İsa buharlaşıyor. Teslisçi kilise İsa'yı model gösteremiyor. Kendini takip edenlere "İsa gibi olun" diyemiyor. Nasıl desin ki? Bunu demek "Tanrı olun" demekle eş anlamlı. Bu sefer kilise uyanıklık yapıp Hz. İsa'dan boşalttığı peygamberlik makamına kendisi kuruluyor. İsa'yı İsa aşkına öldüren kurucu baba Tarsuslu Pavlus'un dilinde somutlaşıyor bu uyanıklık: "Kilise kurtuluştur".

Sevgi işte böyle zehirleniyor. Sevgiyi zehirleyenlerin bu işi bir peygamber adına yapmaları hiçbir şeyi değiştirmiyor. Zehirledikleri sevgi de dönüp kendisini zehirleyenleri zehirliyor. Onları Peygamber İsa'dan mahrum ediyor. Yerde yürüyen ve iz bırakan bir modelden mahrum ediyor. Kim bilir, belki de sevgiyi zehirleyenlerin derdi bu: Yerde yürüyen, ahlâken model alacakları "insan" bir peygamber istememek.

Hıristiyanlığın şeriatsız/hukuksuz olmasının temelinde de bu zehirli sevgi yatar. Bugün Hıristiyan kilisenin kendi vatanı olan Batı'da bile tükenişe geçmesinin, hayata müdahil olamamasının ve modern çılgınlık karşısında alternatif bir model geliştirememesinin sebebi de budur.

Ve bizim modern cinnet karşısında her şeye rağmen hâlâ direniyor oluşumuzun sebebi, "insan" bir peygambere inanıyor oluşumuzdur. Peygamberi ilahlaştırmayı küfür biliyor oluşumuzdur. Bu hassasiyet bize haddimizi öğretti. Değil mi ki Peygamber'e makam biçmek ve onu "terfi ettirmeye" kalkmak, dahası onun zaten yüksek olan makamını daha da yükseltmeye kalkışmak, haddi bilmemektir.

Biz Peygamberi terfi ettirecek "âmir" değiliz, biz onun kadrini bilmeye "memur"uz.

Bunu bildiğimiz içindir ki, onun "insan" olduğunu, ama "insanlığın ufku" olduğunu biliriz. Onun insan olması, bize hep umut aşılar. Melek peygamber isteyen sapık kavimler, insan soyundan umut kestikleri için böyle yap-

tılar. Onlara göre insandan peygamber olamazdı; çünkü doğuştan kötü ve tıyneti bozuk bir varlıktı. Bu işi ancak melekler yapabilirdi.

Biz insan peygambere inanmakla, sapkın kavimlerin düştüğü tuzağa düşmediğimizi gösteririz. "O insansa" deriz, "insan olmak iyi bir şeydir". Ve biz de insan olmaya çabalarız. Kur'an'da ona neden "*Yâ-sîn: Ey insan!*" diye hitap edildiğinin sırrını, işte bu sayede anlarız. Allah'ın onu neden "güzel örnek" olarak tanıttığının sırrına böylece ereriz. Şahadet getirirken, neden "*O'nun kulu ve elçisi*" dediğimizin gerekçesini de...

Biz işte bu yüzden ona kurban oluruz.

Peygamberimizi sevmek (3)

Mekke'nin tescilli müşrikleri de kendilerinden önce helak oluncaya kadar inkârda direnen kâfir kavimler gibi "Bize bir melek gönderilmeli değil miydi?" diyen sınıfa dâhil oldular.

Kur'an'ın haber verdiğine göre, Rasulullah'ı kastederek *"Bu nasıl peygamber? Yiyip-içiyor ve çarşılarda geziyor!"* diyorlardı. İnsan olmak serâpa kusurdu bu mantığa göre. Anlaşılan insan neslinden umut kesmiştiler. Aslında onlar kendilerinden umut kesmiştiler. "İnsandan adam olmaz" demeye getiriyorlardı, fakat bilinçaltında "Bizden adam olmaz" demiş oluyorlardı.

Sonra, *"Altından bir saray yapsın"* dediler. *"Şu dağı altın etsin"*, *"Şu vadiyi altınla doldursun"* dediler. *"Göğe merdiven dayasın"*, *"Bize bir melekle görünsün"*, *"Şu kayanın içinden tam teçhizatlı asker çıkarsın"* bile dediler.

Onlar gerçekte bir peygamber değil, yeryüzünün tüm servetine hükmeden ihtişama gömülmüş bir imparator istiyorlardı.

Niçin olacak, onların gözünde "büyük adam" olmanın ölçüsü altındı, paraydı, güçtü, saltanattı, ihtişamdı, iktidardı. Onlar sadece bu saydıklarımızın önünde eğilirler, bunlarla insana boyun eğdirirlerdi. Bunun dışında, Allah'a, anlama, ahlâka, erdeme teslim olmak onların kitabında yazmazdı.

Eğer istekleri gerçekleşse, onlara peygamber olarak bir melek gönderilse veya diğer talepleri yerine gelse, inanacaklar mıydı dersiniz?

Kur'an bu soruya, açık ve net bir biçimde "hayır" diyor. Pazarlıkla başlayan bir sürecin sonu iman değil, alımsatım işlemi olurdu. Onun için de Allah, onların bu tür taleplerini ciddiye almadı. "*Bu vahyi göndermiş olmamız onlara mucize olarak yetmedi mi?*" diye meydan okudu ve bu tavrı reddetti. Vahiy, Rasulullah'ı da bu yönde inşa etti. O da onların bu tür taleplerini ciddiye almadı.

Ve Rasulullah'ın öz ellerinde terbiye olmuş sahabe de bu tavrı gösterdi. Örnek çok. İşte bir tanesi: İslâm ordusu Bedr'e giderken yolda bir bedevi rast gelir. Bedevi Hz. Peygamber'e; "Sen Peygamber misin?" der. "Evet" cevabını alınca, Rasulullah'ı bedevice bir teste tabi tutar: "O halde devemin karnındakinin (cinsiyeti) nedir, bil bakalım?"

Sizce, orada bulunan sahabe ne yapmıştır?

Mesela, bedeviyi ciddiye alıp Efendimizin cevabına "Dur bakalım bilebilecek mi?" diye kulak mı kesilmişlerdir? Bedeviye "Biraz dur da vahiy insin" mi demişlerdir. Hayır. Çünkü onlara göre Rasulullah'a böyle bir soru sormak abestir ve oradaki sahabeden biri (Seleme b. Selâme), duruma hemen müdahale ederek "O soruyu Allah Rasulü'ne sorma. Bu tarafa gel bana sor, ben sana ..." diyerek adamı biraz da argo sözcükler kullanarak tersler. Adama verdiği cevabın sonu o kadar ağırdır ki, Rasulullah dahi bu ağır ifadesinden dolayı onu kınamıştır.

Ya *Vakıdî*'nin ve *İbn Hişam*'ın naklettiği şu örneğe ne dersiniz:

Rasulullah Tebük seferinde devesini kaybeder. Allah Rasulü sebeplere tevessül ederek tüm imkânlarla devesini aratır. Bir münafık şu sözleri sarf eder: "Kendisinin peygamber olduğunu ve gökten haber aldığını söyleyen bir adam, kaybolan devesinin yerini bilmiyor, vallahi hayret!"

Alın size üçüncü örnek:

Allah Rasulü vefat ettiğinde Bahreyn'de mukim Ab-

dülkays kabilesi "Eğer Peygamber olsaydı ölmezdi" diyerek dinden dönmüşlerdir.

Dürüst olalım: Mevcut peygamber tasavvuruyla, bugünün sıradan Müslümanı bu örneklerdeki düşünme biçiminden hangisine yakındır sizce?

Bir Müslümanın peygamber tasavvurunun bu örneklerden hangisine yakın olduğunu anlamanın en net yolu nedir, biliyor musunuz?

El-Cevap: Allah Rasulü'nü öveyim derken gösterdiği gerekçeler ve delillerdir.

"Kim neye talipse, Âlemlere Rahmet olanda onu arar" dersek, genelleme yapmış olur muyuz? Oluruz. O zaman değiştirelim ve kimseye haksızlık yapmamaya çalışalım: İnsan olmaya talip olan, peygamberimizin Allah tarafından övülen insanlığını görür ve gösterir. Melekleşmeye talip olan (ki bu talebi sünnetullaha aykırı olduğu için hem geçekleşmeyecek, hem de kendisini onulmaz yanlışlara sürükleyecektir), Allah Rasulü'nde meleklik arar. Sahih haberler arasında buna örnek bulamazsa zayıflara, onlarda bulamazsa yalanlara sarılır. Onlarda da bulamazsa, çoğu zaman görüldüğü gibi kendisi uydurma yoluna gider. Uydurduğuna müşteri olur, müşteri olduğunu uydurur.

Ve ortaya gerçeğiyle hiç alakası olmayan, Allah'ın seçtiğine ve Kur'an'ın tanıttığına benzemeyen efsanevi ve tasavvurda oluşturulmuş mutasavver bir "peygamber" çıkar. Çıkar çıkmasına da, ne kendisinin onu örnek alıp ahlâkını üretmek gibi bir derdi vardır, ne de davranışları üretilebilecek, adımları izlenebilecek kadar yeryüzüne ve insana yakındır.

Müminler!

Gözünüzü ve kulağınızı dört açın! Kimse size Âlemlere Rahmet olanın sırtından rüşvet vermeye kalkmasın. Bunu yapanları uyarın. Ama bu yola tevessül edenlere, Rasu-

lullah aşkına, Rasulullah'ın *"hassû alâ vücûhihimu't-turâb: yüzüne toprak saçın"* tavsiyesini uygulayın. Bu Arap lisanında bir deyimdir: *"Onu beklentisinden mahrum edin"* manasına gelir. Size kim, *"Allah Rasulü'nü örnek alın!"*, *"Onu çağınıza taşıyın!"*, *"Onun ahlâkını 'şimdi ve burada'nızda yeniden üretin!"*, *"Onun mirası vahiydir: ona ihanet etmeyin"*, *"Onun misyonu risalettir, onu yerde bırakmayın!"* diyorsa, onu dinleyin, ona uyun!

Emin olun ki o kişi, Peygamber balına konmuş bir sinek değil, Peygamber bahçesinin çiçeklerinden bal yapan bir balarısıdır.

Boykot

Müslümanlar kendilerine yönelik her boykot girişiminde, ulu önderleri Hz. Muhammed [s.a.v.]'e ve onun etrafında halelenen ilk müslümanlara karşı Mekke müşriklerinin uyguladığı boykotu hatırlarlar.

Habeş Kralı'nın, Mekke putperestlerinin müslümanları ülkesinden atma ya da cezalandırma isteğini reddetmesi putçuları çileden çıkarmıştı. Bunun üzerine Mekke site devletinin güç odakları müslümanlara yönelik şiddetli bir ticaret ambargosunu yürürlüğe koydu. Aldıkları karara göre, müslümanlarla hiç bir ticari ilişkiye girilmeyecek, onlar yalnız bırakılacak, ayrıca Muhammed'in kafası koparılmak üzere kendilerine teslim edilinceye kadar onlarla hiç bir ortak girişim, anlaşma ve sözleşme gerçekleştirilemeyecektir.

Müslümanlar Şi'b Ebi Talib adlı küçücük bir vadide toplumdan tecrit edildi. Bu kararı alan güçlerin şerlerinden korkan çevre kabile ve siteler de boykot kararına uydular. Bu boykot yıllarca sürdü. Bu esnada yaşanan dramatik olaylar, tarihlerde ayrıntılarıyla anlatılır. Örneğin, kundaktaki bebelerin yetersiz beslenme nedeniyle öldüğü, boykota maruz kalanlardan birinin uzun süre önce kesilmiş bir hayvanın kurumuş derisinden bir parçayı eline geçirince, nasıl sevinip bunu ıslatarak yediği dile getirilir.

Birgün Hatice'nin şehirde kalan müşrik yeğenlerinden birinin bir yiyecek paketini teyzesine göndermesi, kentte kanlı bir kavganın çıkmasına neden olmuştu. Peygamber, açlıktan karınları sarkmasın diye taş bağlayan müslüman-

lara bu zor zamanlarda bir gün gelip Bizans ve İran'ın hazinelerinin ellerine geçeceğini müjdeliyordu.

Müslümanların maruz kaldığı bu acımasız boykota, kimi insaflı putperestler karşı çıkıyordu. Bu tepki giderek büyüdü. İnsan hak ve hukukuna saygılı putçulardan yedi önder bir araya gelerek, diğerlerine rağmen boykot kararının kaldırılmasını sağladı.

Müslüman olmadığı halde sırf akrabalık dolayısıyla müslümanları destekleyen müşrikler de boykot kapsamına alınmışlardı. Dikkatimizi çeken nokta, değil müslümanlardan birinin, bu yardımsever müşriklerin dahi boykot uygulayan tarafın gözünde kendilerini temize çıkarmak gibi alçaltıcı bir tavra girmemeleriydi.

Yıllar süren bu acımasız boykot sırasında hiç bir mazlum müslüman zalim boykotçular önünde zillete düşmedi. Onlar, bu hak-hukuk tanımaz zalim güruha karşı mazlumiyeti bir zırh gibi kuşandılar. Toplumdaki insaflı ve vicdanlı insanların bu insanlık dışı boykotu uygulayanları vicdanlarında mahkûm etmesini beklediler. Sabrettiler, sabır direniş demekti. Alçalmaya, küçülmeye, zillete karşı direndiler ve kazananlar direnenler oldu.

Belki aç kaldılar, tatlı kârları ellerinden gitti, işleri bozuldu, fakat inançlarından ve şereflerinden ödün vermediler. Bu boykot, onlara hak-bâtıl mücadelesinin tabiatını bir kez daha gösterdi. İnancın bedelini ödemeyi öğretti. Bu sayede, kendilerine vaat edilen Bizans ve İran imparatorluklarının hazinelerine kavuştular.

Ve Kur'an'ın hatırlattığı gerçeği hiç akıllarından çıkarmadılar:

"Kendi sistemlerine tabi oluncaya kadar sizden asla razı olmayacaklar."

Miraç: 'İlerleme' mitine karşı 'yücelme' hakikati

Her peygamberin miracı var.

Her peygamber, hayatlarının "bittim" noktasında miraçla teselli edilmiştir. Peygamberlerin "bittim" niyazı "abduhu: O'nun kulu" gerçeğinin, Allah'ın "yettim" mesajı "rasuluhu: O'nun elçisi" gerçeğinin ifadesidir. Aslında miraç, peygamber gayretine sunulmuş ilahi bir teselli armağanı, manevi bir hediyedir.

Ademoğlunun sembol atası Adem'in miracı Allah'a karşı hatasından dolayı yaşadığı hüznün zirvesinde gerçekleşti. Af müjdesini işte böyle bir miracın sonunda almıştı. Kur'an'ın ifadesiyle *"Adem Rabbinden kelimeler almış/Adem'e Rabbinden kelimeler ulaşmıştı"* (ayet iki anlama da açıktır). Tevatüre göre bunun mekanı Arafat idi. Arafat, yani marifet, yani kendini/haddini/kadrini bilme mekanı. Zaten insan ucunda marifet yoksa, niçin "yükselir", nice yücelir, nasıl miraç eder ki?

Nuh peygamberin miracı hüznünün zirvesinde gerçekleşmişti. Bir insanın şu dünyada yaşayabileceği en uzun ömrü tasavvur edin. İşte o, çocukluk süresi hariç, böyle bir ömrü davet yolunda harcamış, fakat li-hikmetin, ancak bir avuç insana ulaşabilmişti. Onlar arasına onca çabasına rağmen bazı yakınlarını katamamıştı. Karada gemi yapma emri, onun miraç hediyesiydi. Tufan tuğyan ehli için bir felaket haberi, iman ehli için bir kurtuluş müjdesi oldu.

İbrahim peygamberin miracı ateşin içinde gerçekleşti.

O kendisine yardım için gelen vahiy meleğine, işte bu ruhi yüceliş sayesinde "Rabbim bana yeter" diyebilmişti. Hiçbir ateşin böylesine saf bir aşk ve imanı yakamayacağının örneğini ortaya koydu.

Oğlu İsmail peygamber kurban edilirken, Yusuf peygamber kuyuya atılırken, Yunus peygamber denizden kurtulurken, Musa peygamber büyütüldüğü saraya peygamber olarak atanırken, İsa peygamber düşmanları kendisini astıklarını sanırken miraçlarını yaşadılar.

Peygamberimiz de davet sürecinin en zor yıllarında miracla ödüllendirildi. Bedenin bittiği an, ruhun önünde ufuklar açılırdı. Miraçla bu gerçek gösterildi. Onun son miracı, çevrenin baskısının en şiddetli anında yaşanmıştı. Allah Rasulünün miracı hakkında sorular sorup, cevaplarını Kur'an'dan alalım:

-Rasulullah bir kez mi miraç etti?

-Necm suresi bu soruya, birden fazla diyor (13).

-Rasulullah miracta ne gördü?

-"*Rabbinin âyetlerinden bir kısmını*" gördü (17:1). Gördüğü âyetlerin en büyüğü vahiy meleği idi (53:18). Onu, asli suretinde gördüğünü Allah Rasulü ifade etti. Yine miraçta müminlere vaat edilen cennet bir biçimde gösterildi (53:15).

-Mirac beden ve ruhla mı, sadece ruhla mı, yoksa rüya yoluyla mı gerçekleşti?

-İsra 60. âyet: "*Sana gösterdiğimiz bu rü'yayı [görme olayı] insanlar için bir imtihan/fitne kıldık*" diyor.

Hz. Aişe Allah Rasulü'nün miracını ruhun bir müşahedesi olarak niteliyor. İsra 1. âyet bu konuda fitneye düşmememiz için, isra ve miraçla ilgili tüm yorumların kırmızı çizgilerini çiziyor. Bu çizgiler, âyette üç noktada somutlaşıyor:

1) Âyet, "sübhan" gibi Allah'a ilişkin tüm tasavvurların her tür beşerileştirmenin uzağında olması gerektiğini ifade eden tenzih kelimesiyle başlıyor.

2) "Kulunu" ifadesiyle, her tür yorumun Allah Rasulü'nün beşerliği temelinde yapılması gerektiğine işaret ediyor.

3) Âyetin sonunda yer alan *"..zira O, evet sadece O'dur her şeyi işitip gören"* cümlesi, Rasulullah'a neden "Rabbinin âyetlerinin bir bölümünün *gösterildiğini"* açıklıyor. Bu üç sınır, miraç hakikatini yorumlarken, aşmamamız gereken ilahi sınırlar olarak ortaya konuyor.

Gelelim, miracın aktüel değerine:

Miraç, yücelmeyi ifade eder. Mirac âyetindeki isra kelimesinin türetildiği es-seriy "yücelmek, yükselmek" anlamına gelir. Miracın tam karşı kutbunda "dünyevileşme" yer alır. Dünyevileşmek, "edna olana/en alçak olana" çakılıp kalmaktır. Dünyevileşme, "değerle" değil, "fiyatla" ilgilenenlerin derdidir. Onlar kendi sahte miraclarının adını "ilerleme" koydular. Ruhlarını sattılar, cesetlerine yedirdiler. Neticede, bir avuç dünyevileşmişin ilerleme miti, insanlığa çok pahalıya patladı, azgın bir azınlık dışında kalan bütün insanlığı mutsuzluğa boğdu. Dünyanın geldiği nokta bunun göstergesidir.

Onları ilerleme mitleriyle baş başa bırakıp, biz miracımıza sahip çıkalım? Bunu nasıl mı yapalım? Salatı ikame ederek, namazı/duayı/desteği ayaklandırarak, Allah'a karşı esas duruşumuzu/klas duruşumuzu bozmayarak...

Miraç bitmedi, sürüyor...

İnsanlığa yol gösteren her kutlu peygamber, kılavuzluk yaptığı yola varlığını ortaya koyarak çıkar.

İşi insanın yabancılaşmasının önüne geçmektir; insanın kendisine, doğaya, eşyaya ve hepsinden öte Rabbi'ne karşı yabancılaşmasının...

Çünkü, yabancılaşan her insanın, eşyaya müdahale ederek onu varedildiği yere yabancılaştırmak gibi şeytani bir eğilimi vardır. Bu eğilimle hareket ettiği zaman, ilahi nizamın düzene koyduğu şeylerden elinin ulaştıklarını kendince 'düzeltmeye' (!) kalkar. Sonunda, bu yamuk duruşla el attığı her 'ilahi inşa'yı 'düz', hatta 'dümdüz' eder, mahveder.

Aslında insanın mahvettiği kendisidir; kendi bitimsiz geleceği, kendi güvenliği ve özgürlüğüdür. Kendi kozasını ören bir ipek böceği gibi, hayat alanını daraltıp yok ederek yokoluşa doğru sürüklenir. Bu yüzden, kendisini yokoluş sürecine götürecek koza albenilidir, baştan çıkarıcıdır.

Tüm peygamberlerin insana olan şefkat ve merhametleri, işte bu noktadan bakınca daha iyi farkedilir. Bir insanlık sakasıdır onlar. Umutla çıkarlar yola ve çağrıları umut ve güvenin yürekte ve hayatta istikrar bulması anlamına gelen "iman" üretir.

Bu yolda koşarken, yabancılaşmış egemenler tarafından ayaklarının altına dikenler atılır. Önce suskunluğa mahkum edilirler, sonra alaya alınırlar, daha sonra iftira kampanyalarına muhatap olurlar ve en sonunda fiili ve fiziki yıldırma ve saldırıya maruz kalırlar.

Bütün bunlar yıldırmaz hiçbir peygamberi. Fakat onların da bir "bittim noktası" vardır ve Allah onlara güçlerinin bittiği yeri hep gösterir: Çünkü bu, işin yasasıdır, çünkü "insan olmak" en iyi peygamberlere yakışır. Bu yasa gereği güçlerinin bittiğini, önlerinin iyice tıkandığını, çıkış yollarının tümüyle kapandığını hissettikleri o "bittim noktası"nda, "özgül ağırlıkları" da biter ve ruhlarıyla özge bir aleme 'uruc' ederler. İşte bu özge müşahedenin adıdır Mirac.

Sevgili Efendimiz Peygamberimiz de, böylesi bir bittim noktasında bu ruhani müşahedeyi yaşamıştı. "Tanrısını tayin etme yetkisine" sahip olduğunu düşünen azgınların egemenliği altındaki Mekke'de, tarihin bu en büyük iman hamlesine karşı, resmi gayri resmi terör estiriliyordu.

Önü tıkanmıştı Nebi'nin; sağı solu, yanı yöresi hep tıkanmıştı. Yakın diyarlar ona kucak açmamış, uzak diyarlara ise o iltifat etmemişti. Mekke tüm ekonomik, sosyal ve siyasal gücüyle onun sağaltıcı davetini yatağında boğmaya çalışıyordu. Fakat, ona yüreğin bir değil bin kapı, imanın bir değil bin imkan olduğunu göstermek isteyen, "Eğer yürüyüşünü durdurmak için tüm yolları haramiler kestiyse, yürüyüşünü yukarı doğru sürdürebilirsin" mesajı verdi.

İşte Mirac, yolların kesildiği, insanın önünün bin bir engelle tıkandığı bir 'tükenmişlik' ağından kurtulmak için, yüreğine açılmış bir gök kapısıdır.

Mirac, kara yüzlü, kara vicdanlı, kara ruhluların güneşin aydınlığını gıyabında idama mahkum edip, kendi kendilerine "Artık bitti!" dedikleri bir anda, "Hayır, hiçbir şey bitmedi, aksine herşey yeni başlıyor" anlamına gelen bir fecr-i sadık yürüyüşüydü.

Mirac, "İmanı olanın, imkanı tükenmez" demenin öbür adıydı.

Mirac, mü'mini Mekke'sinde boğmaya çalışanlara "Yolların tıkandığı yerde özge yollar, umutların tıkandığı yerde özge umutlar, imkanların tükendiği yerde özge imkanlar var" mesajıydı.

Mirac, insanın kendi fani sınırlarını aşıp ruhunun bitimsiz ufuklarına kanat çırpmasıydı.

Mirac, yeryüzündeki tüm yollar kapanınca, gökyüzünde yeni bir yol açılmasıydı.

Onun içindir ki, her namaz potansiyel bir Mirac olarak gösterilmişti Kutlu Nebi tarafından.

Namazın mü'minin Miracı oluşu, hiçbir mü'minin iki vakit arasından daha fazla bir süre tıkanmayacağı anlamına alınmalı değil miydi? Evet, işte o kadar: Tıkanmalar, tükenmeler, bitmelerin ömrü, adresini bulmuş bir namazın sahibi için, sadece iki vakit arası kadardır.

Tanrısını atama hakkının kendisine ait olduğu zannedenler, bundan hoşlanmayacaklar biliyorum. Mekke'nin egemenleri de hoşlanmamışlardı. Onun için daha ilk elde yalanlamışlar, alaya almışlardı. Fakat, sonunda kimin kazandığını biliyoruz.

Gelecek, hiçbir özgür ruhun kuşatma altına alınamayacağını bilenlerindir.

Gelecek, kulun gücünün bittiği yerde Allah'ın yardımının başladığına inananlarındır.

Gelecek, herkes "Her şey bitti" derken, kendisi "Hayır, hiçbir şey bitmedi! Aksine her şey yeni başlıyor!" diyenlerindir.

İsra 1 ışığında miracı anlamak (1)

"Her tür kişileştirmeden uzak, mutlak aşkın ve yüce olan O (Allah) ki, kulunu gecenin bir vaktinde Mescid-i Haram'dan çevresini bereketli kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya, âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye yürüttü: zira O, evet, sadece O'dur her şeyi işitip gören."

Ayet *sübhan* mastarıyla başlıyor. İsimleşmiş bir mastar olan subhân, "aşkın olanı aşkın bilmek, yüceliği takdir etmek" anlamında, vahyin muhatabının Allah tasavvurunu inşaya yönelik bir anahtar kavramdır. Miraçla ilgili bir âyetin başında gelmiş olması hayli anlamlıdır. Çünkü Miraç, Hz. Peygamber'e ruhanî âlemde yaptırılan sırlarla dolu bir yolculuktur. Hz. Peygamber'in yaşadığı bu çok özel tecrübenin niteliğini, ancak o tecrübeyi yaşayan bilir.

Ayet, bu ruhani yolculuk üzerine yapılacak spekülasyonlara üç adet sınır çizer:

Birinci sınır: Bu tecrübenin zihin tarafından tasvir edilmesi ve yorumlanması sırasında, Allah'ın mutlak aşkın ve tüm beşeri niteliklerden beri olan yüce zatına yönelik her tür kişileştirme ve indirgeme teşebbüsünü daha baştan reddetmeyi amaçlamaktadır. Taberi'ye göre, *subhanallah* tesbihinin anlamı sorulduğunda, Hz. Peygamber "Allah'ın her tür olumsuzluktan uzak bilinmesidir" şeklinde açıklamıştır.

İkinci sınır: *Subhân* nasıl ki miraç olayını tasavvur ederken Allah'ın mutlak ve sınırsız zatını içkinleştirmemeyi hatırlatıyorsa, buradaki "kul" sözcüğü de, Hz. Pey-

gamber'in beşeri ve sınırlı kimliğini aşkınlaştırmayı hatırlatmaktadır.

Üçüncü sınır: Âyetin sonunda yer alan "zira O, evet sadece O'dur her şeyi işitip gören" cümlesidir. Bu cümle, neden Allah'ın sembollerinden sadece bir kısmının (*min âyâtinâ*) gösterildiğini de açıklamaktadır. Çünkü her şeyi gören, yalnızca Allah'tır ve Hz. Peygamber de dâhil hiçbir insana aşkın hakikatlerin tümü sunulmamıştır.

Miraç olayını anlamaya çalışırken bu sınırlar gözetilmeli, ne Allah'ın aşkın yüceliğine halel getirecek, ne Peygamber efendimizi beşeri kimliğinden soyutlayacak, ne de aşkın hakikatlerin tümüne Hz. Peygamber'in vakıf kılındığı anlamına gelecek bir yoruma meydan verilmemelidir. Âyetin bizi uyardığı noktalar da bunlardır.

İsra 60. âyette, Mirac'a atıf olduğu açık olan "gece müşahadesi"nin (rü'ya), tıpkı Kur'an'da geçen "(cehennemdeki) lanetli ağaç" örneğinde olduğu gibi "insanlar için bir sınav" kılındığı ifade edilmiştir. Mirac'ın "sınav" olma niteliğiyle bu âyetteki uyarıları birleştirdiğimizde, Miraç olayı konusunda bilincimize çizilen sınırlar da ortaya çıkmaktadır.

Leylen kelimesine "kısa bir vaktinde" anlamı da verilebilir. *Leylen* kelimesinin belirsiz olarak gelmesi, anlama, "gecenin bir vaktinde" ya da "gecenin belirsiz bir vaktinde" veya "akıl sır ermeyecek kadar kısa bir vaktinde" şeklinde yansır. Leylen bir vakit tayinidir. Oysaki normalde düş, zamandan bağımsız olarak görülür. Kur'an'da sözü edilen diğer rüyalarda zamandan bahsedilmez. O halde bu tahlilden yola çıkarak buradaki ru'yanın bizim bildiğimiz anlamda bir "düş" olmadığı, bunun çok ötesinde ruhani bir müşahede olduğu sonucuna varılabilir.

el-Mescidu'l-Aksa: "en uzak mabed" anlamına gelir. Rivayetler, bunun Kudüs'te bulunan ve çevresinin bereketli kılındığı ifade edilen (Krş. 7.137; 21.71, 81) Süleyman

Mabedi ve onun çevresinde yer alan verimli topraklar olduğunu ifade eder. 30.3'te Suriye toprakları her ne kadar "yakın" olarak niteleniyorsa da, Mekke esas alındığında orada bulunan Mukaddes Mabet, vahyin kılavuzluğunda inşa edilerek tek Allah'a kulluk edilen en uzak mabetti.

Burada kastedilen mabedin, Kâbe'nin, göklerin ötesinde bulunan simetrik eşi sayılan ve Tur 2'de el-beytu'l-ma'mur adıyla anılan metafizik Kâbe olduğu yorumu da yapılmıştır. Yine bazıları, bu mabedin Cirane yakınlarında müminlerin namazgâh olarak kullandıkları bir mahal olduğunu söylemişlerdir. Bunların şaz görüşler olduğunu söylemeye bile hacet yoktur.

"*Ayetlerimizden bir kısmını*" ibaresi, gaybi hakikatin sembollerinden bir kısmının gösterildiğine delalet eder. Necm 18'de ise Rabbinin en büyük âyetini gördüğü ifade edilir. Orada görülen, vahiy meleğinin asli suretidir. Olayın anlatıldığı pasaj bu âyetle son bulur. Necm suresinde nurani-meleki âlemin beşeri âlemin ufkuna inişi (*nüzul*), burada ise beşeri âlemin ufkunun nurani-meleki aleme yücelişi (miraç) dile getirilmektedir.

İsra 1 ışığında miracı anlamak (2)

Âlemlere rahmet Hz. Muhammed efendimizin yaşadığı miraç müşahedesi, ilahi bir onurlandırmadır. Allah tarafından zor zamanlarda verilen bu teselli armağanının, efendimizi olgunlaştırma ve şereflendirme amacı taşıdığının en güzel ifadesi isra kelimesinin kök anlamında saklıdır.

Esra, "insanlık, şeref, onur" anlamına gelen es-serv kökünden türetilmiştir. *Es-Seriy*, "yücelik, yükselmek, yücelmek" anlamına gelir (*Lisanu'l-Ârab*). Esrâ'nın böyle bir kökten gelmesi, "yürüyüş"ün yatay ve maddi bir zeminde olmaktan çok dikey ve manevi bir zeminde olduğu, en azından yolculuğun amacının "yolcuyu yüceltmek ve onurlandırmak" olduğu sonucunu verir. Bu anlamdan dolayıdır ki bazı âlimler âyetteki *el-Mescidu'l-Aksa* (en uzak mescid) ile Kâbe'nin Arş'daki aslı olan ve Tur suresinin 2. âyetinde geçen el-Beytu'l-Ma'mur'un kastedildiği yorumunu yapmışlardır.

Hadislerde bu yolculuğun *burak* adı verilen bir vasıtayla yapıldığı ifade buyurulur. Burak, yıldırım; daha açıklayıcı bir ifadeyle "doğal elektrik akımı" anlamına gelen berk'in mübalağa kipidir. Tabi ki, Burak diye adlandırılan bu vasıtanın niteliğini ve işlevini bilmemiz mümkün değildir. Bu bir mucizedir. Mucizeler kendi zamanlarının insanlarının onu yapmaktan aciz kaldıkları, hakkı isbat batılı iptal amacı taşıyan ilahi müdahalelerdir. İslâm akidesinde, mucizenin asli faili peygamber değil, Allah'tır. Allah onu peygamberin elinde yaratır. Her mucize yine eşyada bulunan ilahi bir potansiyelin ya zayıfken güçlendirilmesi, ya atılken harekete geçirilmesi, ya pasifken aktifleş-

tirilmesidir. Bu durumda büyük kuvvet zayıf olanı âtıl hale getirir, fakat asla batıl hale getirmez. Yani eşyanın tabi olduğu umumi-ilahi yasayı batıl kılmaz. Aynı zamanda mucizeler, insanlığa gösterilmiş hedeflerdir. Eşyanın bünyesinde saklı olan ve o güne kadar bilinmeyen özellikler, ilahi müdahaleler olan mucizelerle gösterilir ki, insanoğlu eşya içinde gizlenmiş olan bu özellikleri keşfetmek için harekete geçsin.

Kimi Miraç rivayetlerinde beş vakit namazın Miraçta verildiği rivayet edilmişse de, bu sureden yıllarca önce indiği kesin olan Taha 130'da (Krş. 11.114) güneşin doğum ve (tam) batımından önce, gecenin bir kısım saatinde ve gündüzün kenarlarında olmak üzere beş vakit namaz farz kılınmıştı. Ayrıca Miraç'ta verildiği söylenen üç şey arasında Bakara'nın son iki âyeti de sayılmaktadır. Oysa Bakara suresi, tümüyle Medine'de inmiştir. Bu konuda herhangi bir tereddüt söz konusu değildir.

Miraç müşahedesini Allah Rasulü yaşamıştır. Ve o da Rabbine kavuşmuştur. Burada asıl sorulması gereken soru şudur:

Miraçtan bize kalan nedir? Bizim için bu tarihi olayın anlamı, sadece Efendimize verilen armağan olması mıdır? Vahyin modern muhatapları ve Hz. Peygamber'in bıraktığı risalet mirasının yaşayan temsilcilerinin bu örnek olaydan alacakları bir pay yok mudur?

Bu soruların cevabı, Efendimizin şu hadisinde gizlidir: "Namaz müminin miracıdır".

Bu hadisten, idraki aşan ruhani bir müşahedenin ayrıntılarına ilişkin tüm yorum ve ihtilafların ötesinde, Allah Rasulü'nün miracını nasıl okumamız gerektiği de anlaşılmaktadır. Her namaz özünde bir miraç potansiyeli taşır. Mümin namaza yönelirken, ilahi bir randevuya yetişme titizliğini göstermelidir.

Mümin insan, tüm namazlarını bir yolculuğun durakları bilmelidir. Her namaz, insan ruhunun bu ulvi yolculuğunda alınan yeni bir mesafe olmalıdır. Mümin her namazla biraz daha yücelmeli, biraz daha insanlaşmalı, imanın izzet ve onurunu biraz daha artırmalıdır.

Unutmayalım İsra l'deki "esra", "insanlık, şeref, onur" anlamına gelen "serv" mastarından türemiştir.

Kur'an'daki namaz emirlerinin, neden yalın halde "sallû" diye değil de, *ekîmu's-salat* (namazı ikame edin) şeklinde geldiği şimdi daha iyi anlaşılmıyor mu? *Ekâme*, yamuk bir şeyi doğrultmak, yatık bir şeyi kaldırmak, bükük bir şeyi dikmek, yıkık bir şeyi yapmak, bozuk bir şeyi tamir etmek, düşük bir şeyi yüceltmektir.

Yani, ikame edilmiş bir namaz, kelimenin kök anlamıyla isra'dır.

Bu emir zımnen, "namaz sancağını düşürmeyin, imanın belini doğrultun, dinin binasını yapın, ibadetin istikametini düzeltin, insanlık şeref ve onurunu ayağa kaldırın" anlamlarını barındırır.

Her namaz bir namaz için kılınır.

Her namaz, miraç olan o namaza ermek için kılınır.

Hicret beraettir

Kavuşabilmekle terkedebilmek doğru orantılıdır. Kavuşabilenler, terkedebilenlerdir. Terketmeyi göze alamayanlar kavuşmanın hazzına eremeyeceklerdir.

Âdem, cenneti terketmeden iradeye kavuşamayacaktı. Geçici cenneti terketmişse de, irade onu ebedi cennete kavuşturdu. Cennet sıla, dünya gurbetti. Ancak o, sılayı gurbette ve gurbetle bir daha yitirmemecesine yeniden kazandı. Özelde Âdem, genelde insan müebbed muhacerete hüküm giymişti. Üflenen ruhun lahut aleminden nasut âlemine hicretinin, canın sudan toprağa hicretinin, spermanın rahme hicretinin, ceninin rahimden dünyaya hicretinin ve insanın dünyadan ahirete hicretinin anlamı buydu.

Nuh, evrensel hicretin muhaciriydi. Tufan, aynı zamanda bir hicretti; küfrün karanlığından imanın aydınlığına, müşrik toplumun zındanından mü'min toplumun özgür ufuklarına hicret... Şirkten tevhide, küfürden imana, isyândan İslâm'a/teslimiyete hicret.

İbrahim, çift boyutlu hicretin Kur'ânî örneklerinden biriydi. Akleden kalbin, nasıl eserden müessire, soyuttan somuta, fizikten metafiziğe, kabuktan öze, maddeden ruha, inkardan imana, cehaletten ilme, zandan yakine hicret edebileceğinin en çarpıcı örneğini sergilemişti. Hz. İbrahim'in derinliğine gerçekleştirdiği bu hicret, oracıkta ürününü vermiş ve Lut "Ben de Rabbime hicret ediyorum" demişti. (XXIX/26). Bu hicret, yürekte kalmayıp eyleme dönüşmüş, Allah'a kurbanı Allah'a kurbiyyete, atıldığı ateşi de şirkten beraete ve cennete dönüştürmüştü.

Rasulullah, hicretin iki boyutunu kendi hicretinde birleştirdi. O, hicretin izzet, devlet ve beraet demeye geldiğini isbatladı. O, terketmeden kavuşulamayacağını yaşayarak gösterdi. Mekke-Medine hattı, bir semboldü. Bu sembol, insanın ve insanlığın uzun yürüyüşünde aşkın ve aşkın olanın değerine dikkat çekiyordu. Verilene dikkat çekilerek elde edilenin değeri vurgulanıyordu.

Bu sembolde, Mekke içkini ve burayı, Medine aşkını ve öteyi sembolize ediyordu. Fetih ise öteyi kazanana buranın da açılacağını, hediye edileceğini ifade ediyordu. Mekke-Medine hattı sadece Medine'ye kavuşmak değil Mekke'nin bedelini de ödemek anlamına geliyordu. Dahası, Hıra günlerinde yürekte gerçekleşenin, hayata dönüşmesiydi hicret.

O halde bunun anlamı, içlerinde bir özge hicreti yaşayamayan ve gerçekleştiremeyenler, yer değiştirebilirler ama asla hicret edemezler demekti. Peygamber'in, "Bu dünyada bir garip yolcu gibi ol" uyarısı, müebbet muhaceretin itirafıydı. Bu anlamda hicret, dünyevileşmenin önündeki en büyük engeldi. Çünkü, muhacir misafirdi.

Özbenliğin, çağın, tarihin, çevrenin modern zındanından tahliye bekleyen modern bireyin beraeti ancak derununda yapacağı derinliğine bir hicretle mümkün olabilecektir.

Hicretiniz mübarek olsun!

Hicret: Kavuşmak için terk et!

Takvimler 22 Temmuz 622 tarihini gösteriyordu. Bundan, kameri yılla tam 1426 yıl evvel, insanlık tarihine damgasını silinmez bir biçimde vuracak bir olay gerçekleşti: *Hicret.*

İnsanlığın '*merhamet pınarı*' Efendimiz, susuz yürekler ve aç ruhların önüne kendisine indirilen gök sofrasını cömertçe sundu. Bir güneş gibi doğmuştu o; yalnız kuzuların değil sırtlanların, yalnız güllerin değil dikenlerin, yalnız bülbüllerin değil akbabaların, yalnız masum bebelerin değil azgın haramilerin de üzerine doğan bir güneş gibi.

Tek derdi vardı: Bu gök safrasına bir fazla insanı oturtmak. Bir fazla aç ruhu doyurup, sahici ve kalıcı özgürlüğün ve güvenliğin adresini göstermek. Mutluluk ırmağının Mutlak'tan doğduğunu öğretmek. Gerisinin hoş olsa da boş olduğunu, laf u güzaf olduğunu göstermek...

Su ile serabı ayıracak akletme yeteneğine sahip olanlar Merhamet Pınarı'nın başına koştular. Kana kana içtiler. Onunla gönderilen gök sofrasının başına oturdular. Ruhlarını doyurdular. Gözlerine fer, ellerine güç, dizlerine derman geldi. Çünkü yüreklerine ferman geldi. İlahi ferman sayesinde imanın sınırsız imkan olduğunu keşfettiler. Önce kendi zindanlarını yıktılar. Vahyin inşa ettiği bir tasavvur, akıl ve şahsiyetle hayatlarını yeniden inşaya koyuldular.

Su ile serabı ayıracak yetiden yoksun olanlar, bir serap uğruna Merhamet Pınarı'na cephe aldılar. Bunun anlamı yalanın hatırına gerçeğe nişan almak, "yok" için "var"ı feda etmek, karanlığı savunmak adına güneşi mahkum et-

mek demekti. İnsanların bu suya erişmesini engellediler. Ulaşanların içmesine mani oldular. İçenleri tahkir ettiler, tehdit etiler, taciz ettiler. O da olmadı işkence ettiler. O da olmadı canlarına kastettiler. Giden kurtuldu, gitmeyeni katlettiler.

Merhamet Pınarı'nı acımasızca taşladılar. Suyunu kirletmeye yeltendiler. Beceremeyince bu pınarın suyunu kesmenin tek yolunun onu ortadan kaldırmak olduğuna karar verdiler.

Her kararın üstünde bir karar vardı. O karar geldi ve *"Büyük İslâm Medeniyeti"*nin doğum süreci başladı. Hicret, işte bu sürecin adıdır.

Hicret, imkanların tükendiği yerden imkanların üretileceği yere taşınmaktır.

Hicret, *"Bittim ya Rab!"* diye dua edene, *"Yettim kulum!"* diye gelen icabettir.

Hicret, elde etmek için feda etmek, sahip olmak için kurban etmek, bulmak için yitirmek, almak için vermek, kalkmak için (yola) düşmek, girmek için çıkmak, kalmak için gitmek, kavuşmak için terk etmektir.

Hicret düşmanla sınanmak, dostu sınamaktır.

Hicret düşmanla, hem de gücünün son noktasına kadar sınanmaktır. 'Devrim Dağı'nın yani Sevr'in tepesine, en tepesine, *'bittim noktası'*na çıkmaktır. Tepede gelecek yardım, eteğinde de gelir diyerek süklüm püklüm oturmamaktır. *"İlahi yardımın ne zaman?"* diye göğün kapılarını sarsmak, açılması için de Ğayûr'u gayrete getirecek bir çaba ve gayret sergilemektir. O yardımın en tepeye çıkmadan gelmeyeceğinin Allah'ın sünneti olduğunu bilmektir.

Sevr'in tepesine çıktıktan, yani 'bittim noktası'na vardıktan sonra, artık telaş etmemektir. *"Lâ havle ve la kuvvete illa billah"*ın sırrına ermektir. Telaş eden olursa, *"Üçüncüsü Allah olan iki kişiye kim ne yapabilir ki?"* di-

yerek, dünyaya meydan okumaktır.

Hicret sadece düşmanla sınanmak değil, dostu sınamaktır da. Gözü dönmüş yeminli katillerin saldıracağı yatağa kimin yatacağını sınamaktır. "Bin canımı vermeye hazırım, yeter ki onun ayağına tek diken batmasın" diyenlerin sadakatini sınamaktır. "Canım, anam, babam sana *feda olsun* ya Rasulallah!" diyenleri sınamaktır.

Hicret, hepsi de ilahi bir kredi olan akıl, fikir, zeka, tedbir, himmet ve insanî gayretin yok sayıldığı içi boş bir tevekkül değildir. İnce bir hesap, detaylı bir plan, üzerinde iyi çalışılmış bir projedir.

Hicret korku ile umut, havf ile reca arasında harekettir. Hicretin Mekke'si korkudur, Medine'si umut. Umudu olmayanın eli kolu dökülür, oturduğu yerde kalakalır. Umudun olduğu yerde hicret, hicretin olduğu yerde umut var demektir.

Hicret, medeniyettir. Bedeviyetten medeniyete yürüyüştür. Medine medeniyetin ana rahmidir. Tohumun kabuğunu çatlatıp filiz vermesidir. Bire bin verecek bir başağa durmasıdır.

Hicret bitimsiz ibadettir. Bir kaçış ve sığınıştır; küfürden imana, şirkten tevhide, Şeytan'dan Rahman'a, günahtan sevaba, benlikten ruha, şehvetten muhabbete, bilinçaltından bilinç üstüne...

Hicret ilahi sıfatlar arasında bir *'seyr-i sülûk'*tür; gazaptan rahmete, kahırdan lûtfa, Celâl'den Cemâl'e ve nihayet Allah'tan Allah'a...

Büyük hicretin üzerinden 1426 yıl geçti. Büyük medeniyetimiz, yeni Medine'ler kurma potansiyeline hâlâ sahip. Büyük ailemizin son kayıp çocuğunu bulup yuvasına döndürünceye kadar hicret sürecektir.

Sözün özü: Hayat hicrettir, mümin ise müebbet muhacir.

Hicri yeni yıl münasebetiyle hicretin hatırlattıkları

Hicretin üzerinden tam 1422 yıl geçmiş. Geçtiğimiz Cuma günü 1423 yılının ilk günü olan 1 Muharrem'i idrak ettik. "*1422 yıl önce ne olmuştu?*" sorusunun cevabı, kendisini İslâm'a nisbet eden herkes için hayati önemi haizdir.

Sahi, 1422 yıl önce ne olmuştu? Ne olmuştu ki, etkisi dünyayı kuşatan bu olay hâlâ uğruna yüz milyonlarca kadın ve erkeğin can baş koyduğu eskimez ve solmaz bir sevdanın ateşini harlı tutmaktadır?

Hicret, yalnızca bir mekan değiştirme, bir "göç" olarak tanımlanabilir mi?

Öyle bir göç düşünün ki, bu göç tarihin akışını değiştirsin. İmanı muhalefetten iktidara taşısın ve bu göç ardından oluşturulan "model toplum" kendisinden sonra gelecek tüm çağlara silinmez bir damga vursun.

Hicret, bir yönüyle "*imkanların tükendiği yerden imkanların üretileceği yere göç etmektir.*"

Kur'an zulüm altında inleyip hiçbir şey yapmamalarına zayıf ve çaresizliklerini mazeret olarak gösteren mustaz'aflara şu tavsiyede bulunur: "*Allah'ın arzı geniş değil miydi; hicret etseydiler ya!*"

İsrâ suresinde, bir mucize olarak çok daha önceden geleceği haber veren 76-77. âyetler Hz. Peygamber'e yurdundan zorbaca çıkarılacağını duyurur. Bunun ardından yine gelecekten haber veren bir mucize olarak şöyle denilir: "*Senin ardından onlar da pek fazla kalmayacaklar!*"

Bu âyetin ardından yurtlarından yuvalarından edilip

mesajlarını yaymak için yollara düşmenin daha önceki tüm peygamberlerin tabi olduğu bir *sünnetullah* yani "ilahi bir yasa" olduğu dile getirilerek Allah'ın yasasında bir değişme ve başkalaşmaya yer olmadığı vurgulanır.

Zaten aynı surenin girişinde yer alan âyetin haber verdiği Miraç mucizesi maddi hicretten önce gerçekleşmiş derunî ve manevi bir hicretti. Mekan ve zamanda hicretten önce mekan ve zaman dışı bir hicreti yaşamıştı Hz. Peygamber Miraç'la.

Tüketici beşerlikten üretici insanlığa hicret eden Hz. Adem'den, sapkın bir toplumdan hicret edip yepyeni bir toplum temeli atan Hz. Nuh'a...

Tüm muhacirlerin iman atası Hz. İbrahim'den, gerçek adını hiç kimsenin bilmediği fakat "hicretin" adının yerini aldığı Hacer'e. Kölelikten sultanlığa hicret eden Hz. Yusuf'tan, Mısır'dan Filistin'e bir özgürlük yürüyüşü gerçekleştiren Hz. Musa'ya. Tarihin bütün ak yüzlü adamları ve kadınları, her biri farklı bir hicretin muhaciri olmuşlardı.

Fakat bizden öncekilerin yaşamadığı en dehşet gurbeti, modern zamanların insanları yaşadı. Bu nankör ve kör zamanlarda tüm insanlık insanlığından sürülüp çıkarıldı. Tüm insanlık, insanlığının garibi oldu. Yani insan insanlığından "göç" etti.

Tabi, bu bir hicret değildi ki teselli olalım. İnsanın insanlığından edilmesini nasıl "hicret" diye adlandırabilirdik?

Bu tam anlamıyla bir sürgündü ve biz hepimiz kendimizin uzağına düşürüldük.

Şimdi bir hicret seferberliği olmalı. Önce, Kur'an'ın *"Aranızda hayra çağıran, iyi doğru ve güzeli emredip kötü, yanlış ve çirkinden sakındıran bir topluluk bulunsun"* dediği o topluluk kendine hicret etmeli. Yani imkanların bittiğini sandığı "bozgun" diye adlandıracağımız bir ruh halinden, imanın en büyük imkan olduğunu unutmadan

"Allah elde var bir, gerisi vız gelir" diye düşünen bir ruh haline hicret...

Çünkü bu topraklarda hiçbir imkan tükenmedi. Tükenenler asıl kendi bilinçlerinde, tasavvurlarında, akıllarında, yüreklerinde tükendiler.

Kim nereden tükendiyse orayı diriltmeli.

Hayat Hicret'tir

Yokluk, hicretin sıfır noktasıydı. Her şey hicretle başladı. Varoluş bir hicret oldu. Yokluktan varlığa, "adem"den "bu dem"e hicret.

Hicret, ilahi rububiyyetin kaçınılmaz sonucuydu. Zira terbiye, kalıp olarak basitten mürekkebe, ilkellikten olgunluğa, noksanlıktan kemale doğru bir hicreti ifade ederdi.

"Biz her canlıyı sudan kıldık" buyuran Âlemlerin Rabbi, canlıların hicretini sudan başlatmıştı; yürüyen, sürünen, uçan canlıların.

Topraktan (min türabin) geçti, çamurdan (min tinin) geçti, balçıktan (min hamein) geçti, süzülerek konsantre edilmiş ve özel işlemden geçirilmiş balçıktan (min hamein mesnun) geçti, ses veren/konuşan bir canlı aşamasına (min salsalin) geçti, dayanıklılık testinden (min salsalin ke'l-fahhar) geçti. En nihayet su, toprak, hava ve ateş Alemlerin rabbi'nin kudret elinde "beşer" olarak göründü.

Beşer bu canlıların müstesnasıydı. Beden ve can sahibiydi. İnsan olması için "alaka" kurması, "ünsiyet" sahibi olması gerekiyordu. Yani hicretine devam etmesi gerekiyordu. Eğer canlıların hicreti dursaydı, insan insan olamayacak, beşer kalacaktı.

Hicreti hayatın sırrı yapan Allah ruhundan üfledi. Vahşi beşer, kendine ve Rabbine ünsiyet kesbetti. Ruh-u menfuh ile irade ve akıl sahibi oldu. İşte insan oluş hicretinin bu dönüm noktasında, ceset ve can ruhlandı, akıllandı ve irade sahibi oldu. İşte tam bu noktada bilgiyi keşfetti:

"O sonsuz rahmet sahibi olan Rahman insanı yarattı!

Ona kendini ifade etmeyi öğretti."

"Oku ki Rabbin sonsuz cömertlik sahibidir: O ki öğrenme araçlarını öğretti, O ki insana bilmediğini öğretti."

Eşyaya isim koymak, öğrenmeyi öğrenmek ve hatta öğretmek, hepsi ruh-u menfuh'un içinde üflenen irade ve akıl sayesindeydi. O halde bu ruhun önünde melekler eğilmeli, böyle bir ruha sahip olanın emrine amade olmalıydı:

"Ne zaman ki ona Ruhumdan üfledim, işte o an secdeye kapanın!"

Âdemoğlu'nu temsil eden Âdem ilk bilinçli muhacirdi. Bilinçliydi, zira bilinçsiz günaha "isyan" ve "iğva" denmezdi. Ademoğlu, kendisi için dayanıp döşenen dünya misafirhanesinin kutlu misafiriydi. Cennet de olsa, bir başka yerde kalamazdı. Madem irade sahibiydi, cenneti hak etmeliydi. Tüketim cennetinde yaşamamalıydı.

Âdem dünyanın ruhuydu. Onsuz dünya, ruhsuz bir cesetti. Ahiret de hayatın ruhuydu. Ahiretsiz bir hayat, ruhsuz bir cesede benzerdi.

Bir soru: Âdem dünyaya sürgün mü edildi, tayin mi edildi?

Ve cevabı: "*Daha sonra Rabbi onu seçti, tevbesini kabul etti ve ona doğru yolu gösterdi; ve dedi ki: oradan hep birlikte çıkın...*" (122-123)

Öyle anlaşılıyor ki, Şeytan günahında ısrar ile İblis olurken, Adem günahına pişman olarak adam oluyor ve kendisine iradesini kullanacağı bir alan açılıyor. O alan dünya. Ve dünya Ademoğlunun tevbesine karşılık bir ödül olarak veriliyor.

Tüm peygamberler, hicreti öğretmek için gönderildiler.

Hz. Nuh, hicretin gemisini karada yapmayı öğretti. Tuğyan olan yerde tufan olurdu. Nitekim tufan isyan edenler için bir felaket, iman edenler için bir hicret oldu.

Hz. İbrahim muhacirlerin piriydi. İnsanlığa küfürden, zulümden ve şirkten nasıl hicret edileceğini öğretti. Nemrud'un zulüm diyarından inancını özgürce yaşayabileceği bir toprak arayışı için çıkarken; "Ben Rabbime hicret ediyorum" demişti.

Hz. Hacer, hicretin kutlu gelini, İsmail hicretin bebeğiydi. Bebeğin hicreti, kendisini babasının elindeki bıçağın altına kadar getirdi. O hicretin teslimiyet olduğunu öğretti.

Hz. Yakub'un gözü, kaybettiği Yusuf'un ardından hicret etti; Yusuf'un iffet gömleğiyle tekrar dönmek üzere. Yusuf'un hicreti ise kuyulara atılmak, köle diye satılmak, iffet, liyakat, hikmet, hizmet ve gayretle Mısır'a sultan olmaktı. Hz. Yusuf, "Bir muhacir ne yapabilir?" sorusunun en çarpıcı cevabıydı.

Hz. Musa, prenslikten çobanlığa, saraydan ağıla, imkândan mahrumiyete hicreti öğretti. Hicretin hakkını veren bir çobanın adalet asası, Firavun'un zulüm kırbacını yenerdi. Hz. Musa'nın hicreti, "Sen muhacir olmayı seçersen, denizler sana yol verir, dağlar önünde eğilir, çöller sofranı hazırlar" demekti. Hz. Musa muhacir doğdu, muhacir öldü.

Hz. Davud iktidarın hicretin atı olduğunu, Hz. Süleyman güç ve servetin hicretin ayakkabısı olduğunu öğretti. Hz. Zekeriyya ve Yahya, şehadetin bir hicret olduğunu öğrettiler. Hz. İsa, insanlığı nefret ve zulümden sevgi ve merhamete hicrete çağırdı.

Ve Alemlere Rahmet, hicretin medeniyet olduğunu öğretti.

İnsan müebbed muhacir, hayat ebedi hicrettir. Hicretin hakkını verenlerin yolunun sonu inşaallah cennettir. 1429 Hicri yılı, hepimize bereketler getirsin.

Uhud savaşının yıldönümünde akla düşenler

Dün, Uhud gazvesinin yıldönümüydü. Hicri yılla bundan tam 1422 yıl önce vuku bulmuştu. Türkiye'de resmi takvim ilan edilen Papa Gregorius'un takvimiyle konuşursak, 625 yılının 18 Nisan günü yapılmıştı Uhud savaşı.

Bedir zaferinin karşı kutbuydu sanki Uhud. Bir düşman okyanusunun çepeçevre kuşattığı bir iman adasıydı İslâm cemaati. Okyanus her yandan azgın dalgalarıyla bu adayı dövüyordu. Yeryüzünden silmeye yemin etmiş gibiydi. İnsanlığın tanıdığı en büyük iman hamlesini başlatan bir avuç Allah sadakası insan, küçücük elleri ve kocaman yürekleriyle bu adayı düşman okyanusuna karşı ölümüne savunuyorlardı.

Ama yetmezdi. Yüreklerin, imanların daha da büyümesi gerekliydi. Bunun için de sınanmak, ağır acılarda sınanmak gerekliydi.

Bedir'de savaş kazanılmıştı. Kazanılmıştı kazanılmasına da, hayat yolu dikensiz değildi ki. Bu yolun düzü olduğu gibi yokuşu da vardı. Bu yokuş, "zor yokuş", yani "akabe"ydi. Hem hangi yol sürgit düzdü ki? Hangi yol yokuşsuz, hangi gül dikensiz, hangi güzel bedelsiz, hangi iman sınavsızdı ki?

Kazananlar bir de kaybetmekle sınanmalıydı. Bakalım kaybedince nasıl tepki vereceklerdi. Kaybetmenin faturasını Allah'a mı çıkaracaklar, yoksa benliklerine mi? *"Bu başımıza nereden geldi?"* diye sorup samimiyetle cevabını arayanlarla, *"Ben sıkıntıya gelemem"* diyenler ayrılmalıydı.

Uhud bir Hak eleğiydi. Bu elekte insan eleniyordu, iman eleniyordu. Pazarlıksız imanlarla pazarlıklı imanlar seçilip ayrılıyordu. Hakka inananlarla güce inananlar ayrılıyordu:

"Eğer size bir zarar dokunduysa, gerçek şu ki, benzer bir zarar (karşıdaki) insanlara da dokundu. Zira, bu dönemleri biz insanlar arasında döndürür dururuz. Ki, Allah iman eden kimseleri seçip ayırsın ve sizden hakikate şahit olanları tesbit etsin: Çünkü Allah zalimleri sevmez." (3.140)

Öyle ya! Komutanı Peygamber, neferi sahabe olan bir ordu yenilir miydi? Allah müminleri desteklemiyor muydu? Destekliyor idiyse, bu yenilgi de neyin nesiydi?

Bazıları için bu kabul edilemezdi. Onlar hayatın yasasını okuyamadıkları için ne Allah'ı anlayabildiler, ne Peygamber'i anlayabildiler, ne de Uhud'u.

Bir kısmı, daha işin başında çark etmişti. Bunlar içerisinde Uhud'a sahabe olarak gelip, oradan münafık olarak dönenler de vardı.

Uhud'a Muhayrık gibi Ehl-i Kitab olarak gelip "şehid" olarak Rabbine yürüyenler de vardı. Abdullah b. Ubey gibi bahane üstüne bahane uyduranların yanında, Sa'd b. Rebi gibi *"Ben cennetin kokusunu alıyorum; selamımı ve akıbetimi Rasulullaha iletin!"* diyerek hayatını imanına şahit kılanlar da vardı.

Ne dersiniz, sizce Uhud "kaybedilmiş" midir? O zaman kazanmaya yüklediğiniz anlam nedir? Kazanmak yalnızca fiziki ve somut getiri midir?

Bu anlamda nice görüntüde kazanılmış gibi duran zaferlerin üstünü kazıdığınızda altından aslında kaybedilmiş olduğunu görürsünüz. Tersi de öyle. Görünürde kaybedilmiş gibi duran mücadelelere farklı bir açıdan yaklaşıldığında aslında hiç de öyle olmadığını anlarsınız.

Firarileri geçin bir yol.

Bedir ve Uhud, hayatın iki ucu. Hayatlar Bedir ile Uhud arasında gidip gelen bir sarkaç.

Kazanınca şımarmayan, kaybedince umutsuzluğa kapılmayan hayatın sırrını keşfetmiş demektir.

Hayatlarının Uhud'uyla karşılaşıp da *"Bu başımıza nereden geldi?"* diye soranlar olursa, cevabı hazır:

"Sizin kendi yüzünüzden" (3.165).

Kitap-iman bilmeden muhteşem ahlaka sahip olmak

Önce Şûrâ suresinin 52. âyetini okuyun:

"(Bu vahiy sana gelmezden önce) sen, kitap nedir, iman nedir bilmezdin; ama şimdi bu (vahyi) bir ışık yaptık..."

Sonra da Kalem suresinin 4. âyetini:

"Evet, çünkü sen, muhteşem bir ahlaka sahipsin!"

Bu iki âyetin iki ortak noktası var:

1. İkisi de Peygamber efendimizin vahiy öncesi durumu hakkında bilgi veriyor.

2. İkisi de, bunu "emir/nehiy tarzında" (inşa) değil, "haber tarzında" (ihbar) veriyor.

İlk inen surelerden biri olan Kalem suresindeki âyet, Hz. Peygamber'in peygamberlikten önceki ahlaki durumunu haber veriyor: "Muazzam ve muhteşem bir ahlak".

Bunu verirken, inne edatının en baskın iki muhtemel manasından biri olan "ta'lil" anlamını tercih ediyoruz. Bu tercihin anlamı şu: Sanki Hz. Peygamber *"Rabbim, bu göreve niçin başkası değil de beni seçtin"* diye sormuş da, bu sorunun cevabı gelmiş gibi: *"Çünkü sen, muhteşem bir ahlaka sahipsin"*.

Bu âyet açıkça, *"ahlak işin başıdır"* diyor. Göklerin eli, çöle dönmüş dünyanın yüreğine bire sonsuz veren bir tohum ekecek. Bu "cins" tohumun en baskın niteliği, yani alamet-i farikası, "ahlak" olarak tanıtılıyor.

Şimdi de Şûrâ suresindeki âyeti bu âyetin altına yerleştirelim. Ne çıkıyor sonuçta: Kendisine Kur'an vahyi gelmezden önce "kitap nedir, iman nedir bilmeyen" bir insan. Bunun anlamı şu: Son vahyin, aydınlattığı ilk bilinç ilk muhatabının bilinci. Kur'an vahyinin müneevver kıldı-

ğı ilk yürek, ilk muhatabının yüreği. Çünkü o daha önceden bilmediklerini, vahiy sayesinde bilir hale geliyor.

Şimdi iki âyeti birlikte formüle edecek olursak, ortaya şuna yakın bir sonuç çıkmaz mı: *Sen kitap nedir iman nedir bilmezken bile, muhteşem bir ahlak üzereydin.*

Bu sonuç, günümüz müslümanı için bir şey ifade eder mi?

Mesela "kitap nedir, iman nedir bilen", fakat iş ahlaka gelince, ahlaki davranışa gelince, bırakın "muazzam ve muhteşemini", normal bir ahlaki standardı dahi tutturamamış müslüman için bu âyetler ne ifade eder?

Sözü "davranış ve ilişki ahlakına" getirirsek neyi ifade eder?

İş ve işveren-işçi, patron-eleman ahlakına getirirsek neyi ifade eder?

Bilim ve ihtisas ahlakına getirirsek neyi ifade eder?

Bırakın İslâmî olanını, "insani muamelelerdeki ahlak standardına" getirirsek neyi ifade eder? Mesela; aile içinde, karı-koca arasında, hısımlar arası ilişkide?

Bir yanda "kitap nedir iman nedir bilmezken dahi muhteşem bir ahlaka sahip olan" bir peygamberin, öte yanda "kitap nedir iman nedir bildiği halde ahlaki standartların *en asgarisini* dahi tutturamayan" ümmeti olmak!?

Bence, Kutlu Doğum Haftalarında ele alınması gereken bir numaralı konu bu olmalı. Sorulmalı: Hz. Peygamber'e duyulan iştiyakın edebiyatına rağmen, kendini ona nisbet eden ümmetin ahlaki alanda yaşadığı bu sefalet neyin ifadesi?

Bir yerlerde yanlış yapılıyor, bu kesin. Hz. Peygamber'in, bu yanlışın taraflarından biri olmadığı da gün gibi âşikâr.

Peki geriye kim kaldı?

Elbette kendisini ona nisbet edip onu izlediğini iddia edenler.

Sözün özü: Onun kokusunun müebbet olması yetmez; o kokuyu alan bir yüreğe, üreten bir bilince, yayan bir ahlaka sahip olmak şart.

Modeller üretildikleri kadar yaşar

Bir haftalığına gülistan olmak.

Ne güzel!

Derin'lerden pis kokuların yükseldiği ülkemin her tarafını, bir haftalığına da olsa gül kokusu saracak. Güler gülünün muhabbeti, bülbülleri coşturdu. Kargalar ve yarasalar, herhalde bundan rahatsız oluyorlardır.

Özellikle son yıllarda *Kutlu Doğum Haftası*'nın daha bir coşkulu geçmesini neye borçluyuz?

Ben mahut ve meşum "28 Şubat" budamasına diyorum. Budanan güller daha gür ve gümrah açıyor. Baksanıza, milletin dinine imanına tahammül edemeyenlerin hırçınlığına inat, sıradan insanlar daha fazla dindarlaşıyor. Allah'a savaş açan ebeveynlerin çocukları, Allah'a koşuyor. Buna ister "*ilâhî intikam*", ister "*rahmet-i Rahmân*" deyin, bu böyle.

Malumlar bu dindarlaşmayı "tehlike" olarak algılıyorlar. Bir bakıma doğru.

Ama kim için tehlike?

Milletin dindarlaşmasının, kimler için tehlike oluşturduğunu tahmin edebilirsiniz.

Allah'ın kullarını kendi ideolojilerine ve sahte ilahlarına kul etmek isteyen özgürlük düşmanları için. Bu ülkeyi babasının çiftliği gibi kullanan 'modern' üfürükçüler, 'ilerici' hırsızlar, 'çağdaş' eşkıyalar için. Kumarbazlar, madrabazlar, hokkabazlar, düzenbazlar için. Alkol, kadın, uyuşturucu ve bilumum günah tacirleri için.

Mazbut bir aileye sahip olamadığı, böyle bir aile orta-

mından mahrum kaldığından, aileye ve aileyi ayakta tutan tüm değerlere düşman olan ahlaksızlar için. Nefsine kul şehvetine esir olduğundan dolayı, milletin körpe kızlarını potansiyel partner olarak görmek isteyen şehvetperestler için. Sigarasını yakmak için bütün bir ülkeyi kundaklamaktan çekinmeyecek kadar bencil ve çıkarcı sapıklar için.

Bu dindarlaşma sürecek.

Bir, bu dindarlaşmayı tehlike olarak görenlerin bu ülkeyi yüz yılın en kötü yönetilen ülkesi yaptıklarını millet ayan açık gördüğü için sürecek. İki, onların bu ülkeye verecek hiçbir şeyleri olmadığı için sürecek. Üç, bu zümrelerin, bu milletin cebinden safa sürüp keyif çattığı halde, her seferinde karnını doyurduğu çanağı kirlettiğini, hatta tekmeleyip kırdığını gördüğü için sürecek. Dört, mahut azgın azınlığın hiçbir sahici değerden nasibi olmadığı tecrübeyle sabit olduğu için sürecek. Beş, bu ülkenin başına örülen çoraplardan dindarların sorumlu olmadığı, sorumluların hep özüne yabancılaşmış, dinden imandan kopmuş zümreler arasından çıktığı için sürecek.

Hepsinden öte, bu dindarlaşma, Kur'an gibi bir rehber, Hz. Peygamber gibi üretilebilir bir model olduğu için sürecek.

Medeniyetimizin sıra dışı kafalarından, tarihin tanıdığı gerçek bir *'entelektüel garip'* olan *Ebu Hayan et-Tevhîdî* [ömürlük hasılatı olan eserlerini toplayıp ateşe vermişti], *"İnsan insanın en büyük sorunudur"* der. Bununla zımnen şunu da demiş olur: insan Allah için bir sorun teşkil etmez, edemez. Ediyorsa –ki ediyor- insan yine kendisi için sorundur.

Değil mi ama? Bu memleket de dahil, mevcut dünyanın sorunlarını başlıklar halinde alt alta sıralayın bakalım. İnsânî, imânî, felsefî, ilmî, iktisâdî, siyâsî, askerî ve ekolojik sorunlarının tümünün temelinde yatan etmen ne? Tabii ki, "haddini-değerini bilmeyen" insan.

Peygamberlik kurumu, Allah'ın yeryüzüne açtığı en büyük kredi olan insan, haddini-değerini bilsin, sorunun değil çözümün parçası olsun diye, Allah tarafından ihdas edilmiş ulvi bir kurumdur.

Peygamberler, insanlığın "*prototipleri*", hakîkî modelleridir. İnsanı yaratan ve yarattığını en iyi bilen Allah tarafından, "insan" olmak isteyen herkese ["insan doğulmaz, olunur"] sunulmuştur. Allah'ın sunduğu bu sahici modelleri göz ardı eden bir dünyanın, cilalı dünyanın sunduğu "fotomodellere" itibar etmekten başka çıkar yolu gözükmemektedir. Kılavuzu karga olanın varacağı yeri söylemeye gerek yok.

Alemlere rahmet Hz. Muhammed de "model" misyonuyla [usvetun hasenetun] gönderilmiştir. Bu misyonu ona Allah yüklemiştir. Onun alemlere rahmet olması, gayr-ı irâdî ve 'vehbî' bir oluş değil, irâdî ve kesbî bir oluştur. Fânî bedeniyle değil, bâkî misyonuyla alakalıdır. Bu misyona sahip çıkıp onu hayatlarına taşıyanlar, bunu yapabildikleri oranda Allah Rasulünün rahmet olduğu "âlemlere" dahil olurlar. Yoksa, onun âlemlere rahmet oluşu berikiler için bir 'banko bilet' değildir. Aksine, peygamberin misyonuna ihanet etmenin dünya ve ahiretteki bedelini öderler.

Unutmamalı ki, bir peygamber gerçek anlamda Ruhunu Allah'a teslim ettiği için değil, misyonunu sürdürenler bulunmadığı için ölür.

Şimdi, her mümin, Kur'an'ın "hayata dönüşmüş biçimi" olan Allah Rasulüyle ilgili tasavvurunu yoklasın. Biz Peygamber'in üreticisi miyiz, tüketicisi mi? Daha dobra soralım: Peygamber balına konmuş sinek miyiz, yoksa o petekte bulunan arı mı?

Her kitap bir doğumdur

Her kitap bir doğumdur. Kimisinin sancısı kısa, kimisininki uzun sürer. Kimisinin bedeli küçük kimisininki büyük olur. *Üç Muhammed*'in sancısı biraz uzun sürdü, ama sonunda o da doğdu.

Üç Muhammed'i kaleme almama neden olan olay herkesin her zaman duyduğu klişe bir hitaptı:

"Allahımız bir!

Kitabımız bir!

Peygamberimiz bir!"

İşte tam burada durmuştum. Bu duruş hayli uzun sürdü. Üzerinden yedi yıl geçti.

O ses hâlâ kulaklarımda çınlıyor: "Peygamberimiz bir!.."

Bu ne güzel temenni, fakat şu soruların cevabı hiç de bu temenni kadar iç açıcı değil: Bir, bu temenni yaşanan gerçeğe tekabül ediyor muydu? Bunun aktüel karşılığı var mıydı? Sahi, gerçekten bir miydi peygamberimiz?

Sorular bunlarla sınırlı değildi: Müslümanların tümü aynı peygambere mi inanıyorlardı? Farz-ı muhal, inandıkları peygamber kabrinden kalkıp gelse, "peygamberimiz bir" diyenler ona karşı kaç tür tavır ortaya koyardı? Bir tel alabilmek için saçına sakalına hücum edenlerin yüzdesi, bir parça koparabilmek için elbisesine üşüşenlerin oranı ne kadar olurdu?

Ya hiç tanımayacak olanların yüzdesi? Yoksa, "Benim zihnimde oluşturduğum imaj aslından daha iyi" deyip, gerçeğine sırt mı dönerlerdi? Peygamberlerini taşlayarak öl-

düren İsrailoğulları gibi taşlayanlar da çıkar mıydı?

Her şey için geçerlidir: Bir şeyin gerçeği kaybolunca, imajı oluşturulur. Oluşturulan imaja "tasavvur" denir. Müslümanların zihninde oluşan peygamber tasavvurlarını merak edip araştırsak, birbirine hiç uymayan kaç peygamber tasavvuru çıkardı dersiniz?

Melek peygamber?

Yeryüzünde değil gökyüzünde yaşayan, dolayısıyla iz bırakmayan, iz bırakmadığı için de izlenmeyen, hayattan yüceltme bahanesiyle dışlanmış, dolayısıyla hayata taşınması mümkün olmayan, bir masal kuşu gibi hep "Kaf Dağı"nı mesken tutan, hayatın içinde ve hayata müdahil olmayan bir peygamber...

Ya da "vahiy postacısı"?

Kur'an'ı bir ara kablosu hüviyetiyle iletip, müminlerin hayatından usulca geri çekilen bir peygamber... Bu durumda o, artık tarihin malıdır. Misyonu yaşamıyla sınırlıdır. Dolayısıyla bu misyonun taşınması, yaşanması, üretilmesi, ihya edilmesi, örnek alınması söz konusu değildir.

İkisi de aynı kapıya çıkmıyor mu: hayattan dışlamak... Ne ki, birincisi bu sonucu yüceltme adına gerçekleştirirken, ikincisi indirgeme adına gerçekleştiriyor.

Birinciler peygamberlerine, Hz. İsa'yı yücelteceğim derken yarı-ilah haline getiren Hıristiyanların yaklaşımını sergilerken, ikinciler peygamberlerini taşlayan ve onlara sıradan biri muamelesi yapan Yahudilerin yaklaşımını sergiliyor.

Şu bir gerçek ki, bir peygamber iki tür yaşar: Birincisi fiziki varlığıyla, ikincisi misyonuyla. Bir peygamber iki tür öldürülebilir: Birincisi fiziki varlığını ortadan kaldırarak, ikincisi misyonunu ortadan kaldırarak.

Eğer peygamberin fiziki varlığı ortadan kaldırılmış fakat misyonu yaşıyorsa, o gerçekte yaşıyor demektir. Çün-

kü peygamberi peygamber yapan bedeni değil mesajıdır. Fakat, eğer ortadan kaldırılan misyonu ise, işte peygamber asıl o zaman ölmüş ve öldürülmüş demektir.

Bu problemli tasavvurların sağlamasını neyle, nasıl yapacaktık? Yani, doğru bir peygamber anlayışına nasıl ulaşacaktık?

Elbette Kur'an'la!

Çünkü, nasıl Kur'an'ı onunla tanıdıksa, onu da Kur'an'la tanıyabilirdik. O nasıl Kur'an'ın aynasıysa, Kur'an da onun aynasıydı. Allah'ın gör dediği yerden bakanlar, onu Kur'an'da Kur'an'ı onda görürlerdi.

Kur'an onu "tarihsel bir değer" olarak değil, aktüel bir değer olarak tanıtır ve her müminin "şimdi ve burada"sına taşır. Kur'an'a göre o aktif, kurucu ve inşa edici bir öznedir. Kur'an onu bir 'iletişim aleti" gibi, ya da "melekleştirilmiş bir efsane varlık" gibi gören anlayışı dışlar.

En iyisi onu Kur'an'dan öğrenmek. Nasıl ki Kur'an'ı en iyi o anlatmışsa, onu da en iyi Kur'an anlatmıştır.

O veda hutbelerinde "büyük şahit" olmanın endişesiyle kendisini dinleyen kalabalıklara önce "Tebliğ ettim mi?" diye soruyor, ardından aldığı cevabı Allah'a arz ederek "Şahid ol Yarab!" diyordu.

Ondan 14 asır sonra dünyaya gelen sıradan bir kulun şahadetinin onun nezdinde bir değeri varsa, ben de şahidim ki o, Risalet görevini bihakkın yerine getirmiştir.

Üç Muhammed

Yazı, 'sızı'nın çocuğudur. Okurlarımın bunun ne demeye geldiğini anlamaları için, sıradan bir mektup yazarken dahi nasıl zorlandıklarını hatırlamaları kâfi. Bir de, bilgi birikimi ve fikrî cehd olmadan bir sayfasını dahi yazmanın mümkün olmadığı yoğun eserleri kotarmanın zorluğunu düşününüz.

İşte tam da bu noktada, bir kitabın doğum sancısını kendisine benzetebileceğim tek sancı geliyor aklıma: Bir ananın doğum sancısı. Kimbilir, belki de analara analık bilgeliğini kazandıran o sancıdır. İşte onun için, analar anlamsız bulurlar çocukları arasında ayrıma davetiye çıkaran soruları. Sanırım bir yazara da "Hangi kitabınızı..?" diye başlayan soruların garip gelmesi de aynı nedenden dolayıdır.

Çocukların zor doğanı olduğu gibi, kitapların da zor doğanı vardır. Doğrusu "sonu misk olsun" temennisiyle son noktayı koyduğum *Üç Muhammed* adlı eser de kitaplarım arasında zor doğumuyla hatırlayacağım bir eser olma özelliğini taşıyor.

Zor, çünkü onu konu ediniyorsunuz. O, yani insanlığın ufku. O, yani "insan". O, yani Allah'ın insanlığa rahmet olarak gönderdiği Rasul Aleyhisselâm. Onu yazmanın zorluğu malûm: İnsanî erdem ve meziyetlerin iki ayak üzerine doğrulmuşu olan bir zatı söze sığdırmaya çalışmanın doğal zorluğu bu.

Onun emri: "Hıristiyanların Meryem Oğlu İsa'yı aşırı yüceltikleri gibi siz de beni aşırı yüceltmeyin. Ben yalnızca bir kulum. Benim için şöyle deyin: Allah'ın kulu ve Rasulü!"

O'nu, bu emrine uyarak hem kul hem Rasul olarak ele alacaksınız. Bu emrin çerçevesini zorlamayacaksınız. O'nun, kendisini tanımanız için verdiği bu koordinatlardan sapmayacaksınız. Kulluğunu işlerken elçiliğini, elçiliğini işlerken kulluğunu gözardı etmeyeceksiniz.

Bu saydıklarım, Sevgili Nebi'yi konu edinirken yaşadığım zorluğun sadece küçük bir bölümü. Asıl zorluk, yüzyılların oluşturduğu, gerçeğinden kopuk peygamber tasavvurlarını ele alıp tahlile tâbi tutmak... Hz. Peygamber'i yanlış anlamanın vahim sonuçlarını, ona yönelik sevgiyi zedelemeden dile getirebilmek... "Anlama problemi" taşıyan peygamber tasavvurlarını adil ve mutedil bir yaklaşımla ele almak... Bütün bunları, kırıp dökmeden yapabilmek...

İşte bunun için, eserlerim arasında en zor doğanlardan biriydi Üç Muhammed. Şükür, sonunda doğdu. Yukarıda dile getirdiğim hususlarda, herkesi ve her çevreyi tatmin edecek seviyede bir üslûbu yakalayıp yakalamadığı konusunda hâlâ tereddütlerim var. Fakat tereddüdümün olmadığı tek şey, bu eserin, Hz. Peygamber'i doğru anlamanın aktüel önemine mütevazi bir katkı olmasıdır.

Hz. Peygamber'i doğru anlamanın önemi

Önemli; çünkü bir peygamberin risalet mirasına yapılabilecek en büyük kötülüklerden biri, onu yanlış anlamaktır.

Bir peygamber iki şekilde yaşar ve yaşatılır: Birincisi, tarihsel varlığı olan maddî hayatıyla, ikincisi, zamanlar ve mekânlar üstü olan risalet mirasıyla. Bir peygamber iki tür cinayete muhatap olabilir: Birincisi, tıpkı Yahudilerin kendi peygamberlerine yaptıkları gibi maddî varlığını ortadan kaldıracak saldırılarla; ikincisi, teslisçi Hıristiyanların Hz. İsa'ya yaptığı gibi mesajının özünü bozup misyonunu yok edecek tavırlarla.

Sizce hangisi daha büyük ve tehlikeli?

İkincisi değil mi?

Evet, çünkü bir peygamberi peygamber yapan maddî varlığı değil mesajıdır. Hz. Peygamber, Kur'an tarafından güzel örnek olarak tanıtılmaktadır. Örnek gösterilen bir değer, "örnek alınması" mümkün olan bir değerdir. Yani hayata taşınması, yaşanması ve 'üretilmesi' mümkün olan... Değilse, imkânsızı örnek göstermek olurdu ki, Rabbimiz bundan münezzehtir.

Bugün en büyük problem, dinin teorik kaynağı olan Kur'an ile dinin pratik kaynağı olan Hz. Peygamber'in arasının tasavvur düzeyinde açılmasıdır. Oysaki biz, Kur'an'a Peygamber vesilesiyle ulaştık. Peygamber'i ise Kur'an'la tanıyoruz. Kur'an'ı Peygambersiz anlamaya çalışmak nasıl "anlama problemi" ise, Peygamber'i Kur'an'sız anlamaya çalışmak da öylesine bir anlama problemidir.

Bu ikisi etle tırnak, tohumla toprak, ağaçla yaprak gibidir.

Üç Muhammed işte bu perspektifle kaleme alındı. Zihinlerdeki kurgusal peygamber imajını, Kur'an'ın tanıttığı gerçeğiyle tashih etmek için atılmış mütevazi bir adımdır.

Kişisel olarak, bendeniz için taşıdığı sembolik anlamı ise daha farklıdır. Bu, onun risaletini tastamam gerçekleştirdiğine dair, kendisinden ondört asır sonra kayda geçmiş bir şahitlik belgesidir.

Biz bu cihana sahip olmak için değil şahit olmak için geldik.

Şahit ol ya Rab!

Sünnet ve hadis üzerine

Sünnet ve hadis bazılarımızın sandığı gibi Kur'an'a paralel akan müstakil bir nehir değildir. Allah'ın mesajını insanlara iletmekle yükümlü olan Peygamber aleyhisselamın hayatında ve sözlerinde Kur'an'ın yankılanmasıdır.

Kur'an'ın ilk ve en büyük muhatabı olan Rasulullah'ın fiil ve kavillerindeki bu yankıyı yok sayarak, ona görmezden gelerek, İlahi vahiy ne kadar anlaşılabilir ki? Peygamber'i göz ardı ederek Kur'an'ı anlamaya kalkmak, olsa olsa Kur'an'ı göz ardı ederek Peygamber'i anlamaya kalkmak kadar vahim bir hata olur.

Allah Rasulü'nün hayatı, vahyin ete kemiğe bürünmüş şekliydi. Onun içindir ki mü'minlerin annesi Hz. Aişe'ye onun ahlâkı sorulduğunda *"Siz hiç Kur'an okumuyor musunuz? Onun ahlâkı Kur'an'dı!"* diye cevap vermişti.

Sünnet ve hadisin bize vereceği birçok ders vardır. Bunların başındaysa şu sorunun cevabı gelir: "İlahi bir inşa projesi olan vahiy bir insanın tasavvurunu, aklını, kişiliğini, özetle bütün bir hayatını nasıl inşa eder?"

Bu sorunun en güzel cevabını Allah Rasulü'nün uygulamalarında ve sözlerinde buluruz. Dahası, Kur'an'ın inşa ettiği bir insanda göz nasıl bakar, kulak nasıl duyar, akleden kalp nasıl çalışır, ağız nasıl konuşurun cevabını da yine onda buluruz.

Hadislere analitik değil de kategorik bir zihniyetle yaklaşan süpürücü her akıl, bilerek ya da bilmeden ilahi vahyin yere basan ayaklarını kesiyor demektir. Vahyin ayaklarını kesmek, aynı zamanda vahyin ayaklarını yer-

den kesmek demektir. Ayakları yerden kesilen bir mesaj yeryüzünde "iz" bırakamaz. Yeryüzünde iz bırakmayan ise "izlenemez". Birine "izle" diyorsanız, ona bir "iz" göstermek zorundasınız. Sünnet ve hadis, işte bu izleri temsil ederler.

Okumak ciddi bir iştir. Hele okunan metin dini bir metinse, bu ciddiyet daha bir gereklidir. Okumanın bir yolu yordamı vardır. Tabiî ki hadis okumanın da bir yolu yordamı olacaktır.

Okuduğu, içinde sünnet olan bir hadisi (çünkü içinde sünnet bulunmayan birçok hadis de var) uygulamanın yanında, dini bir delil olarak başkalarına da iletecek olanların mutlaka yapmaları gereken birkaç husus var:

1- Kur'an'ın muhkematını iyi bilmeli ve hadisin sağlamasını Kur'an'la yapabilmeli. Yoksa farkında olmadan Rasulullah'ın hayatıyla o hayata mesnet olan ilahi mesajı çatıştırır. Bu ise hiç de arzulanan bir durum değildir.

2- Hadislerin durup dururken öylesine söylenmiş sözler olmadığını, onların da "5 N 1 K"sının bulunduğu, yani bir yeri, zamanı, muhatabı, gerekçesi, ortamı, amacı, özetle bağlamı bulunduğu unutulmamalı. Hadisin doğru anlaşılması ve yorumlanmasında bu bağlamın önemi sanıldığından büyüktür.

3- Hadislerin lafzen değil anlam olarak nakledildikleri akıldan çıkarılmamalıdır. Hz. Peygamber'in ağzından o lafızlarla çıkmamış olması kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla hadisin tek tek lafızları üzerine yorum bina etmek, birçok mahzuru beraberinde getirebilir. Eğer yorum bina edilecekse, o konuda Rasulullah'ın söyledikleri yanında yaptıklarının bütünü göz önüne alınarak yorum yapılmalıdır.

4- Yine bu meyanda, hadislerde geçen kimi kalıp ifadeler ve ıstılahlar vahyin inşa ettiği bir zihinle anlaşılmalıdır. Bir örnek vermek gerekirse, bir önceki yazımda "Bir

yöneticinin hayra yönelişini destekleyen Allah.." diye çevirdiğim ibarenin lafzi karşılığı "Bir yöneticinin hayrını isteyen Allah.." şeklindedir. Fakat Allah'a izafe edilen her hayır ve hidayet şu ilke ışığında anlaşılmalıdır: "*Doğru yola yönelenin Allah bu konudaki yeteneğini artırır*" (47.17) Tabiî ki "Allah'ın sapmasını dilediği" türünden her tür metin de yine "*Allah yoldan çıkmışlardan başkasını saptırmaz*" (2.26) ilkesi ışığında anlaşılmak zorundadır. İşte bunun gibi.

5- Hadis kitaplarının, çok yüksek sayıdaki rivayet arasından müellifinin belirlediği kriterler doğrultusunda seçilmiş hadislerden oluşan bir "seçki" olduğu unutulmamalıdır. Bu seçimde Buhari ve Müslim en titiz davrananlar arasında yer alırlar. Fakat seçimde ne kadar titiz davranılırsa davranılsın, insanlık hali, az da olsa gözden kaçan kimi rivayetlerin olabileceği hatırlanmalı. Buhari'nin Sahih'i tekrarlı 7397, tekrarsız 2602 hadis içerir. Buhari bu hadisleri 600.000 hadis arasından seçtiğini söyler (*Siyeru A'lam*, 11/187). Bu rakamlar, sanırım meramımı izaha kafidir.

6- Bu tür hadis derlemelerinden azami istifade isteniyorsa, hadisi anlama hususunda yardımcı kaynaklarla birlikte okunmalıdır. Mesela bu konuda bendenizin *Üç Muhammed ve Yahudileşme Temayülü*, M. Esed'in *İslâm'ın İlk Yılları* adlı *Sahih*'in dört kitabını içeren şerhi, H. Kırbaşoğlu'nun konuyla ilgili eserleri. M. Görmez'in *Sünnet ve Hadisin Anlaşılmasında Metodoloji Sorunu* adlı eseri ilk anda akla gelenler.

Sünnet ve hadis, vahyin Allah Rasulü tarafından hayata nasıl dönüştürüldüğünü öğretir.

"Efdaliyyet" hastalığı

İslâm ümmeti içerisinde ilk "asabiyet" emaresi "efdaliyet" bahsinde ortaya çıktı. Efdaliyyet, "en üstün olma" fikriydi.

"En üstün" ve "en iyi" olma iddiası, ilkin masum bir iddia olarak başlıyor, lakin "en üstün" olma sınırında kalmayıp "biricik" ve "tek" olma iddiasına kapı aralıyordu. Tabiî, "biricik" olma sınırında da duracağı garanti edilemezdi. Yani, her asabiyet gibi "efdaliyet" düşüncesi de başlangıçta masum bir "iddia" olarak başlıyor, kimi zaman "ilahlık" ve "rablık" iddiasıyla sonuçlanabiliyordu.

Aslında, insanoğlunun temel bir zaafıydı bu. Herkes, kendisinin olan her şeyin "en iyisini" "en üstününü", "en güzelini" istiyordu. Bu bazı hususlarda anlaşılabilir, bazı hususlarda da lüzumlu birşeydi. Ancak, bu duygunun meşru sınırı nasıl çizilecekti? "En iyisine sahip olma" isteği bazen "en iyi" olma, "tek olma" duygusunu davet ediyordu.

Şu uçsuz bucaksız evrende, yeryüzü insanının, kendisini "biricik" ve "en iyi" sanması, bu ezeli zaafından kaynaklanıyordu. Kendi galaksimiz olan Samanyolu,100 milyar tane güneş sistemini bağrında barındırıyordu. (100 milyar'ın ne olduğunu bilmek için şöyle bir açıklama yapalım: Eğer bir insan yüz yıl yaşasa. Gece gündüz her saniye bir madeni lira saysa, hiç durmaksızın bu insan 100 yılda 3 milyar 140 milyon lira sayar.) Kendi galaksimiz Samanyolu küçük galaksiler sınıfına giriyordu. Buna rağmen çapı 200.000 ışık yılı kadardı. Bazı galaksiler, bünyesinde bir kaç trilyon güneş (yıldız) sistemi barındıracak kadar büyüktü.

Samanyolu, kendisi gibi 20 adet galaksinin olduğu bir küme içerisinde bulunur. Bizim galaksimizin içinde bulunduğu galaksi kümeleri, içinde 200 milyar galaksi barındıran süper yıldız kümelerini oluşturur. Sayısı tahmin dahi edilemeyen bu süper yıldız kümeleri de kendi evrenimizi oluşturur. Bunların oluşturduğu evrenimizin de tek olmadığını söyleyen astro fizikçiler, bir "evrenler çiftliği"nden sözetmektedirler. Bunu "Alemlerin Rab'bı" ifadesinden de kolayca çıkarmak mümkün.

Böylesine muazzam bir kainat (alemler) içerisinde, henüz kendi yıldız sistemini dahi tanımaktan aciz kalan insanoğlunun, kendisini "biricik" ilan etmesi, sözkonusu zaafının bir sonucu değil de nedir?

Allah insanı *"en güzel sûrette"* yarattığını buyurmaktadır. (95.4) Buradan yola çıkarak insanın "biricikliğini" iddia etmek, çok su götürür bir yorumdur. Ayrıca Allah Teala insanı yeryüzünde *"halife: vekil, temsilci, halef"* kıldığını buyurmuştur. (2.30) Bu "hilafet/vekalet"in kime izafe edildiği konusu yoruma açık bir konudur. Biz bunu "Allah"a izafe ederek "Allah'ın halifesi" biçiminde yorumluyoruz. Yeryüzü ölçeğinde düşünüldüğünde böyle yorumlamakta bir sakınca yok. Bunu, mistik bir yaklaşımla "eşref-i mahlukat: yaratılmışların en şereflisi" biçiminde tanımlamak da hayli abartılı bir yorumdur. Bu zorlama yorumu, yine yeryüzü, hatta kendi evrenimiz ölçeğinde düşünüldüğünde kabul etmek mümkündür. Bu yorumları yeryüzü ölçeğinde düşünmediğimiz zaman mezkur âyetteki "yeryüzünde" ifadesini görmezden gelmiş oluyoruz ki, işte bu kabul edilemez.

Şu bir gerçektir ki, uçsuz bucaksız kainat okyanusunda bir zerrecik olan dünyamız ve onun üzerindekiler, Allah'ın "Hallâk" (sürekli yaratan/yaratma işini kendisine meslek edinen) isminin küçücük bir tecellisidir. Ademoğ-

lunun, yaratıkların "biriciği" ve "efdali" olma iddiasını Kur'an boşa çıkarmakta, Allah'ın katında daha iyilerinin de olduğunu bildirmektedir. (42.29; 21.19.)

"Efdaliyyet" adını verdiğimiz "asabiyet" türünün tek tezahürü insanoğlunun kendi cinsini "efdal" ilan etmesi değil. Bu asabiyet daha alt düzeylerde de farklı nedenlerle varlığını sürdürüyor. Kur'an'ın dikkat çektiği asabiyet türlerinden biri de bizim "peygamber yarıştırmak" olarak adlandırdığımız "nübüvvet" konusunda yaşandı.

Aslında bu "peygamber yarıştırma" mücadelesi daha Saadet Asrında başlamıştı. Biri Müslüman diğeri Yahudi iki adam tartıştılar. Müslüman, "Allah'ın alemler içerisinden seçip üstün kıldığı Muhammed'dir" dedi. Yahudi de "hayır, Allah alemler üzerine Musa'yı seçmiştir" dedi. Müslüman, Yahudi'yi tokatladı. Yahudi Nebi'ye gelip olayı anlatarak Müslüman'ı şikayet etti. Nebi buyurdu ki: "Beni Musa'dan üstün tutmayın. İnsanlar kıyamet günü baygın düşeçekler, ben de onlarla birlikte baygın düşeceğim. İlk ayılan ben olacağım. O zaman Musa arşa sıkı sıkıya tutunacak. Bilmiyorum, o da bayılıp benden önce mi ayılacak, yoksa Allah onu bundan istisna mı tutacak." (Buhari, *Husumat*, 1; Müslim, *Fedail*,160.)

Rasulullah, Hz. Musa'ya karşı gösterdiği o engin tevazuyu, Hz. ibrahim'e karşı da gösterecek, Bakara/260'da anlatılan yaratılış konusundaki merakından dolayı Müslümanların gönlünde bir tereddüt husule gelmesin diye "Ben şüphe etmeğe İbrahim'den daha müstehakkım." diyecektir. (Buhari, *Enbiya*,11.)

Yine Hz. Peygamber, Kur'an'da kıssası anlatılan Hz. Yusuf'un nebilik şerefini korumak için "Eğer Yusuf gibi zindanda kalsaydım, sonra da biri beni çağırsaydı, kabul ederdim." diyerek nasıl "alemlere rahmet" olunacağını gösterecektir. (Buhari, *Enbiya*,19.)

Rasulullah'ın gösterdiği bu hassasiyetin temelinde bu ümmetin de İsrailoğulları gibi Peygamber'ini ve din ulularını putlaştırmalarının önüne set çekmek, ona açılan en ufak bir deliği dahi tıkama gayreti yatıyordu.

Ya kendisi, peygamber gibi "ismet" sıfatını dahi haiz olmadığı halde nefsini ululayanlar?

Ya önderlerini, dinî ve siyasî liderlerini kutsayanlar?

Onları "en iyi", "en üstün", "en büyük" görme hastalığına yakalanan "efdaliyet" mutaassıpları?

Şeyh, hoca, lider, önder, mezhep, meşrep, tarikat, cemaat, hizip yarıştıranlar?

"En üstün"lüğü tartışılmaz bu dini ve siyasi önderler, "efdaliyet" hastalığına tutulmuş müfrit taraftarlarını, aynen Rasulullah'ın ümmetini diğer ümmetlerin peygamberlerine karşı uyardığı gibi uyarıyorlar mı?

Asıl sünnet bu değil mi?

Bu sünnet, koku sürünmekten daha aşağı bir sünnet mi?

Yoksa, bu tip "efdaliyet" hastası müfrit taraftarlar, büyükleri tarafından uyarılmak yerine ödüllendirilmekte midirler?

"Güzel örnek"i kendi hayatlarımıza nasıl taşırız?

Bir peygambere iki tür saldırı yapılabilir. Birincisi fiziki varlığına yönelik, ikincisi misyonuna yönelik. Sizce hangisi daha tehlikelidir? Bana sorarsanız, misyonuna yönelik saldırı, fiziki varlığına yönelik saldırıdan bin kat daha beterdir. Çünkü peygamberi peygamber yapan gönderiliş amacıdır.

Allah Rasulü'nün fiziki varlığına yönelik suikast artık mümkün değil. Çünkü böyle bir saldırı onun ölümlü tarafıyla ilgili. O beka yurduna göçtüğüne göre, suikast ihtimali sıfır demektir. Fakat aynı şeyi onun misyonu için de söyleyebilir miyiz? Mesela, "Onun misyonuna yönelik suikast ihtimali sıfırdır" diyebilir miyiz?

Bunu asla diyemeyiz. Çünkü bu tehlike ve tehdit dün vardı, bugün var ve yarın da var olacak. Alemlere rahmet Hz. Muhammed'in misyonuna yönelik saldırılar, hep onu sevmeyenlerden değil, bilakis bunların çoğu onu sevenlerden, daha doğrusu onu sevdiğini iddia edenlerden gelecek. Bu sevginin zehirli sevgi olduğunu söylememe gerek yoktur sanırım.

Peygamberlerin fiziki varlığına yönelik saldırıların tarihsel örneği Yahudileşmiş İsrailoğulları'dır. Onlar, kendilerini uyaran, kendilerine hakikati haykıran peygamberlerini taşlıyorlardı. Dahası onların canına kastediyorlardı. Onların fiziki varlığını ortadan kaldırmak için çaba gösteriyorlardı.

İkinci tür saldırıya, yani peygamberin misyonuna yö-

nelik saldırının en tipik tarihsel örneği ise Pavlus Hıristiyanlığı'dır. Peygamberin beşeriliği inkar edilince, misyonu ölümcül bir darbe yemiştir. Allah'ın peygamberi İsa bu misyon suikastının ardından manen öldürülmüş ve yerine "İlah İsa" konmuştur. Bu yüzden Pavlusyen Hıristiyanlık'ta peygamberlik makamı "münhal"dir. Zira Hz. İsa o makamdan "terfi suretinde" –haşa- azledilmiştir. Ve işte bu yüzden bir Hıristiyan'ın tasavvurundaki İsa ile bir Müslüman'ın tasavvurundaki İsa arasında hiçbir benzerlik yoktur.

Demek ki, bir peygamberin misyonuna yönelik saldırının temelinde, o peygamberin "beşer" kimliğinden çıkarılması yatmaktadır. İşte bunun için olsa gerek her peygambere olduğu gibi alemlere rahmet Hz. Muhammed'e de şöyle demesi vahiyle emredilmiştir: "Ben de sizin gibi ölümlü bir insanım".

Peygamberlerin gönderiliş amacı, insanlığın doğru anlamasını temindir. Zira insanlığın en kadim sorunu "anlama sorunu"dur. İnsan, vahyin de belirttiği gibi bilgiyi elde edecek, üretecek ve iletecek bir donanımla yaratılmıştır. Bunu doğru yapması, ancak doğru anlamasına bağlıdır. Yanlış anlaması halinde bütün bu bilgi elde etme, üretme ve iletme süreçlerini bir yanlışa alet eder. Sonuçta Allah'ı yanlış anlar, varlığı yanlış anlar, kendisini yanlış anlar, tabiatı yanlış anlar...

Peki de, gönderiliş amacı insanlığın doğru anlamasını temin olan peygamberin kendisi yanlış anlaşılmışsa ne olacak?

İşte meselenin püf noktası da burasıdır. Efendimiz aleyhissalatu vesselam, bu probleme daha baştan dikkat çekmiş, yanlış anlamaya müheyya olanlara karşı sözlü ve fiili tedbirler almıştır.

Onun bu hassasiyeti, onu tarihte kalmış "tatlı bir anı"

gibi anmaya kalkan akıllarca anlaşılabilir mi dersiniz? Sahi, böyle bir mantıkla onu "anmak", misyonuna karşı düzenlenmiş suikastın bir parçası olmaz mı?

Allah, Müslümanların anıları arasına girmesin diye onu "örnek" göstermiştir. Bir insanı örnek göstermek, onun yeniden üretilebilir, yaşatılabilir ve yaşanabilir olduğunu söylemektir. Bunun anlamı onu çağa taşımak, onunla çağdaş olmaktır. Bunun anlamı, her müminin, Hz. Peygamber'i kendi şimdi ve buradasına mümkün olduğunca taşıması ve yaşamasıdır.

Bu da onu "anmaktan" daha çok "anlamakla" mümkündür. Anma çabaları onu anlamaya vesile olduğu kadar makbuldür. Yok eğer buna vesile olmuyorsa, aksine bir tür değer tüketim panayırlarına ve tatmin seanslarına dönecekse, ziyan ve hüsrandır.

Her değerin arısı da olur sineği de. Bir değerin arısı onu üretendir, sineği onu tüketendir. Değer ne kadar büyükse, arısı ve sineği de o kadar büyük olur. Allah Rasulü biz Müslümanlar için çok çok değerlidir. Bunu söylemek kolaydır. Fakat o değerin kadr u kıymetini bilmek, söylemek kadar kolay değildir. Hele onu üretmek, taşımak ve yaşamak daha da zordur.

"Anmak mı-anlamak mı?" dilemmasında tarafım elbette anlamak. Ancak gaye, sadece entelektüel yeşillik olsun diye anlamak değil, yaşamak için anlamak olmalıdır.

Hz. Muhammed bugün yaşasaydı Batılılar gibi giyinmezdi

Bir Hürriyet yazarının "Hz. Peygamber bugün yaşasaydı nasıl giyinirdi?" başlıklı yazısından bir okur sayesinde haberdar oldum. Yazar, sevgili İhsan Eliaçık'ın yazısından şu alıntıyı yapıyor:

"*Her şeyden önce Hz. Peygamber, hiçbir zaman kendine özel bir din adamı kıyafetiyle dolaşmamıştır. Onu içinde yaşadığı toplumdan ayıran özel bir kıyafeti asla olmamıştır. Bu konuda kendini toplumdan ayırmamıştır. Ömrü boyunca Ebu Cehil nasıl giyiniyorsa öyle giyinmiştir. Demek ki Peygamber bugün yaşasaydı, hangi toplumda yaşıyorsa o toplumun genel, yaygın ve makul kıyafeti neyse öyle dolaşacaktı. Onu kıyafet bakımından halkından ayıramayacaktık. Onun bu konudaki sünneti budur.*"

Ve bu alıntıdan yola çıkarak şu sonuca varıyor: "*Ne güzel değil mi? İslami kesimin yıllardır tartıştığı "kıyafet" meselesi, bir paragrafta nasıl da etkili, ikna edici ve çarpıcı bir biçimde çözülmüş...*"

1. yanlış: Eliaçık'ın yazısının, "*kıyafet meselesini*" çözmekle alakası yok. Zaten bunun için de yazılmamış. Makalenin başlığı şu: "*Hz. Peygamber 'din adamı' mıydı?*" Makale yazarının başlığa çıkardığı soruyla, Hürriyet yazarının başlığa çıkardığı soru farklı tellerden çalıyor. Ne çıkış noktaları, ne varış noktaları aynı. Takdir edersiniz ki bu yakışıksız bir şey. Bu başlık altında yazılan bir paragrafı metnin içinde geçmeyen "*Hz. Muhammed bugün yaşasaydı nasıl giyerdi?*" gibi bir sorunun peşine takarsanız,

buna "istismar" derler. Alıntı ahlakıyla da bağdaşmaz.

2. yanlış: Hürriyet yazarının kastı ile makale yazarının kastı alakasız. Hürriyet yazarı, bugün giydiğimiz batılı kılık-kıyafet tarzını Eliaçık'ın ilgisiz makalesi üzerinden, hatta Peygamber üzerinden meşrulaştırıyor. Bu kıyafetlerin bizim aba ecdadımızın kıyafetleriyle alakası yok. Daha dün kendilerine karşı savaşıp yenildiğimiz Batılıların aba ecdadının kıyafeti bunlar. Ve bu kıyafetleri benimsememiz de öyle güle oynaya olmadı. Şunun şurasında koca dünyada "kılık-kıyafet devrimi" yapılan kaç ülke var. Bu ülke belki de bu alanda tek. Unutmayalım bu memlekette "*bazı kisvelerin [kıyafetler] giyilmesine dair kanun*" adlı bir yasa hâlâ yürürlükte. Ecevit'in bile eleştirdiği "*gardrob devrimleri*"nin sonucunu, Hz. Peygamber'in meslek anlamında bir "din adamı" olmadığını anlatmak için kaleme alınmış güzel bir makalenin sırtından meşrulaştırmak, fazla eforik bir ruh halinin eseri olsa gerek.

3. yanlış: Kıyafet meselesinde İslami kesimin işi karışıktır. Eliaçık'ın ele aldığı boyuttan eleştirilmeyi bin defa hak eder. Fakat Hürriyet yazarının ele aldığı boyuttan yerden göğe haklıdır, yerlidir, asildir, onurludur. Bu konuda asıl eleştiri, İmamlar için tıpkı Hıristiyanlığın ruhban sınıfında olduğu gibi "*İbadetle sınırlı özel bir din kisvesi*" ihdas ve ibda eden laik devlete yöneltilmelidir. "Gardrob devrimi" ile "namaza özel kıyafet" bidatının aynı zihniyetten sadır olmasını ıskalayıp, "İslami kesimin kıyafet meselesinden" dem vurmak iyi niyetle bağdaşır mı?

İhsan Eliaçık'ın kendi bağlamı içinde haklı ve doğru tesbitleri, Hürriyet yazarının elinde bir yanlışa alet edilmiş. *Bir doğru bir yanlışa alet edilince yanlış doğrulanmış olmaz, belki doğruya kast edilmiş, hatta 'suikast' edilmiş olur.*

Eliaçık, Peygamberimizin ömründe özel bir "din ada-

mı" kıyafeti giymediğini söylüyor. Doğru. Bu "din adamı" sınıfı olan diğer kitablı ve kitapsız dinlere ait bir olgu. Özellikle de "ruhban sınıfı" olan Pavlusyen Hıristiyanlığa.

Bu 'doğru'dan, galiplerin kıyafetini sırtına geçirmeye prim çıkar mı? Aksine Pers başkenti Hire ile sıcak ilişkilere sahip olan Ebu Cehil gibi azılı bir keferenin bile düşmanını taklit etmeyecek kadar 'soylu' olduğunu gösterir. Dahası Hz. Peygamber'in asli görevlerinden biri olan "*İslami kimlik oluşturma*" misyonu çerçevesinde, "gardrob devrimi" gibi bir yola hiç başvurmadığını gösterir.

Aynı Peygamber, Kur'an'ın "aşağılık maymunlar" diye takbih ettiği taklitçiliği, "*kim bir kavme benzerse o ondandır*" diyerek reddetmiştir. Dış görüntüde 'Müslüman farkı' oluşturacak uygulamalara gitmiştir. Mekke'de saçını Müşriklerin aksine ikiye ayırırken, Medine'ye göçünce Yahudilerin aksine saçını yanlara salarak 'fark'a dikkat çekmiştir. Müslümanlara bıyık ve sakal şeklinde Yahudilerden farklı bir stil telkin etmiştir. Müslüman çocuklarına alabros tıraşı, sırf diğerlerine benzememe adına yasaklamıştır.

Bütün bu uygulamalarda 'sünnet' sakal, bıyık, saç vs.nin şu veya bu tarzda olması değil, "*Müslüman kimliğinin muhafazası*"dır.

Mağlupların galipleri taklidi gibi tarihi bir yanılgıyı, ilgisiz bir yazı ve hatta Peygamber üzerinden meşrulaştırmanın hiç de masum bir yanı yok.

Şu kesin: Hz. Peygamber yaşasaydı taklitçilikten nefret ederdi. O yaşasaydı, asla ve asla Batılılar gibi giyinmezdi. Aşağılık duygusunun eseri olan mağlubiyet psikolojisini reddederdi.

Ümmileşmenin imkanları üzerine (1)

Esas soru(n) şu: Kim olursa olsun, modern dünyanın şekillendirdiği bir tasavvurun sahibinden, İslâm adına sahih ve kalıcı bir şeyler sadır olabilir mi?

Fakirin inancı, olamayacağı yönündedir. Hiçbir şey sadır olamaz değil. Elbette bir şeyler sadır olur, ama İslâm adına sahih ve kalıcı bir şeyler sadır olamaz. Bunu, uzun uzadıya izaha gerek yok. Geçen yüzyıldan bugüne İslâm adına üretilen şeylerden neyin kalıp neyin zail olduğunu hepimiz görüyoruz. Dahası, sadır oldukları dönemde üzerine "İslâm adına" etiketi yapıştırılan işlerin kimler ve ne uğruna kullanıldığını da görüyoruz.

Peki, bir tasavvurdan İslâm adına sahih ve kalıcı şeyler sadır olmasının olmazsa olmazı nedir?

Elbette vahiydir. Vahiysiz bir aydınlanmanın mümkün olup olmadığı bir yana, mümkün olsa bile, bunun İslâmi olma vasfını elde edip edemeyeceği tartışılmalı. Bu yüzden Kur'an, vahyin amacını "insanı karanlıklardan aydınlığa çıkarma" olarak ortaya koyar (14.1).

Kur'an'da sık geçen karanlık ve aydınlık metaforu, eylemle ilgili olmaktan daha çok, o eylemi üreten aklın, dahası o aklı üreten tasavvurun niteliğine işaret eder.

Vahyin değil de modern çağın inşa ettiği bir tasavvurun karanlık olup olmadığı değil, karanlıklardan hangisini, hangi düzey ve düzlemde temsil ettiği tartışılmalıdır.

Zifiri karanlıktan alaca karanlığa kadar, bir dolu karanlık çeşidinden söz eder vahiy. Bir örnek olsun diye veriyorum: "*Kim O rahmet kaynağının vahyine (zikr) tavuk karası bir gözle (ya'şu) bakarsa, ona şeytansı bir (benlik) musallat ederiz de, artık o onun uydusu haline gelir.*" (43.36)

Tavuk karası bir gözle bakmak, yani yarı karanlık bir tasavvur. Alaca karanlığın ya da tavuk karası bir bakışın, aydınlığın değil de karanlığın türleri arasında sayılması oldukça manidar.

İster yandaş ister karşıt olalım, ister yüzleşmeci ister meydan okumacı bir söylemi benimseyelim, modern çağın müzahrefatı "exe" olarak içine işlemişse, ekrandaki ikonunu silip yerine "İslâmi" ikon koymakla hiçbir şey halledilmez. Peki, modern çağın tasavvuru karartan müzahrefatından nasıl kurtulunur?

Fakir bu soruya, "ümmileşmek" dışında daha tutarlı bir cevap bulamamaktadır.

Ümmileşmek de ne demek? Hem bu mümkün mü? Evetse, nasıl?

Bu soruların cevaplarına geçmeden, insanlığı karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için gönderilen vahyin, bu işi nasıl gerçekleştirdiğine bakmakta yarar var.

Vahyin iddiasını isbat ettiği ilk muhatap Rasulullahtır. Rasulullahın şahsında gerçekleşen ilahi inşa, nasıl bir zeminde gerçekleşmiştir? Bu sorunun cevabını ararken, vahyin, ilk muhatabın tasavvurunu inşa etmenin yanında, onu tanıttığına da şahit oluyoruz.

Vahiy güzel örneğimizi tanıtırken, bir hususa dikkat çeker: "en-nebi el-ümmi". Kur'an'da bu vasıf, Hz. Peygamber'e nisbetle peşi peşine iki kez geçer (7.157-158).

Ümm kökü nisbet ya'sı ile birlikte (ümmî) "anaya mensup olan, anadan doğduğu gibi kalan" anlamına gelir. Ümmî nitelemesi, insan tasavvuruna göre müsbet ya da menfi bir anlam kazanır. İnsanın günahkar doğduğunu varsayan bir tasavvura göre "ümmi" olmanın anlamı menfidir. İnsanın fıtrat üzere doğduğunu söyleyen İslâm'ın insan tasavvuruna göre müsbettir.

Hz. Peygamberin ümmiliği, iki anlama gelebilir:

1. Ehl-i kitaba mensup olmamak.

2. Okur-yazar olmamak.

Fakat, Bakara 78-79'da tanımlanan bir ümmilik var ki, "*en-nebi el-ümmi*" tamlamasını yukarıdaki anlamlarla sınırlamayı tamamen boşa çıkarmaktadır. Bu âyetlerde kitap ehli arasında "elleriyle yazan" birilerinden söz edilmektedir. Onlar kitaptan uzak durup elleriyle yazdıklarına itibar ettikleri için kınanmaktadırlar. Fakat işin ilginci, Hz. Peygamber'in ümmiliğine vurgu yapan âyetlerin, ona imanı ve onun izinden gitmeyi emreden âyetler oluşudur. Ümmilik vasfına vurgu, onun izinden gitme emriyle birleştiğinde müsbet bir anlam kazanmaktadır. İlginçtir ki, onun ümmilik vasfı, çağdaşlarınca bile eksi puan olarak görülmemiştir.

Bütün bunlardan çıkan iki sonuç var: Birincisi, "ümmi" kelimesi bağlamına göre müsbetten menfiye doğru geniş bir anlam yelpazesine sahiptir. İkincisi, Kur'an'da Hz. Peygambere atfen kullanılan "ümmi" sözcüğü onun izlenmesini emreden âyetler içerisinde müsbet bir vurguyla yer almaktadır. Dolayısıyla, 2.78-79'un da ifade ettiği gibi bu okur-yazarlıktan, ya da ehl-i kitap olmamaktan öte bir şeydir. Ve o şey bizce zihni saflığa, çağının inanç, düşünce ve kültürlerinin müzahrefatıyla kirlenmemişliğe delalet etmektedir.

Onun öksüz ve yetim olmasını da, Allah'ın onun üzerindeki özel bir tasarrufu olarak anlayabiliriz. Onun tasavvur, akıl ve kişiliği adeta, sosyal çevre içerisinde insan şahsiyeti üzerinde en çok iz bırakan aile etkisinden bile arındırılmıştır. O her bakımdan seçilip ayıklanmış (mustafa) bir şahsiyet olarak vahyin inşasına hazır tutulmuştur.

Bu anlamda, ümmiliğin zıddı nedir?

Okuyucu bunu düşünedursun. Biz onun işini kolaylaştırmak için "ümmi" olan Rasulullahla çağdaş olup, çağının tüm muvahhitleri tarafından peygamberliğe en yakın aday olarak görülen hanif şair Ümeyye b. Ebi's-Salt es-Sekafi'nin tüm "tevhidi" söylemine ve entelektüel kimliğine rağmen asıl sorununun ne olduğunu gelecek yazıda ele alalım.

Ümmileşmenin imkanları üzerine (2)

Ümeyye b. Ebi's-Salt es-Sekafi. Cahiliyye karanlığının göbeğinde doğup büyümüş bir insan düşünün.

Çağının egemen kültürlerini ve yaygın dinlerini bizzat kendi kaynaklarından tanıyacak bir entelektüel birikime sahip. Mesela Tevrat ve İncili İbrani ve Arami asıllarından okuyabiliyor. Bu birikimiyle sadece sevenleri değil sevmeyenleri tarafından bile "kaid" olarak tazim görüyor. Ateşperest Hire'de, Hıristiyan Yemen'de, Putperest Bahreyn'de krallar nezdinde hatırı var. Çünkü o çağının en büyük şairlerinden sayılıyor.

Eş-Şi'r ve'ş-Şuara yazarı onun şiirine üç sayfa ayırmış (300-302). Bu şiirlere göz atan biri onu su katılmamış bir muvahhid olarak bulur. Orada Allah'tan "tek ilah", "bir", "evrenin yöneticisi", "hükümranlık makamında bulunan", "mutlak hakimiyet sahibi" ifadelerini kullanıyor. Meleklere inanıyor. Cebrail ve Mikail'den söz ediyor. Cennet onun şiirinde "sonsuz nimetler diyarı", cehennem "ateş okyanusu".

Cahilliye şiirinde otorite olan Asmai, "Ümeyye şiirinin temel motifi ahirettir" sonucuna varıyor. Zaten kendisine ne zaman sorulursa İbrahim'in dini üzere olduğunu söylüyor. Zebidi de Tecrid'inde onun için "tevhide, ba'se ve ahirete inanırdı" diyor.

Buradan sonrası aslında konumuz itibarıyla bizi ilgilendirmiyor. Fakat, hikayenin gerisini merak edenler için kısaca özetlemeye çalışalım:

Bu zat Rasulullahın peygamberliğini 8 yıl kaldığı Bahreyn dönüşünde yolda kendini karşılayan Ebu Süfyan'dan öğrendi. Rivayetin gerisini nakledelim: "Ebu Süfyan dedi ki: Allah Rasulünün peygamberliğini ilan ettiği günlerdi.

Bunu Ümeyye b. Ebi's-Salt'a haber verdim. Bana dedi ki: "O gerçekten peygamberdir. Ona tabi ol." Dedim ki: "Peki sen niçin tabi olmuyorsun? Ümeyye şöyle cevapladı: "Sakif kadınlarının Abdimenaf oğullarından bir delikanlıya tabi olduğumu haber almaları beni utandırır."

Ümeyye, Rasulullaha giderek artan bir muhalefetle karşı çıktı. Onun adı sahabenin dilinde "aduvvullah: Allah düşmanı" idi. Araf 174-175'te kınanan kimsenin o olduğu sahabe arasında çok yaygın bir kanaatti. Tefsirlere de böyle geçti. El-Muhabbar sahibi, onun bu düzgün görüntüsünün altında yatan temel bir zaafına örnek verir. Tarihçi Vakıdi onun bu karşı çıkışını peygamberlik beklentisinin karşılanmayışına yorar vs...

Bu örneği, iman-küfür bağlamında nakletmedik. Konuştuğumuz bağlam, başlığımızda ifade edilen "ümmileşme".

Ümeyye, söylem düzeyinde gerçekten "Müslüman"dı. Rasulullah onun şiirini okutur ve uzun uzun dinlerdi (Buhari ve Müslim). Hatta, Kur'an'ın inşa ettiği mümeyyiz aklın en çarpıcı örneklerinden biri olan şu hadis, Ümeyye hakkında söylenmişti: "Onun şiiri Müslüman olmuştu".

Kendisi Müslüman olmayan bir adamın Müslüman olan bir yanına dikkat çekmek... Elbette tersi de geçerli: Kendisi Müslüman olan bir kişinin Müslüman olmayan bir yanı olabilir. Bu, eylemde olabileceği gibi, söylemde de olabilir. Fakat en tehlikelisi bu durumun tasavvurda olmasıdır. Ki zaten burada biz de bunu konuşuyoruz. Tasavvurun Müslümanlaşmasını...

Şiiri Müslüman olmak... Söylemi Müslüman olmak... Bilgisi Müslüman olmak...

Evet, bütün bunların bir başına yetmediğinin en tipik örneği İbn Ebi's-Salt. O Hz. Peygamber'in ümmiliği anlamında ümmi değildi. Buna talip olmadı da. Değil talip olmak, bunu reddetti.

Peki istese ümmileşebilir miydi?

Kesinlikle. Bu mümkündü. Bunun en tipik örneği, Ümeyye'yi bilgi ve birikimde fersah fersah geride bıraka-

cak kadar donanımlı olan Selman Farisi'dir. Onun kendi ağzından bize kadar gelen destansı hayat hikayesi, bunun şahididir. O, kastedilen anlamda "ümmileşmeyi" başarmıştı. Tasavvurunu vahye yeniden inşa ettirmiş, bunun sonucunda "Selman bizdendir, ehl-i beytimizdendir" müjdesini alan ender insanlardan biri olmuştu.

Modern zamanların insanı olarak, ümmiliğimizi, yani aklımızın bekaretini korumakta oldukça zorlanıyoruz. Bu açık. Bu yüzden ümmi kalmamız neredeyse imkansız. Fakat yeniden ümmileşmemiz her şeye rağmen yine de mümkün diye inanıyorum.

Basit bir örnek: Çocuğunuza Fono'dan ya da Headway serisinden İngiliz dilini öğretmeye kalkın. Arkası önü bir dil eğitimi, hepsi bu. Fakat değil. Bir dil, kendi dünyasıyla, kendi tasavvuruyla, kendi muhakeme biçimiyle usulca gelip kuruluyor zihin dünyasına. Yani virüs "exe" olarak giriyor. Daha sonra ikonunu temizleseniz de, kendi kendisini yeniden üretiyor. Tabi ki anti virüs programı yoksa. Vahiy, işte o programın ta kendisidir.

Virüs girdikten sonra temizlemenin yolu, eylemlerimize yön veren akıl yürütmelerimizin ana rahmi olan tasavvurumuzu vahye yeniden inşa ettirmekten geçiyor. Hayatı Müslümanca yeniden inşa edebilmemiz, yani hayatın öznesi olabilmemiz buna bağlı. Değilse mi?

Değilse, "oryantalizmi içeriden üretmek" adını verebileceğimiz Oryantalizmin en son, en rafine ve en yerli versiyonuna İslâm diye müşteri oluruz. Oryantalistleştirilmiş bir tasavvur, bizim kavramlarımızla bulamaç yapılmış bir biçimde bize sunulur. Sunan kimsenin "karşıtlığı" ya da "yandaşlığı" işin özünü değiştirmez. Tasavvurunu vahye yeniden inşa ettirmedikçe sadece "yandaş" olduğunu nesneleştirmekle kalmaz, karşıt olduğunu bas bas bağırdığının nesnesi haline gelmekten de kendini kurtaramaz.

Allah bizi, İslâmi düşünce maskesi altında oryantalizmi içeriden üretenlerden korusun.

Lihye-i saadet ziyaretleri

İstanbul'un tarihi camilerinden birinde imamlık yapan bir kardeşimiz aradı. Görev yaptığı camide peygamberimize ait bir lihye-i saadet olduğunu, bunu adet olduğu üzere bayram arifelerinde çıkarıp ziyarete açtıklarını, bunda dinen bir mahzur olup olmadığını sordu.

Ne mahzur olabilir ki, dedim. Türkiye'de yaşayan Müslümanlar içerisinden kimse lihye-i saadetlere tapınmaz. Onlara secde edip fetiş kılmaz. Zaten buna yüz de, izin de verilmez.

Anadolu'nun bir çok ulu camiinde bulunan lihye-i saadetler, sevgili Peygamberimizden bu güne kalan aziz birer hatıradırlar. Bir cam şişe içerisinde efendimizin sakalından bir ya da iki telin muhafaza edildiği bu mukaddes emanetler gelenek olduğu üzere kırk güzel kokulu bohçaya sarılı olarak yüksek ve emin bir dolapta saklanırlar.

Ziyaret günü bu bohçalar ziyaretçilerin hasretli bakışları huzurunda salavatlarla birer birer açılır. Her bohça açılışında ziyaretçilerin heyecan katsayısı daha bir artar. 40. bohça açılırken artık hasret doruk noktasına gelmiştir. İşte o an Rasulullah sevgisi bir sel olup gözlerden taşar.

Öpebilen öper, öpemeyen göz ziyareti yapar ve selamlar.

Soru sahibine lihye-i saadetleri tıpkı *Hacerülesved*'e benzettiğimi söylemiştim.

Sahih rivayetlere göre Peygamberimiz veda haccı sırasında Hacerülesved'i gözyaşları içinde öpmüş, yüzünü gözünü bu taşa sürmüştü.

Hatta Hz. Ömer bir keresinde bu taşı öpmüş ve şöyle

demişti: *"Ey taş, bilirim ki sen sadece bir taşsın; eğer Rasulullahın seni öptüğünü gözlerimle görmesem seni öpmezdim."* Peki, Hz. Ömer'in buyurduğu gibi "sadece bir taş olan" Hacerülesved'i Rasulullah niçin öpmüştü?

Bunun sebebini bazı kaynaklardan öğreniyoruz. Buna göre Hacerülesved Hz. İbrahim'in yaptığı Kâbe'den geriye kalan tek orijinal hatıradır. Bu nedenle, cahilliye döneminde de aynı hürmet gösterilmiştir.

Peygamber Efendimiz Hz. İbrahim'den kalan bu tek orijinal hatırayı, iman atası İbrahim Peygamberin elini öper gibi öpüyordu. Bu sayede hem ona minnet ve şükranlarını sunuyor, hem de onun aziz hatırasını yad emiş oluyordu.

Lıhye-i saadet ziyaretlerinin amacı da aynı değil miydi? Sebeb-i imanımız ve saadetimiz alemlere rahmet Hz. Muhammed aleyhisselamdan kalan bu aziz hatıraları ziyaret etmek, bir tür şükran sunmak değil miydi? Onu öpmek, Rasulullahın elini öpmeyi hatırlatmıyor muydu? Elini onun eline değmek için servetini göz kırpmadan feda edecek Rasulullah aşıkları için bu bir teselli armağanı sayılamaz mıydı?

Hepsinden öte, lıhye-i saadet ziyaretlerinde gösterilen bu tazim ve muhabbetin amaç açısından Rasulullahın Hacerülesved'e gösterdiği hürmet ve tazimle farkı var mıydı?

Evet, dünyanın bazı yerlerinde bu tazim işini tapınma noktasına kadar vardıranlar da yok değildi. Mesela Hindistan'daki Birelviler. Onlar açıkça tıpkı namazda secde eder gibi secde ediyorlardı ve ėlan bu sapık uygulama devam ediyor.

Elbet bunun din açısından savunulacak hiçbir yanı yok. Böyle bir sevgi ve tazimin Hıristiyanların Hz. İsa'ya gösterdiklerinden özde farkı da yok. Dolayısıyla şirktir.

Fakat dünyanın bir yerinde bazı sapkınlar bir şeyleri

istismar ediyor diye elimizdeki bu muhteşem hazineye bigane kalmamızı bizden kimse isteyemez. Kaldı ki bu bir ibadet değil adettir. Adet ibadet kılınmadığı ve şer'i sınırlar içerisinde kaldığı sürece kim ne diyebilir ki?

Geniş kitlelerin medya, müzik, spor ve siyaset starlarının elbisesine dokunmak için birbirlerini ezdikleri modern dünyada Müslüman yığınların Rasulullah'a olan sevgisini ifade eden lihye-i saadet ziyaretlerini aşırı yüceltmeci "melek peygamber" anlayışıyla da kıyaslayamayız. Aksine ziyaret edilen sakal, Peygamberimizin insan olduğunun delilidir. Zira meleklerin elle tutulan bir sakal teli olmaz. Burada imamlara ve vaizlere düşen, bu hatıranın bir fetiş aracı olmasını önlemektir. Dahası gerçek Peygamber sevgisinin onun sakalına tazimden değil onun bıraktığı İslâmî hayatı yaşamak ve yüceltmekten geçtiğini öğretmektir.

Cahiliyyeden günümüze Ümeyye'ci Hanif tavrı

"Ebu Süfyan dedi ki: 'Allah Rasulü'nün peygamberliğini ilan ettiği günlerdi. Bunu Ümeyye b. Ebi's-Salt'a haber verdim. Bana dedi ki: 'O gerçekten peygamberdir. ONA TABİ OL.' Dedim ki: 'Peki sen niçin tabi olmuyorsun?' Ümeyye şöyle cevapladı: 'Sakif kadınlarının Abdi Menaf oğullarından bir delikanlıya tabi olduğumu haber almalarından utanışımdır'."

Adı Ümeyye bin Ebi's-Salt. Taif'li. Sakif kabilesinin en büyük şairi olduğunu söylüyor Ebu Hureyre. Hadis külliyatında adına sıkça rastlanılan bundan dolayı da hayatı emsallerinden iyi bilinen biri Ümeyye. Kur'an-ı Kerim'in İbrahim Milleti olarak vasıflandırdığı Haniflerden olan Ümeyye b. Ebi's-Salt İbranice ve Süryanice'yi iyi bilir; Tevrat ve İncil'i asıl dillerinden okurdu. Her yeri geldiğinde, "Ben İbrahim'in dini üzereyim." derdi. Daha İslâm güneşi dünyayı teşrif etmemişti. Ama o, oldukça sahih bir Allah inancına sahipti.

Günümüzde "Müslümanım" diyenlerin akidesiyle karşılaştırıldığında Ebi's-Salt'ın akidesinin daha sahih olduğu hayretle görülecektir. İbni Kuteybe'nin eş-Ş'ir ve'ş-Şuarasına aldığı Ebi's-Salt şiirlerinden alıntılarla örneklendirelim şairin Allah inancını.

Allah'dan ferdun (bir), muvahhadun (tek), Melikun (Âlemi yöneten Melik sıfatı, Kur'an'da da Allah için kullanılır.), Ala arşi's-sema (Arş üzerinden tecelli eden), el-Halik (Tek yaratıcı), İlahe'l-âlemin (evrenin ma'budu), Huvellahu (O Allah'tır), Varlıkların hepsi isteyerek O'na ibadet

eder, bütün insanlar Allah'ın halkıdır (ayalullah), arz üzerinde hakimiyet (selita-sulta) yalnız onundur biçimindeki mısralarıyla sözeder.

Meleklere inanır, onları ilahi yardımla desteklenmiş yaratıklar olarak anar. Cebrail ve Mikail (a)'dan sözeder. Onların saf saf dizilmiş olduklarını söyler. Öldükten sonra dirilmeye (ba's) inanır. Hesap gününü kabul eder. Cahiliye şiirinde otorite olan el-Esmai, onun şiirinin temel konusunun ahiret olduğunu söyler. Cennet, onun dilinde "Daru ayşin naim" (Müreffeh bir hayat yeri); cehennem "Bahru'n-Nar (ateş denizi)"dir. Peygamberlere inanır ve şarabı haram bilir.

Rasulullah'ın onun şiirlerini okutup dinleyecek kadar hoşlandığını Müslim'de geçen bir hadis-i şerif'ten öğreniyoruz. Yine Buhari ve Müslim'in değişik senetlerle Sahih'lerine aldıkları bir hadiste şöyle buyrulur: "Onun şiiri müslüman olmuştu."

Tecrid-i Sarih sahibi Zebidi'nin, "Tevhide, ba'se, ahirete inanırdı." dediği, bunun yanında cennete, cehenneme, hesaba, peygamberlere, meleklere, kitaplara inanan; zühd ve takvasıyla şöhret bulan, şarabı haram bilen, "Ben İbrahim (a)'in dini üzereyim." diyebilen, daha da önemlisi günümüz müslümanının bile bigâne kaldığı hakimiyet konusunda tevhîdî bir akideye sahip olan bu insan Rasulullah nübüvvetini ilan ettiğinde ilk karşı çıkanlardan biri olacaktır.

Ashabın dilinde adı "Aduvvullah" (Allah düşmanı) olan Ümeyye b. Ebi's-Sal,t Bedir'e müslümanlarla savaşmaları için iki oğlunu da yolladı ve Bedir'de öldüler. Oğullarının ölümü üzerine müslümanları yerici mahiyette yazdığı ağıtvari şiirleri, cahiliyye şiirinden günümüze ulaşan en ünlü örnekler arasında yer alır. Tarihçi Vakıdi, Ebi's-Salt'ın bu umulmadık şiddetteki karşı çıkışını, kendisine verileceğini umduğu peygamberlik görevinin Rasulullah'a

verilişi karşısında gösterdiği hasedin bir sonucu olarak kaydeder. Ümeyye, Hz. İsa (a)'dan sonra altı peygamber geleceğine, bunlardan beşinin gelip birinin beklendiğine ve o sonuncusunun da kendisi olacağına inanıyordu. Hanif şair, Rasulullah (sav)'a olan düşmanlığını her fırsatta şiirlerinde dile getirdi ve o hal üzere öldü. A'raf suresinin 175. âyeti bir çok müfessire göre onun hakkında nazil olmuştur. Aslında âyette sözü edilen kişinin kimliği konusunda onu aşkın değişik rivayetler vardır. Sahabeden Abdullah b. Amr yoluyla gelen haberde A'raf 175. âyeti bir çok müfessire göre şair Ebi's-Salt hakkında nazil olmuştur (İbni Kesir). Elmalı'lı; "Asıl kıssa Bel'am'ın olduğu halde sebeb-i nüzul Ümeyye'dir." der. İbni Kesir sıraladığı birçok ihtimalden ilk sırayı Ebi's-Salt'a verir.

Ayet şöyle: "*Onlara kendisine âyetlerimizi verdiğimiz kişinin kıssasını anlat. O, bundan sıyrılıp-uzaklaşmış, şeytan da onu peşine takmıştı. O da sonunda azgınlardan oluvermişti.*"

Hemen ardından gelen âyette ise şeytanın kendisine *uydurduğu bu adam "dilini sarkıtan köpek"* olarak geçer.

Yukarıdan beri biyoğrafisini çeşitli kaynaklardan özetleyerek anlattığımız Hanif şair Ümeyye b. Ebi's-Salt, toplumu içerisinde, üç boyutlu kimliğiyle önemli biri olarak göze çarpar:

1. Sağlam bir akideye bağlı kalarak kendine has bir ahlâk oluşturmuş, bu ahlâkı hayatına koymuş, zühd ibadet ve takvasıyla şöhret bulmuş, kötülüklerden kaçınan, dünyaya hiç değer vermeyen, zahidliğin simgesi bir hırkayla dolaşan âbid-derviş kimliği.

2. Allah'a, meleklere, kitaplara, peygamberlere, ahiret gününe, ba'se, cennet ve cehenneme, hakimiyetin Allah'ta olduğuna inanan, semavi kitapları ana dillerinden okuyan, derin bilgisiyle haklı bir şöhrete sahip olan mü'min-alim kimliği.

3. Toplumunun yetiştirdiği en büyük şairlerden sayılan, çağının egemen kültürlerini (Bizans ve Sasani) bizzat gezip görerek tanıyan, birkaç dili birden konuşabilen, şiiriyle şair bir toplum olan cahiliyye Araplarına "peygamberlik gelse Ümeyye'ye gelirdi. Çünkü o içimizde en güzel şiir söyleyenimiz ve güzel konuşanımızdı." dedirtecek kadar kendini kabul ettiren aydın-sanatçı kimliği.

Bu üç önemli kimliğine rağmen Ümeyye'yi Allah düşmanı, dili dışarı sarkan köpek eden şeyler nelerdir? Durumu Ümeyye'nin durumuna benzeyen; abid-derviş, mü'min-alim, aydın-sanatçı kimlikli bir takım insanların toplumları içindeki yeri ve İslâm nazarındaki durumu?

Konumu Ümeyye'nin konumuna uygun olanların kendilerini İslâm'ın Hristiyanlık, Yahudilik, Sabiilik ve diğerleriyle beraber iptal ettiği Hanifliğe mensup addedip etmedikleri doğrusu meraka değer? Ki İslâm kendinden evvel hakikatleri parça-bölük bünyesinde barındıran tüm inançları mükemmelliğiyle iptal etmiştir. Ondan gayrısı merduttur. Haniflik de bu cümleden olarak İslâm'ın gelişiyle iptal edilmiş inançlardan biridir. İslâm'dan sonra hâlâ hanif olarak kalmak istemek hanifliğin kendi tabiatına da ihanet etmek demeye gelecektir.

Yukarıdaki sorulara net karşılıklar bulabilmek için Ümeyye'nin hayatından yola çıkarak günümüzdeki devamları için genel geçer tesbitler yapalım:

1. Sahih bir akideyle inandığı Allah'ın aynı zamanda da düşmanı olarak anılacaktır Ümeyye.

2. Hanif Şair, inancıyla Rasulullah'a daha yakın olmasına rağmen, mücadelesiyle ve sanatıyla müslüman düşmanlarının saflarında yer alacaktır.

3. Tevhid akidesini dile getirdiği şiirlerini hakiki mânâda yine muvahhidler olan müslümanlara karşı kullanmakta inancı açısından bir beis görmeyecektir. Yani, aynı şeye inansak da karşınızda yer alıyorum, demeye getirecektir.

4. Rasulullah ve Ümeyye'nin sıfatları aynı olan Allah'a inanmalarına rağmen, müşrikler yıllardır aralarında inancını şiirine ve özel hayatına dökerek dolaşan Ümeyye'ye sataşmadıkları, tepki göstermedikleri hatta her fırsatta saygı gösterip ona sosyal mevkilerin en üstününü (kaid) layık gördükleri halde, Rasulullah'a karşı olmadık tepkiler gösteriyor, işi O'nun ve müslümanların canına kasdetmeye kadar vardırıyorlardı.

Rasulullah (sav)'den önceki iptal edilmemiş şekliyle saf akideyi temsil eden Hanifliği tenzih ediyoruz. Ümeyyeci Hanif tavrının günümüzdeki uzantılarıyla Ümeyye b. Ebi's-Salt arasında birçok konuda garip benzerlikler bulabiliriz. O günkü İslâm düşmanlarıyla günümüzdekiler arasında Ebi's-Salt benzeri tiplere gösterilen tavırlarda da garip benzerlikler var. İslâm düşmanlarıyla Ümeyyeci Hanif tavrı arasındaki gizli ittifak tarih boyunca olduğu gibi bugün de sürmektedir. İki taraf da birbirinden hoşnut ve razı görünmektedir. Her ne kadar birbirlerinin inancını benimsemeseler de...

Ümeyyeci Hanif tavrı hadım edilmiş bir inancın en tipik örneğidir. Hayata müdahale etmemeyi, topluma karışmamayı esas alır. İslâm ise hem ferdin hem toplumun saadetini esas alır. Hayata doğrudan müdahale eder. Ferde elinin altındakiler'den ve çevresindekilerden dolayı sorumluluk yükler. Küfür hayata müdahale etmeyen bir inanca izin verebilir. Ümeyyeci Hanif tavrı kişiye özel mantığıyla böyle bir izni çoktan haketmiştir.

İslâm'ın tavrı hakkı tesbit batılı iptal şeklinde tezahür ederken Ümeyyeci Hanif tavrı yalnız hakkı tespitle yetinir. Batılı iptal etme gibi bir niyeti yoktur. Yani la ilahesi olmayan bir illallahtır. Emr-i bi'l-ma'ruf ve nehy-i ani'l-münker'i bir ibadet telakki eden İslâm'ın zıddına değme bana, bin yaşa tavrına sahip olan Ümeyyeci Hanif tavrı küfürden rahatsız olmadan yaşayabilir.

Bu tavırda Din bir fiile, düşünceye, sanata, ukûbâta taaluk eder ama muamelata taaluk etmez, hayatı düzenlemez. Bu yönüyle kurulu sistemler için İslâm karşısında bir yedek güç, bir değişmez müttefiktir Ümeyyeci Haniflik. Mensupları el üstünde tutulabilir. Aynı güce (İslâm'a) karşı birlikte savaş verilebilir, küfürle dirsek temasında olmayı aynı inancı paylaştığı insanlara tercih edebilir.

Bu kişi ya da kişiler sıradan insanlar olabileceği gibi Ümeyye'nin şahsında toplanan abit-derviş, alim-mü'min, sanatçı-aydın kimliklerinin hepsiyle birden ya da ayrı ayrı her birine bürünerek ortaya çıkabilirler. Bu tavrın sahipleri hak ile batıl arasında çıkabilecek her bedirde müslümanlardan yana olmamak için olmadık bahaneler bulacaktır. Ama gerçek sebeb Ebi's-Salt'ta olduğu gibi onmaz bir hased olabileceği gibi, belki çıkar kaygusu, can korkusu ve belki de cehalet ve taassup olacaktır. Sebep ne olursa olsun kişiyi inandığı tarafta istihdam etmeyen Ümeyyeci Hanif tavrı ta baştan adüvvullah olarak vasıflanmaktan kurtulamayacaktır. Ebi's-Salt Allah'a inanan Allah düşmanı olmanın tipik misaliyse, günümüzdeki benzerleri de Müslüman olan Müslüman düşmanı olmanın oldukça garip örnekleridir.

Olanca laikliğiyle, bireyciliğiyle, gelenekçiliğiyle, uzlaşmacılığıyla ve ihanetiyle bilinen bu tavır günümüzün hakim tavrı olma yolunda resmi otoritelerin de teşvikiyle emin adımlarla ilerliyor.

Darısı, hakkı tesbite olduğu kadar batılı iptale de önem veren, "Onlarla beraber olan onlardandır." düsturuna inanan; yalnız inanca, amele, bilgiye ve zühde değil, bütün bunlarla birlikte kişinin kimlerle beraber olduğuna da bakan Allah'ın İslâm'ının başına. Unutulmaması gereken bir şey var: "La ilahe" ile îmana aykırı her şeyi reddetmeyen "illallah" dese de muvahhid mü'min sayılmayacaktır.

Bedevîce bir putlaştırmaya Nebevîce bir karşı duruş

Tüm vahiy tarihi ve onun taşıyıcısı olan kutlu peygamberler, insanoğlunun en eski zaafı olan putlaştırmaya karşı istisnasız ve ödünsüz bir savaş yürütmüşlerdir. Çünkü Allah bunu onlara birinci görev olarak vermiştir. Muhtemelen şöyle bir soru sorulabilir: Allah, insanoğlunun putlaştırmasından zarar mı görüyor ki, elçilerine bununla savaşmayı birincil bir görev olarak veriyor?

Hayır, insanoğlunun olumsuz hiçbir tavır ve davranışından Allah'ın zarar görmesi söz konusu olamaz. O hâlde geriye tek şık kalıyor: İnsanoğlunun putlaştırma zaafından zarar gören, yine insanın kendisidir. "Peki bu nasıl bir zarardır?" sorusunun cevabı, sırf başlıklarıyla dahi bu köşenin sınırlarını aşar. Ama birçok zararları yanında, belki bir numaralı zararı, insana bahşedilen en büyük nimet olan "akla ihanet" olmasıdır. Bunu Kur'an aracılığıyla da öğrenebilirsiniz. Kur'an, başka hiçbir zümre için kullanmadığı en sert ifadeleri, putlaştırma suçunu irtikab edenler için kullanır: "*pislik, murdar*" (neces, rics). Kur'an bu sert ifadeleri bir zümre için daha kullanır. Evet, tam da tahmin ettiğiniz gibi; "*Aklını kullanmayanları O, pisliğe mahkûm eder.*" (10.100) Kur'an açıkça gösteriyor ki, tüm putlaştırmalar aklını kullanmama sonucu ortaya çıkan sapmalardır.

Peygamberler, sadece taşın, toprağın, gök ve yer cisimlerinin, somut ve soyut varlıkların, şeytan ve şeytansı liderlerin putlaştırılmasına karşı mücadele etmemişler, azizlerin, velilerin, diğer peygamberlerin ve en önemlisi

kendilerinin putlaştırılmasına karşı da ödünsüz bir mücadele vermişlerdir.

Alın, Hz. Peygamber'in şu uyarısına bakın:

"Beni de, Meryem'in oğlu İsa'yı yüceltip uçurdukları gibi yüceltip uçurmayın. Ben yalnızca bir kulum. Deyin ki: Allah'ın kulu ve rasulü". (Buhari, Hudut, 31 vd.)

O, Nuh, Lût, Hud, Salih kavimleri gibi putlaştırıcı toplumların, 'insan' peygamber yerine hep 'melek' peygamber istediklerini Kur'an'dan öğrenmişti. Onların bu isteği, aslında amiyane bir tabirle 'topu taca atmak'tı. Peygamberi yüceltme adına hayattan dışlayan Hıristiyanların yaptığıyla, peygamberlerini taşlayan Yahudilerin yaptığı aynı kapıya çıkmıyor mu? Sonuçta her iki sapma da, 'örnek insanı' aklın ve hayatın kapsama alanı dışına çıkarmış oluyor.

Kur'an'ın dediği gibi İsa (a) "beni putlaştırın" demedi, fakat onun takipçileri olduğunu iddia edenler onu "insanoğlu İsa" olmaktan çıkarıp putlaştırdılar. (Maide 116-117) Onlar gerçekte İsa balına konan sineklerdi; İsa satarak geçindiler ve adına da "sevgi" dediler. Bu yüce peygamberi putlaştıran ilk isim olan Tarsuslu Pavlus hakkında, kendisi de bir Hıristiyan olan Hıristiyan ilâhiyâtçısı W. H. Frend şöyle diyor: "Pavlus bencil bir adamdı; dâhi idi belki fakat güvenilir değildi. Pavlus'un ellerinde Rab Mesih, imanla tanınacak Tanrı-insan, şakirtlerinin tanıdığı ve hatırladığı Nasıralı Peygamber'in yerini aldı." A. Altındal onun için "Pavlus, hileli mantık yardımıyla tektanrıcılık tarihindeki ilk kayıtlı çifte standartçılığın yaratıcısı oldu." der. (Üç İsa)

Tüm putlaştırmacılar bir parça Pavlus değil mi? İsa'yı sevme adına, tarihte İsa'nın getirdiği vahye en büyük ihaneti yapmış olan bu isim, İncillerin ardına eklenen mektubatında kendisini şöyle savunuyordu: *"Ve Yahudileri ka-*

zanayım diye Yahudilere Yahudi gibi davrandım; kendim şeriat altında olmadığım hâlde şeriat altında olanları kazanayım diye..." (Korintoslulara Mektup)

Evet, gördüğünüz gibi Pavlus'un niyeti temiz (!). İnsanları "İsacı" yapabilmek için, bir başka ifadeyle "davaya adam kazanabilmek için" girmediği kılık kalmıyor.

Bizde de, Hz. Peygamber'e aynısını yapmak isteyenler çıktı. Öyle ki, bunlar içerisinden Peygamber'i yüceltme adına Kur'an'ı tahrife yeltenenler bile oldu. "*De ki: Ben de sadece sizin gibi bir insanım*" (Kehf 110) anlamındaki âyetin başındaki "sadece" anlamı veren "innema" edatını çözüp, "inne" ve "ma"yı birbirinden ayırıp ilgi zamiri olan "ma"ya olumsuzluk edatı olan "ma" yerine koyarak âyeti tam tersi bir anlama taşımışlardı: "*Şu kesin ki, ben sizin gibi bir insan değilim*".

Bilinen bir gerçektir ki, Hz. Peygamber daha hayatında bu tür bir koku taşıyan tavırlara en sert tepkiyi göstermişti. Şu örneklere bakın:

Osman b. Maz'un'un *ev sahibesi*, onun cenazesine yönelerek "Ne mutlu sana" diye onun cennetlik olduğunu ima edince, arkasından sessizce gelen Peygamber, "*Siz ne diyorsunuz? Vallahi ben yarın başıma ne geleceğini bilmiyorum*" diye çıkışmıştı. Yine Hz. Aişe "*Kim Muhammed yarın ne olacağını bilir sanıyorsa, şüphesiz o Allah'a büyük bir iftirada bulunmuş olur.*" (Müslim, İman 287) O'ndan kıyametin ne zaman kopacağını soranlara, doğrudan vahiy cevap veriyordu: "*Sen nerede, kıyametin vaktini bilmek nerede?*" (79.43) diye. Haydi, kıyaslayın bakalım "şeyh uçmaz mürit uçurur" örneklerini!

Her tür putlaştırmanın bedevîlik olduğunu İbn Haldun Mukaddime'de ima ediyor. Peygamberler tarih boyunca hep medeniyetin kurucu öznesi olmuşlardır. Onların görevi sadece medenîleştirmek değil, aynı zamanda bala

oturan sinekleri de kovalamaktır. O sinekler ki, yalnızca tükettikleri temiz değerleri kirletmekle kalmazlar, "yüceltme" bahanesiyle o değerin ardına sığınıp putlaştırmaya karşı savaş açanlara çamur atarlar. Attıkları çamurları kendilerine iade edesiniz isterler. Eğer siz yanılır yenilir de çamuru iade ederseniz, o çamur çamurcuya değil ardına saklandığı değere gelecektir. Zaten amaçları da odur; o zaman sizi mahkûm etmek için yaygarayı basacaklardır.

Kur'an'da isimleri geçen Arapların taptığı Vedd, Suva', Yeğus, Ye'uk ve Nesr (Nuh 23) isimli putlar, kimi müfessirlere göre İdris Peygamber'in havarileri olan salih zatlar imiş.

Bu size, putlaştırma alanında dünle bugün arasında çok fazla bir şeyin değişmediğini göstermiyor mu?

"Bize vahiy geldi" diyenler

Her vahiy aldığını söyleyenin peygamberlik iddiasında bulunup bulunmadığı beni hiç ilgilendirmiyor. Tarih boyunca vahiy aldığını iddia eden pek çok insan çıkmıştır. Onların tamamı için "yalan söylüyorlar!" demek, bu "rahatsızlığı" teşhis edemediğimiz anlamını taşır. Hayır, bizce de çoğu doğru söylüyor onların. Vahiy aldığını iddia eden "sahte peygamberler", bir yerlerden mesaj alıyorlar, birileri onlara geliyor. Ama kimler?

İşte işin püf noktası da burada. Bu sorunun en doğru cevabını Kur'an'dan buluyoruz: Şeytanlar! Evet, Kur'an'a göre şeytanlar da "vahyediyor", yani birilerine "mesaj getiriyor"; o zavallılar da "bize vahiy geldi" deyip çıkıyorlar ortaya. Doğru söylüyorlar; "vahiy" gelmiştir, fakat ilâhî vahiy değil "şeytanî vahiy". Tıpkı Kur'an'ın dediği gibi:

"Ve bu şekilde Biz, biri diğerine aldatıcı yaldızlı sözler vahyeden insan ve cin şeytanlarını her bir peygamberin [mirasına] musallat ettik." (6.112)

Bu konuya, Hz. Peygamber'in çağdaşı "sahte peygamberlerden manzaralar" taşımak istiyorum. Onların hepsi de "vahiy aldıklarını" iddia ediyorlardı. "Aldıkları vahyin yaldızı yok" diyen okuyucuyu uyarayım: Siz bir de onların Arapça'sını görün. Aklını kullanmayıp hissiyle hareket eden bir bedevîyi baştan çıkaracak belâgatteler. İçeriğine gelince; gördüğünüz gibi berbatlar. Fakat, "makul"ü bırakıp da "mahsus"un ardına düşenler n'etsin içeriği, n'etsin manayı; onlar kendilerini mest ü hayran edip etmediğiyle meşguller. İşte, "vahiy alan" sahte peygamberlerden bir demet:

Asıl adı İbn Habib el-Hanefi (öl. 12/633 m.) olan Müseylime'ye, "müslümancık" anlamına gelen bu adı daha Rasulullah'ın hayatında müslümanlar vermiştir. Demek ki onu tekfir etmek ya da müslüman saymak dışında, el-Hanefi'nin durumu belirginleşinceye kadar ara bir form olarak kullandılar "Müseylime" adını. Hz. Peygamber'in, o ve onun gibi peygamberlik iddiasıyla çıkan Esved Ansi hakkında şöyle buyurduğu rivayet edilir: "Rüyamda, dünyanın hazineleri bana getirildi. Avcuma iki altın bilezik kondu. Onları gözümde büyüttüm (bir rivayette "beni tedirgin etti"). "Onlara üfle" diye vahyolundu. Üfledim, gittiler. Bunu, iki yalancının çıkacağına yordum."

Haberin ravisi Abdullah b. Abbas dedi ki: "Onlardan biri Firuz'un Yemen'de öldürdüğü (Esved) el-Ansi, diğeri Müseylime'dir. (Buhari, *Ta'bîr*, 95.38, 6/2579). Esved el-Ansi'nin oğlu Umeyr, Buhari'nin ravileri arasında yer aldığına göre, babası oğlunu dahi kendisine inandıramamış olsa gerektir. (Sahih, 3/1069) Hz. Peygamber, Müseylime ile Medine'de karşılaştığında, ona "Sen rüyamda gördüğüm kişisin" diyecektir. (*Megazi*, 67.66.)

Müseylime, Hz. Peygamber'in peygamberliği de dahil hiçbir iman esasını inkâr etmiyordu. O, Hz. Peygamber'in dininde birtakım 'reformlar' yapıyordu. Kendi toplumuna şarabı ve zinayı helâl kılıyordu. (Taberi, tarih, 2/281-282) Oruçta hatırı sayılır bir indirime giderek orucu bir gün ve geceye indirmişti. Mescidlerinde ibadet ediliyor, taraftarları ibadetlerinde kendisine geldiğini iddia ettiği secili sözleri okuyorlardı. Bunlardan ilginç örnekler kaynaklarda yer almıştır. Hz. Ebubekir, Hanifeoğullarına baş eğdirdiğinde, onlardan "Müseylime'nin Kur'an'ından" bazı şeyler okumalarını istedi. Onlar okudular: "Fil / Öyle ya / Sen filin ne olduğunu nereden bileceksin / Onun uzun bir hortumu var!" Şu örnek daha ilginç: "Siz ey iki kurbağanın kı-

zı kurbağalar / Suyunuz temizlendi / Suyu kirletemezsin / İçeni engelleyemezsin / Başın suda, kuyruğun çamurda / Toprağın yarısı bizim yarısı Kureyş'in / Ama Kureyş saldırgan bir toplum." İşte bir örnek daha: "Ekini ekenlere / Ürünü biçenlere / Daneyi savuranlara / Un öğütenlere / Ekmek pişirenlere / Tirit yapanlara / Donmuşunu da erimişini de silip süpürenlere yemin olsun / Yüncü bedevilere ve sizden önceki medenîlere üstün kılındınız / Arkadaşınızı koruyun / Yardım dileyeni barındırın / İsteyenin işini görün." (İbn Kesir, *el-Bidaye*, 6/331)

Temim kabilesinden Secah isimli bir kadın da kendisine vahiy geldiğini iddia ediyordu. Müseylime'ye rakip çıkmıştı. Müseylime, rakip istemediği için Secah'a buluşma teklif etti.

Taberi, bu buluşmanın ayrıntılarını nakleder:

Müseylime, Secah'ı onun için kurdurttuğu görkemli bir çadırda ağırladı. Onu peygamberlik iddiasından vazgeçirmek için şu vaadi yaptı: "Sen bu işten vazgeçersen, Allah sana Kureyş'in payına düşen yarıyı verir." İlginç olanı, birbirlerine gelen 'vahyi' öğrenmek istemeleriydi. Müseylime Secah'a "Sana ne vahyediliyor?" diye sordu. Kadın, "Kadınlar önce başlar mı? Sen söyle bakalım sana ne vahyolunduğunu?" dedi. Müseylime şu cevabı verdi: "Baksana Rabbine / Hamile kadına ne yaptı / Vahşice vuruşların peşinden yılan gibi akan canlı bir varlık çıkardı." Secah "Ee, daha ne olmuş?" dedi. Dedi ki: "Bana şöyle vahyolundu: 'Allah kadınları öbek öbek yarattı / Erkekleri onlara eş yaptı / Onlara bir şey geçiririz / Dilediğimiz zaman da çekip çıkarırız / Bizim için yavru imal ederler'" Secah dedi ki: "Senin peygamber olduğuna şehadet ederim!" Müseylime: "Benimle evlenir misin? Böylece, senin ve benim kavmim sayesinde Arapları yenmiş olurum!" dedi. Taberi bu hikâyenin sonunda, Müseylime'nin 'ümmetine' şu talima-

tı verdiğini nakleder: "Allah'ın elçisi İbn Habib -Müseylime-, size Muhammed'in getirdiklerinden ikisini yükledi: Yatsı namazı ve sabah namazı." (Taberi, tarih, 2/270-271)

Tuleyha el-Esedi de kendisine vahiy geldiğini iddia ediyordu. Yeğeni Habbal'i Hz. Peygamber'e göndererek kendisine Zunnun isimli bir meleğin vahiy getirdiğini iddia etmişti. (Taberi, Tarih, 2/225) Tuleyha'ya geldiği iddia edilen vahiyden işte bir örnek: "Güvercin, kumru ve göçmen kuşu çorak toprağa aittir / Sizden yıllarca önce kendilerini tutacak / Meleğimiz Irak ve Suriye'ye varacak." İslâm ordusuyla savaşa girmeden hemen önce taraftarlarına kendisine son gelen 'vahyi' şöyle haber veriyordu: "Bana, tutacak yeri olan bir değirmen taşı yapmanız emredildi; Allah, atacağı şeyi oraya atacak!" (Taberi, *Tarih*, 2/264) İbnu'l-Esir, Tuleyha'nın Hz. Peygamber'in kıldığı namazda yaptığı 'reformu' şöyle haber verir: "Onlara, namazda secdeyi terketmelerini emreder ve şöyle derdi: "Allah yüzünüzü toprağa sürmenize, arkanızı dikmenize değer vermez. Allah'ı zikredin, ona ayakta ibadet edin." (İbnu'l-Esir, *el-Kamil*, 2/232)

Esved el-Ansi (öl. 10 h.) ise, öteden beri bir kâhin-şair olarak bilinirdi. Çoğu kâhin-şair gibi o da gizemli şeylerle ilgileniyordu. Onun vahiy aldığını iddia edip ortaya çıkması da Hz. Peygamber daha hayattayken vuku bulmuştur. Esved el-Ansi de, peygamberlik iddiasında bulunan diğerleri gibi iman esaslarına değil, şer'î hükümlere yönelik düzenlemelere gidiyordu. İki kız kardeşin aynı anda aynı kişinin nikâhında birleşmesini yasaklayan Kur'an hükmünü (4.23) geçersiz ilân ediyordu. (İbn Kesir, *Tefsir*, 1/472)

Vahiy aldıklarını iddia eden bu insanların tümünde birtakım ortak özellikler görüyoruz: a) Hiçbiri de Allah'ı inkâra ya da şirke çağırmıyor. b) Rasulullah'ın peygamberliğini reddettiklerine dair her hangi bir habere rastlamıyo-

rız. c) Hiçbiri imanla ilgili bir esası reddetmiyor, bir başka akideye çağırmıyor. d) Hepsi de kendilerine vahiy geldiği iddiasıyla ortaya çıkıyor.

Özetle onlar, yepyeni bir tezle çıkmak yerine, son peygamber ve onun tebliğ ettiği son vahyin kopyası olmak için çırpınmışlardı. Fakat bunu da beceremedikleri, yukarıda verdiğimiz örneklerde açıkça görülmektedir.

O günkülerin beceremediğini bugünküler beceriyor mu dersiniz?

Kur'an "makul"e çağırır, Şeytan "mahsus"a

Bugün, *"insanoğlunun anlam arayışı"* üzerine yazacaktım. İnsanın, en çok yanlış anladığının Allah olduğunu, Allah'ı yanlış anlayanın, kendisini, eşyayı ve varlığı doğru anlayamayacağını, tüm peygamberlerin ve ilâhî mesajların insanoğlunun yanlış anlamasının önüne geçmek üzere gönderildiğini, fakat bu mesajların ve onları taşıyan kutlu elçilerin bizzat kendilerinin de yanlış anlamaya kurban edilebildiğini yazacaktım.

Yazacaktım, fakat dün gece bir yandan *Üç Muhammed*'in kaynakları üzerine gömülüp Kur'an'daki *"İyi bilin ki Allah ve O'nun melekleri Peygamber'e salat ederler! Ey iman edenler, siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle teslim olun."* âyetinin gerçekte ne dediğini ve son muhatapları olan bizlerin nasıl anladığımızı araştırırken, bir yandan da göz ucuyla gece haberlerini izleyeyim dedim. Fakat bir kanalda rastladığım program, yazımın formatını değiştirmeme neden oldu. Ama yazacaklarım, yazmayı tasarladığım önceki konunun sonuçlarıyla doğrudan ilintili.

Ekrandaki orta yaşın hayli üzerinde, tok sesli kişinin konuştuklarından çıkan özet şu: Kendilerini 'spritüel (ruhçu) gruplardan' biri olarak adlandırıyorlarmış. 30 yıldan beri bir kişiye gaipten gelen bir mesajın ardınca gidiyorlarmış. Bu kişi -sunucu ona "medyum" diyor- trans hâline geçerek, içindeki bir ruhun sesiyle konuşuyormuş. Bu ses onun gerçek sesi değilmiş. Ona gelen ruhun adı *Beyti Dost* (?!) imiş. Otuz yıldan beri, Beyti Dost bu şahsın içinden bu

gruba sesleniyormuş. Onlar seanslar hâlinde etrafına oturup Beyti Dost'un mesajlarını kayda alıyorlarmış; kişisel sorunlarının çözümü için ara sıra Beyti Dost 'özel servis' de yapıyormuş.

Beyti Dost'un mesajının sesi olduğu iddia edilen üç-beş dakikalık bir de ses kaseti dinletildi. Islık gibi 'tınısız' bir ses, kesik kesik konuşuyor. Konuştukları, üslûp ve içerik olarak, Kur'an'ın klasik bir Türkçe çevirisinden çalınmış izlenimi veriyor. Ses sahibinin sık sık konsantre olmak için şiddetli nefes alışı ve bunu yaparken çıkardığı garip ses duyuluyor. Beyti Dost'un 'mümini', o şahsın "mucize"sinden de söz ediyor. Lise mezunuymuş ve bir kez aralarına giren bir İngiliz'le İngilizce, yine müridi olan bir Rus'la da Rusça üç-beş cümle konuşmuş. Ekrandaki zat, Beyti Dost'un mesajlarından derlediği üç kitabını da millete 'tanıtmış' oluyor.

Evet, durum bu. *Atıl akıl* tam gaz faaliyette. Hem "atıl", hem "faaliyet"; nasıl oluyor bu demeyiniz lütfen! Atıl olan "akıl", faaliyette olan ise "his". "Makul" susunca, ortalığı "mahsus" kaplar. "Logos" (akıl/düşünce) iptal edilince, "mitos" (efsane) devreye girer. İşte görülen de bu.

Sonra bu, atıl aklın yaşayan tek sapma örneği değil. Daha birçok örnekleri var. Ekrandaki atıl aklın gnostik pazarlamacısı bile bir ara "taklitlerinden sakınınız" der gibi, "Beyti Dost'un kendilerine de geldiğini söyleyen birçok grup var" diyor. "En hakiki olanı bizimkisi" dercesine ekliyor: "Beyti Dost Gül Yüzlü'ye 'Ben yalnızca bu ağızdan konuşurum' dedi."

Ben böyle birini bizzat gördüm. Bir ara, bir zatın ısrarla görüşme talep ettiğini söylediler. Orta yaşın üstünde bir efendi odama girdi. Hoş beşten sonra "Bana mesaj geliyor" demesin mi? Ben de, "Aklı olup da okumasını bilen her insana her yaşadığı bir mesajdır" dedim. Fakat o, "Ben sade-

ce aracıyım, Allah hidayetini benim elimle yaymayı (mehdi) takdir etmiş, ben ne yapabilirim ki?" demekte ısrar edince, ona sorular sordum. Bilgisini, takıntılarını, geçmişini, akıl derecesini ele vermesini sağlayacak sorulardı bunlar. Sonuç da tahmin ettiğim gibi çıktı: Din bilgisi mitolojikti, aklı devreden çıkaralı yıllar olmuştu, hiç okumayan, hep hayal ve mitoloji âleminde yaşayan bir tipti. Ebcede takmıştı. Sonunda dedim ki: "Yalan söylüyorsun demiyorum. Fakat seni birileri fena hâlde dolmuşa bindiriyor. Sende maden bulmuşlar, işletiyorlar. Her kimlerse, onlara bu fırsatı verirsen seni teflerinin önünde oynatırlar, âleme rezil ederler; kullanıldığın neyse, kullandıklarını da mahvedersin" dedim. Gitti.

Bu yakınlarda birçok mesaj aldım yurt dışından. Bazıları, "Allah rızası için" meseleye müdahil olmamı istiyorlardı. Müdahil olmamı istedikleri mesele, daha önce camiada tanınmış birinin kendisini Mesih, bir başkasını da Mehdi ilân etmiş olmasıydı. Elden verilen bir mektupta bir hanımefendi yalvarıyordu; "Falanca yakınım bu sele kapıldı, ne olur bir şeyler yapın!"

Kur'an'ın dosdoğru yolunu göstermekten, kalemimle uyarıp "akıllanmaya" çağırmaktan başka ne yapabilirim ki?

Olacağı buydu ve bu yeni de değil. Yahudileşme Temayülü adlı kitabımda bunun son iki yüzyılda yaşanmış örneklerini kendi kaynaklarına dayanarak aktardım: 1) *Mirza Ali Muhammed*'in (ö. 1892) 19. yüzyılda İran'da başlattığı Bahaîlik hareketi: Önce "veli/bab" olduğunu ilân etti, sonra peygamber. Kendisine gönderildiğini iddia ettiği el-Beyan isimli bir de kitabı var. Bu kitap hâlen mütedavildir; dünyada yaklaşık beş milyon müntesibi vardır ve dinî merkezleri Hayfa'dadır. 2) *Gulam Ahmed Kadıyani*'nin (d. 1839) Hint müslümanları arasında başlattığı İngiliz korumalı Kadıyanilik hareketi: Kendisini önce veli,

sonra mehdi ve mesih, en sonunda peygamber ilân etti. 3) *Reşat Halife*'nin, macerası kısa süren *On dokuzculuk* akımı. Tamamen hurufî, ebcedci bir mantıkla yola çıkarak peygamberliğini ilân etti ve Kur'an'ın 19 kodu etrafında bir "mit" oluşturdu.

Bunların hepsi de ortak noktalara sahip. Bunları şöyle özetleyebiliriz:

1- Hepsi de mesihçi-mehdici bir düşünceyle çıkıp bu argümanları kullanıyor.

2- Hepsi de kendilerine mesaj geldiğini savunuyor. Bunun anlamı "peygamber" olduğunu iddia etmektir, başka değil.

3- On dokuzcular hariç, diğer hepsi de mistik bir geçmişe dayanıyor ve tüm alt yapılarını, "irfan" okulunun çizgi dışı geleneği oluşturuyor.

4- İstisnasız hepsi de "hurufî" ve "hurafî" (hurafeci) bir yöntem kullanıyor. "Cifir" ve "ebced" harfçiliğine aşırı düşkünler. Kendi mehdilik, mesihlik, peygamberlik iddialarını cifir ve ebcedle delillendirmeye kalkıyorlar.

Kur'an "makul"e çağırırken, onlar "mahsus"a ve hurafeye çağırıyor.

Şeytan'ı İblis eden, Allah'ı ve insanı (Âdem) yanlış anlamasıydı. İstiaze okumak, bir yerde, "yanlış anlayan atıl akıldan Allah'a sığınmak"tır.

Efendim

Yokluğunda seni özledik.
Sana değen rüzgarı, seni örten bulutu özledik.
Özlemeyi, özlenilmeyi, sevmeyi, sevilmeyi, sevindirmeyi, sevindirilmeyi özledik Efendim.
Aşkı, gözyaşını, müsamahayı, ahlâkı, âdâbı, [illegible]nı, irfânı, iz'ânı, feraseti, basireti, şecaati, celadeti, adâleti, meveddeti, muhabbeti özledik.
Izzeti, hikmeti, fıtratı, şefkati, hürmeti, devleti özledik.
Senden sonra tefrika meşrebimiz, taklit mezhebimiz, cehalet mektebimiz, atalet fıtratımız, hamakat şöhretimiz. ihanet sıfatımız, küffar velinimetimiz oldu.
Efendim,
Sen kendini "[illegible]" olarak [illegible] elçisi" olarak [illegible]. Sana inanan [illegible]en bazıları sana [illegible]n "kurtarıp" melekleştirerek hayattan dı ladılar.
[illegible]
"[illegible]" olmaktan çıkarıp bir "postacı", [illegible]losu" seviyesinde görerek hayattan dışladılar.
...
Varlığının kaç bahara bedel olduğunu bilmeyenler, yokluğunun [illegible] nasıl duyurdu Efendim?
Seni çok seviyoruz, seni çok özlüyoruz...
Bize bizden nasıl gerçekli Efendim?

DOĞU KÜTÜPHANESİ
Fevzi Çakmak Mh. Kahkaha Sk. No: 49 Topkapı İstanbul
T. 0 212 529 76 [illegible] Faks: 0 212 528 12 20
www.[illegible].com e-posta: [illegible]@[illegible].com
9 [illegible]
www.[illegible].com.tr